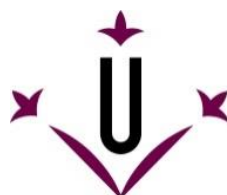


NOUS ÍNDEXS DE RELLEU GENERACIONAL AL MÓN RURAL



COMUNITAT CO RURAL- Coworking PECT BCN Smart Rural
ASSOCIACIÓ D'INICIATIVES RURALS DE CATALUNYA

Ignasi Aldomà Buixadé, Josep Ramon Mòdol Ratés



Universitat de Lleida
Departament de Geografia
i Sociologia



Nous índexs de relleu generacional al món rural
(Comunitat CO Rural - Coworking, PECT BCN Smart Rural)

Ignasi Aldomà Buixadé

Professor agregat

Departament de Geografia i Sociologia

Universitat de Lleida

Pa Víctor Siurana, 1. 25003 Lleida

aldoma@geosoc.udl.cat

ASSOCIACIÓ D'INICIATIVES RURALS DE CATALUNYA (ARCA)

CTRA. SANT LLORENÇ DE MORUNYS, KM2

25280 SOLSONA

Nous índexs de relleu generacional al món rural

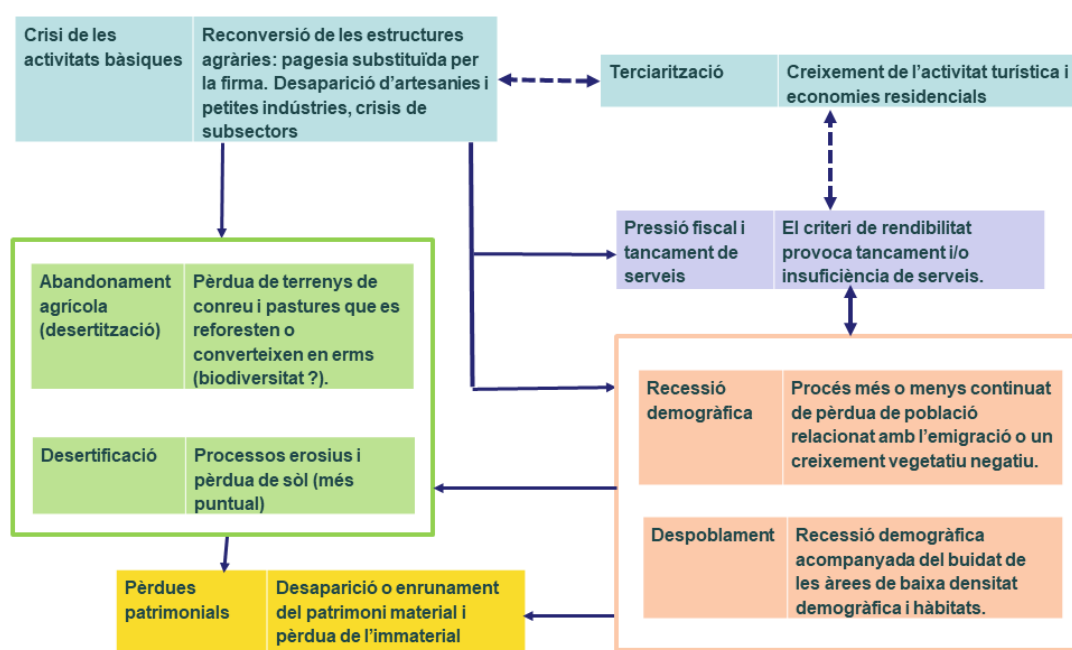
Índex

Plantejament de la qüestió	4
El reemplaçament generacional	5
Situació i dinàmica del mercat laboral	6
Ritmes i conjuntures de creixement econòmic i demogràfic.....	7
La variable territorial en la selecció d'indicadors	10
Temporalitat i aspectes sectorials de la selecció d'indicadors.....	12
Els indicadors demogràfics municipals	13
Indicadors del dinamisme econòmic municipal i dels sistemes urbans	17
Interrelacions entre variables demogràfiques i d'activitat	20
Contrastos territorials dels indicadors demogràfics municipals	21
Els resultats obtinguts dels indicadors d'activitat econòmica municipals.....	45
Municipis i sistemes urbans en una situació crítica des del punt de vista dels indicadors de despoblament.....	61
La composició per edats dels ocupats per sectors econòmics.....	78
Referències per a la valoració del reemplaçament en els diferents sectors econòmics, indicadors comarcals	81
Indicadors comarcals del reemplaçament per als diferents sectors econòmics, resultats	87
Indicadors comparatius o de síntesi, una conclusió.....	96

Plantejament de la qüestió

La pèrdua de població de les àrees rurals és un fenomen complex que comporta o porta aparellat un seguit d'efectes que són jutjats negativament per la societat, per bé que aquesta rarament hi posa també remei. Per bé que les diferències i matisos locals poden ser importants, diferents estudis proposen un quadre general d'efectes i interrelacions, que al nostre entendre es podrien resumir en el gràfic 1 adjunt.

Gràfic 1. Dinàmiques locals negatives que s'encadenen en els processos de despoblament.



Font: elaboració pròpia.

Centrats en l'observació d'unes àrees rurals específiques haurem de tenir en compte, naturalment, les condicions exteriors, les dels territoris veïns, que estimulen o, al contrari, xuclen iniciatives i recursos d'una àrea determinada. Sense l'anàlisi d'aquestes condicions exteriors no és possible entendre les dinàmiques locals i establir polítiques realistes de desenvolupament local. Però aquest és un tema que mereixeria una recerca específica i que aquí s'aborda, senzillament, en la mesura que s'estableix un retrat general d'un àmbit econòmic regional prou coherent com és Catalunya. Des d'aquest punt de vista, comprovar les dinàmiques dels municipis o àrees veïnes del territori o la unitat objecte d'interès específic ens aporta elements d'interpretació i proposta interessants. I és per això, també, que la mapificació dels diferents indicadors treballats aporta una informació complementària de màxim interès.

Situats a l'interior de cada unitat territorial objecte d'observació, la matriu del desenvolupament local conté dues variables determinants cara al futur de les àrees rurals. Són les que guien la tensió que es produeix entre l'envelliment de la població i la dinàmica de l'activitat econòmica, amb dos efectes que s'entrecreuen i que accentuen la manca de vitalitat i perspectives d'aquestes àrees:

- Un envelliment associat a la manca de reemplaçament generacional que pesa sobre el dinamisme social i amenaça la continuïtat de l'activitat econòmica existent per manca de mà d'obra.
- Una manca d'oportunitats laborals abundants i/o variades que contribueix a l'emigració de la població jove, la qual al seu torn, accentua l'envelliment i la manca de dinamisme general.

Donat l'escàs poblament de les àrees rurals i la diversitat de la seva base econòmica i social, es fa molt difícil establir unes pautes genèriques per aquests territoris a partir de les experiències existents. Amb tot, determinats indicadors ens suggereixen uns determinats potencials que afavoreixen més unes àrees que unes altres i que caldrà veure si s'acaben desenvolupant i acomplint. D'entrada, hi ha un potencial evident, que és el que dona el poblament i la societat actualment present en aquestes àrees. Altrament, ja sabem que la població resident no ho és tot, i que les migracions han marcat i marcaran l'evolució social d'aquestes àrees en els propers anys. En aquest sentit, el dinamisme econòmic propi d'aquestes àrees ha d'estirar la demografia i la societat que li donin suport. Per això es considera bàsic avaluar:

- El reemplaçament generacional en el context de la població de les àrees rurals a considerar.
- La dinàmica pròpia de l'activitat econòmica, amb els contrastos demogràfics intrasectorials específics.

El reemplaçament generacional

Més enllà de les casuístiques d'incorporació al mercat de treball que es presenten o es puguin presentar, la composició generacional es troba en estreta interrelació amb l'activitat econòmica. Per altra part, el padró d'habitants ofereix a hores d'ara la informació territorial desagregada més fiable, pràcticament la única que permet abordar l'estructura per edats de la població.

Al respecte del reemplaçament generacional s'han utilitzat tradicionalment tres índexs, que fan particularment referència al mercat de treball.

- Índex de substitució: relació del grup de 0-14 anys en relació al grup de 50 a 64 anys.
- Índex de creixement: relació del grup de 0-14 anys en relació al de 15 a 29 anys.
- Índex de potencial de creixement: multiplica els dos índex anteriors.

Pels índex superiors a 1 tindríem una situació positiva de reemplaçament generacional i a la inversa. El tercer índex s'ha adoptat com a referència de síntesi.

Poden incloure's nous índexs que tinguin en compte el gènere o majors precisions generacionals. Aportaran informació complementària que caldrà manejar també amb major cura. En qualsevol cas, els tres índexs assenyalats, particularment el tercer índex, constitueixen bones referències de síntesi. Atesa l'elevada proporció actual d'estudiants en el grup de 15 a 29 anys i el fet que una part important d'aquests estiguin empadronats en la població rural d'origen mentre estudien i viuen presumiblement en un centre urbà, on possiblement es quedaran per qüestions laborals, es pot explorar un indicador de recanvi més presentista:

- Índex de reemplaçament: relació del grup de 30 a 44 en relació al grup de 50 a 64 anys.

Continua tenint interès per altra part d'avaluar d'alguna manera el grau d'envelliment, fet que s'ha abordat des de l'índex que estableix la relació entre la població de menys de 15 anys i la que té 65 i més anys.

Situació i dinàmica del mercat laboral

En relació al mercat laboral, la dificultat rau en trobar dades territorials desagregades que tinguin en compte l'estructura d'edat. Existeixen per al sector agrari, però plantegen alguns dubtes de fiabilitat. Es podrien demanar explotacions exprés de les bases de dades a les administracions que processen les dades referides a d'altres sectors, però els resultats no són evidents.

Les dades territorialment desagregades d'activitat a escala local corresponen actualment a la base de dades dels afiliats a la seguretat social. En aquesta base que es renova trimestralment apareix un cert desglossament sectorial de la informació. Aquestes dades ofereixen a escala municipal els ocupats per grans sectors econòmics que tenen el lloc de treball al municipi (a diferència del padró d'habitants que dona o, millor, donava, la informació sobre l'ocupació dels residents dins de cada unitat). Caldrà tenir, doncs, molt present, a l'hora d'avaluar aquest indicador, que no existeix una relació obligada amb l'estructura d'edats de la població resident abans assenyalada. En canvi, té l'interès d'avaluar de manera molt més fidel el potencial econòmic present en cada unitat.

A escala local, la valoració de la dinàmica econòmica té unes implicacions temporals molt diferents del potencial demogràfic anteriorment analitzat. Mentre aquest darrer es pot establir i modificar anualment, i fins i tot trimestralment, si n'existissin les dades, la informació de l'ocupació econòmica no implica una evolució determinada i té molt més a veure amb la variació en el temps d'una dada determinada. La composició per sectors productius o el pes de l'ocupació dins de la població en edat de treballar són dades puntuals que per elles mateixes poden tenir un sentit en tant se situen dins d'una evolució general en la qual s'accentua el pes de l'ocupació i el de diferents sectors. Quant a l'evolució dels indicadors podria quedar reflectida en la variació dins d'un any natural; però aquesta no resulta fàcil de ponderar, perquè l'evolució de l'ocupació se situa més aviat dins de conjuntures o cicles econòmics plurianuals, que són els que escenifiquen els canvis i dinàmiques de fons a remarcar.

En qualsevol cas, apareixen dos indicadors d'ocupació laboral a destacar, que s'hauran de recollir a nivell municipal.

- L'ocupació general i la seva taxa de creixement en el període de referència x.
- L'ocupació sectorial i la seva taxa de creixement en el període de referència x.

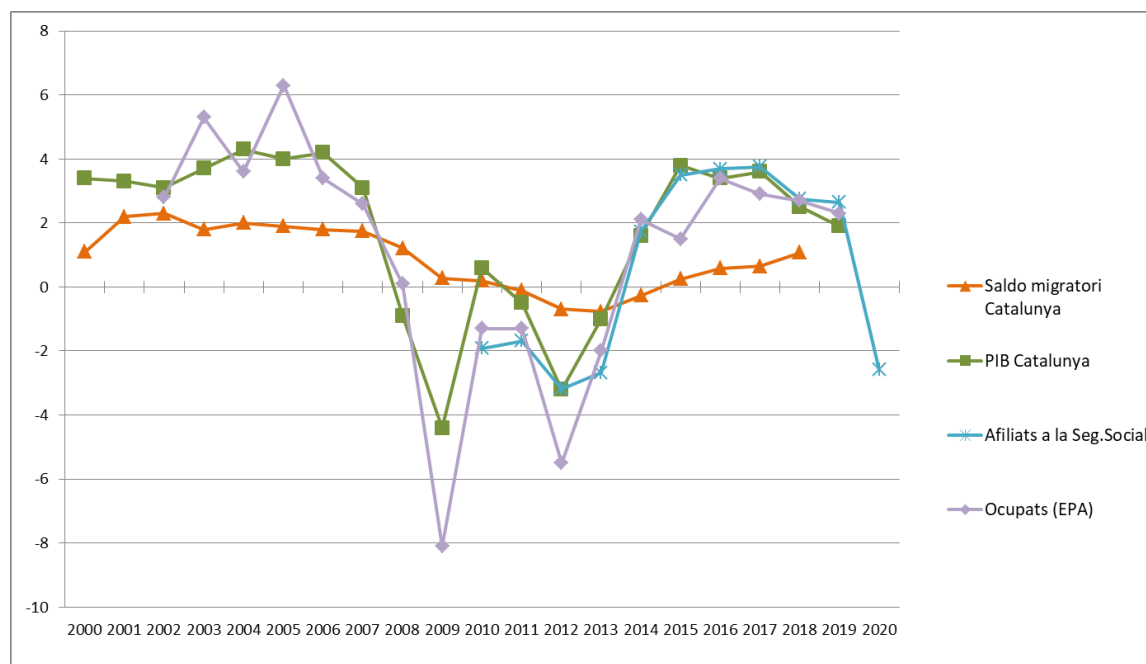
Tot tenint ben present les diferències en els procediments d'elaboració i en l'abast de la mostra poblacional i la seva assignació territorial, pot ser interessant de comparar la relació entre els llocs de treball d'un municipi i la població resident (en edat de treballar). Darrera hi ha un tema de mobilitat importantíssim a l'hora de jutjar la dinàmica econòmica i demogràfica d'un determinat territori. Al cap i a la fi, una centralitat econòmicament dinàmica pot ser suficient per aguantar el dinamisme d'un territori que es pot presentar anquilosat i decadent en els seus indicadors municipals.

Ritmes i conjuntures de creixement econòmic i demogràfic

A l'hora d'establir el valor dels indicadors demogràfics i econòmics caldrà situar-los en el context temporal corresponent i, de manera particular, en el context dels ritmes conjunturals comentats. Això resulta particularment manifest en els dos darrers decennis, que han viscut canvis de cicle notoris i que amb la pandèmia de 2020 obren encara majors incertituds sobre les tendències de fons i les evolucions futures.

La variació no és tan important en relació als indicadors demogràfics generacionals comentats, perquè malgrat les pujades i baixades del contingent de població empadronada, la composició generacional varia poc. I podríem, fins i tot, pensar que les variacions legals relacionades amb les circumstàncies que porten a empadronar-se o desempadronar-se poden pesar tant com l'incentiu a emigrar o immigrar que comporta la situació de l'economia. Aquí serà, en qualsevol cas, útil de recordar que la demografia evoluciona amb un cert retard en relació a l'evolució dels indicadors econòmics, fet que s'ha volgut recordar en el gràfic 1 adjunt.

Gràfic 1. Taxes interanuals d'evolució del PIB, dels ocupats segons l'EPA i dels afiliats a la Seguretat Social en el conjunt de Catalunya i evolució del saldo migratori en % de la població empadronada.



Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat, índexs corresponents. PIB a preus corrents d'oferta i demanda en índexs en volum encadenats (any 2015=100). Mitjana anual del registre mensual d'afiliacions a la Seguretat Social, inclosos els sis primers mesos de 2020. Es recullen les sèries temporals disponibles en el moment de l'elaboració.

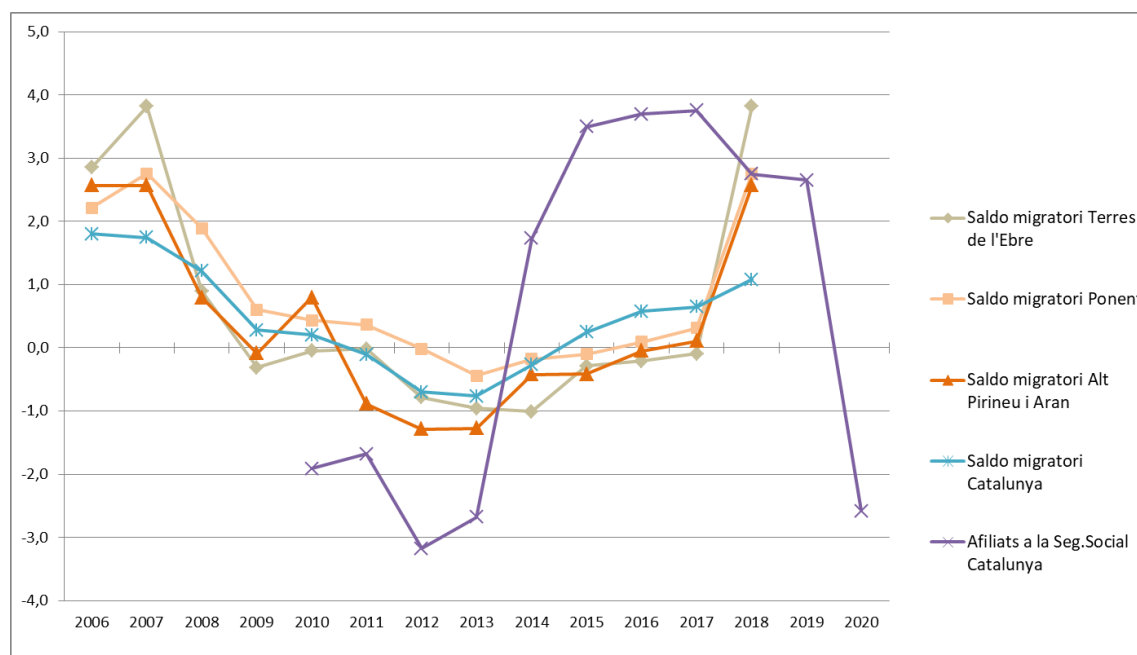
A partir del gràfic 1 l'evolució de les variables econòmiques i d'ocupació presenten uns ritmes de creixement molt similars que ens marquen els cicles econòmics i alguns trasbalsos conjunturals. El PIB és el qui presenta majors contrastos d'un any per l'altre, mentre l'ocupació el segueix molt de prop, amb majors pèrdues relatives en comparació a les pèrdues de PIB en els períodes de crisi.

La gràfica 1 ens permet situar clarament, per altra part, els cicles econòmics. Des del cicle inicial de creixement de llarga durada, que s'havia iniciat pràcticament el 1994 i acaba el 2007. Un cicle de crisi entre 2008 i 2013, amb oscil·lacions importants intermèdies. I la darrera represa que s'inicia el 2014 i que acaba bruscament el 2020 per la crisi sanitària, per bé que encara no disposem de les dades macroeconòmiques, ni de la perspectiva que permeti afirmar si aquesta serà només una davallada conjuntural, o si estem davant un canvi més de fons.

Naturalment, els diferents territoris poden mostrar unes dinàmiques diferenciades de les del conjunt de Catalunya. Però tal com mostren les dades relativament més estables dels saldos

migratoris, els comportaments no apareixen en principi gaire divergents. Els tres Àmbits Territorials o vegueries interiors de caràcter més rural presenten una evolució no gaire diferent de la del conjunt (gràfic 2).

Gràfic 2. Evolució dels saldos migratoris per àmbits territorials, 2006-2020. % del saldo migratori sobre la població empadronada. Comparació amb l'evolució dels afiliats a la Seguretat Social.



Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat, índexs corresponents.

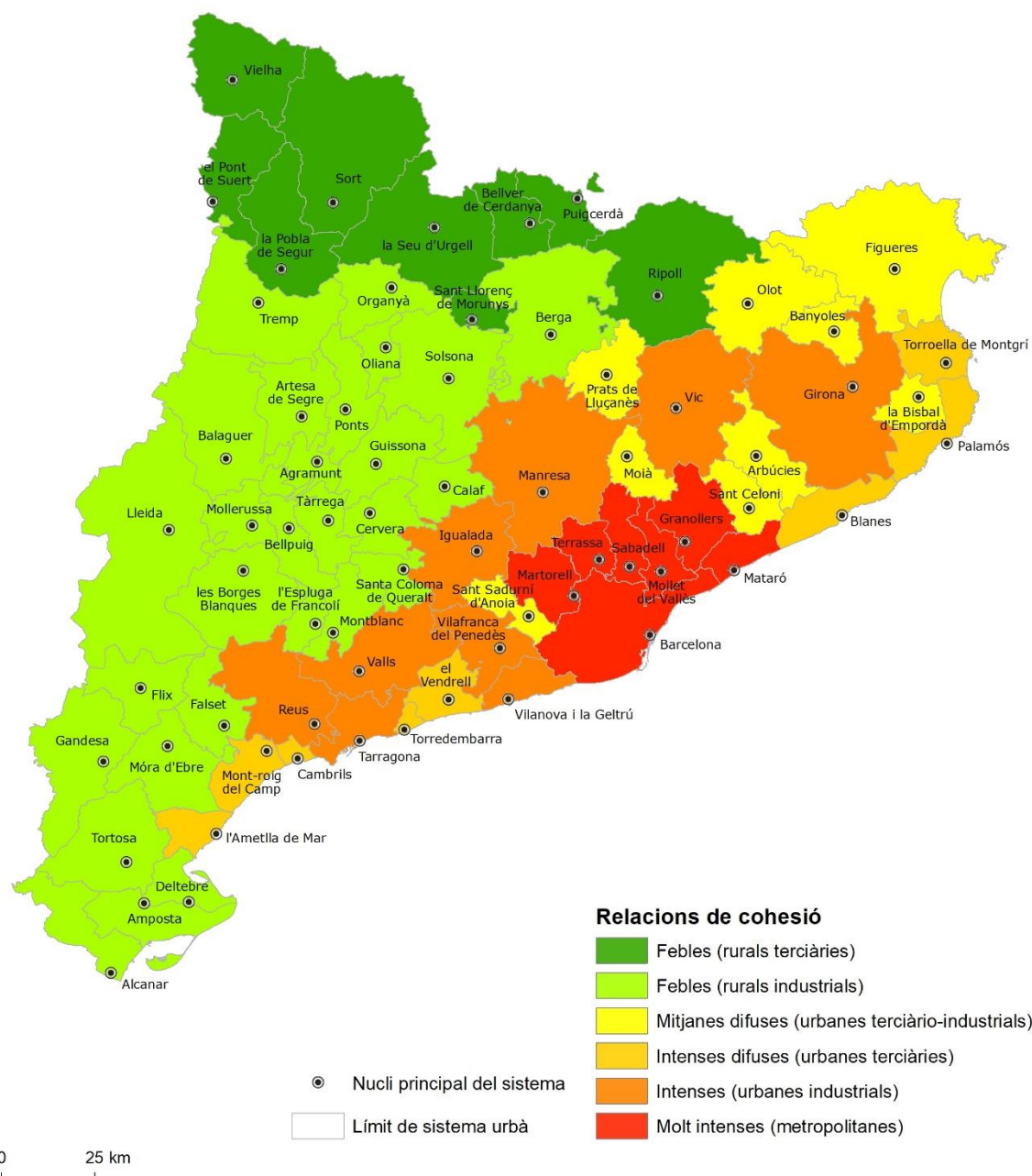
La variable territorial en la selecció d'indicadors

El municipi és la referència natural per establir els contrastos territorials, però la petita magnitud de molts municipis i la seva migrada estructura generacional dóna poc valor i fiabilitat a les dades municipals que es volen analitzar. Fet al qual s'haurien d'afegir les limitacions legals derivades del secret estadístic que impedeixen d'entrar en els detalls de moltes observacions municipals. Altrament, si els moviments migratoris ja pesen molt en qualsevol previsió demogràfica de futur, en el cas dels municipis petits poden distorsionar radicalment les quantitats i les previsions. I a tot això s'hi afegixen les incoherències de base entre la població real del municipi sobre la que s'hauria de treballar i la població empadronada sobre la qual es treballa.

Les limitacions estadístiques del municipi poden plantejar la conveniència de treballar determinats indicadors a una escala territorial superior. Amb més facilitat, l'escala comarcal o l'escala del sistema urbà poden suplir aquestes mancances. El sistema urbà no és reconegut a nivell popular, però procura un nivell de detall major que el de la comarca i ofereix un bon retrat de l'entramat urbà en el qual s'estructuren els territoris rurals. Des d'aquest punt de vista els indicadors relacionats amb els sistemes urbans prenen en compte la mobilitat bàsica en que s'organitza la població (mobilitat laboral, per estudis i d'altres necessitats) i constitueix un bon referent de la dinàmica general dels territoris rurals.

La base adoptada per a l'estudi dels sistemes urbans és l'adoptada pel Departament de Territori i Sostenibilitat per a l'elaboració dels Plans Territorial Parcials. És un sistema d'agrupació municipal basat en els mercats de treball i criteris més de planificació que en algun aspecte es pot haver quedat endarrerit, però que no presenta una altra alternativa actualitzada millor, atesa la manca de noves informacions estadístiques (mapa 1).

Mapa 1. Els sistemes urbans de referència per a l'estudi.



Font: I. Aldomà (2009) Atles de la nova ruralitat. Lleida: Fundació del Món Rural, p. 201.

En aquestes escales més grans es podria preveure i explorar un desglossament de la capital per posar més de relleu l'evolució de l'àmbit rural, però aquest fet no deixa de suscitar problemes d'interpretació degut a la difusió del creixement urbà dels centres comarcals cap a les poblacions de l'entorn. Caldria, al cap i a la fi, un treball específic per acabar de determinar aquestes diferències que s'han explorat en l'Atles de la Nova Ruralitat. Es requereix, tot plegat, una recerca específica que supera les pretensions de l'encàrrec present.

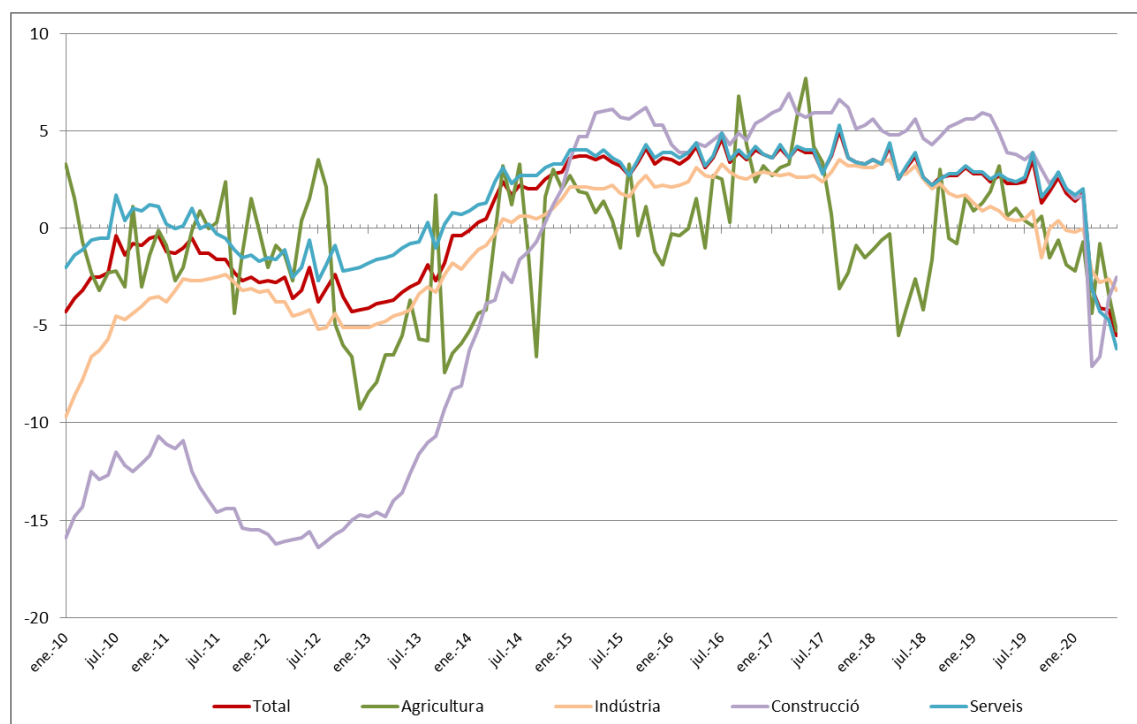
Temporalitat i aspectes sectorials de la selecció d'indicadors

Al costat de les limitacions que presenta la informació desagregada a nivell territorial i les limitacions pròpies que pot representar el mateix municipi com a unitat de referència per a entendre una realitat social i econòmica, apareixen tots els condicionants relacionats amb la referència temporal de les dades, que tenen a veure amb el moment de l'any en el qual es recullen o amb la periodicitat amb la qual es recullen. S'entén que un observatori d'indicadors del desenvolupament rural s'haurà de fixar en indicadors anuals, atesa la variabilitat que es presenta a una escala temporal inferior. I encara a nivell anual, com s'ha destacat anteriorment, s'hauran de tenir en compte els cicles econòmics més generals, per als quals es disposa de dades a una escala territorial més àmplia.

En el gràfic 3 es posa de manifest la variabilitat de la informació a nivell mensual, fins i tot tractant-se d'una taxa relativa a la situació de l'ocupació en el mateix mes de l'any precedent. És una informació que obliga a plantejar-se també, el moment de l'any en el qual es recullen les observacions de caràcter anual, com és el cas de les variables demogràfiques. En tractar-se de variables econòmiques o d'ocupació seran preferibles les informacions anuals relatives a mitjanes mensuals o trimestrals.

Per altra part, el mateix gràfic tres ens mostra les grans variacions que poden aparèixer quan passen a analitzar els diferents calaixos de l'activitat econòmica. En general es manté una línia evolutiva coincident amb el cicle econòmic general, però amb manifestes diferències sectorials, que cal suposar tindran una incidència territorial notòria en la mesura la composició local de l'ocupació varia. Particularment remarcables són, també, els salts interanuals de l'ocupació agrària que tenen a veure amb la temporalitat de les feines i la variabilitat de les collites. Mentre el comportament de la construcció és també tot un capítol a part.

Gràfic 3. Variació interanual de les afiliacions mensuals a la Seguretat Social per grans sectors econòmics, Catalunya 2010-2020.



Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat, índexs corresponents.

Els indicadors demogràfics municipals

Ateses les circumstàncies anteriorment analitzades, la selecció d'indicadors buscarà aquelles variables que compleixin les condicions de temporalitat anteriorment analitzades, presentin una major fiabilitat estadística i alhora serveixin per donar una significació estadística més clara en l'objectiu plantejat, tot partint, naturalment, de la llista d'indicadors disponibles.

Entre els diversos indicadors que poden donar per ells mateixos una valoració qualitativa del dinamisme de les àrees rurals, que es pot treballar a nivell municipal destacaríem dos aspectes, l'evolució absoluta del contingent demogràfic i la dinàmica implícita en l'estructura d'edats. En aquests aspectes, a nivell municipal la selecció se centra quatre tipus d'indicadors.

- La taxa de creixement demogràfic interanual, en la qual es pot tenir en compte tant la darrera anualitat com l'evolució a nivell de cicle econòmic.

- Els saldos migratoris anuals, que no deixen de ser una de les dues components del creixement demogràfic al costat del creixement natural o vegetatiu de la població.
- Índex de reemplaçament: relació del grup de 30 a 44 en relació al grup de 50 a 64 anys, relatiu al darrer any disponible.
- Índex de potencial de creixement: multiplica els índex 15-29/50-64 per 0-15/15-29 anys, relatiu al darrer any disponible.

Cal tenir en compte que l'estadística demogràfica s'actualitza a partir del padró municipal d'habitants. A partir del 1998 s'obtenen les xifres de població a 1 de gener de cada any (1 de gener de 2020 la darrera, xifres que són declarades oficials pel Consell de Ministres a finals d'any. D'alguna manera les anys de referència, doncs, incorporen pròpiament la dinàmica de l'any precedent.

Els quadres de coeficients de correlació mostren els estrets lligams entre les variables demogràfiques a nivell municipal, lligams esperables perquè el conjunt d'indicadors es troba també, en el fons, força relacionat des del punt de vista de conjunt poblacional. S'observa més enllà d'aquestes concomitàncies grupals:

- Una certa diferenciació i major grau de cohesió entre les variables relatives al creixement demogràfic, d'una banda, i les relatives a l'estructura demogràfica, de l'altra. Entre les variables d'un i altre grup l'índex d'envelliment exerceix un paper notori de pont (més envelliment menor creixement).
- Destaca en el grup de variables de creixement demogràfic la que es refereix al conjunt del període 2014-2019, que centra les relacions més intenses. Els saldos migratoris del mateix període apareixen, altrament, estretament relacionats amb el creixement general.
- Té un paper destacat dins del grup d'indicadors d'estructura de la variable de l'índex de potencial de creixement, que es pot explicar també per la natura més complexa d'aquest índex, que integra indicadors diferents i parteix de xifres més contrastades.
- La variable referencial del conjunt, que és la magnitud demogràfica dels municipis, referida a la població de 2019, assoleix correlacions remarcables quan deixem el conjunt de Catalunya i ens centrem en els municipis petits (quadres 2), quan destaca la seva relació amb l'índex d'envelliment, i es desprèn aquí una relació més de fons que integra una component més històrica. Perd en canvi valor discriminant si en centrem en els municipis de sistemes rurals, que se centren a la meitat occidental de Catalunya i inclouen també els municipis capital una mica més grans.
- L'anàlisi dels sistemes urbans, en el quadre 4, no fa sinó reforçar les conclusions, i afegeix un plus de correlació, a banda del que pertoca a l'hora d'analitzar un conjunt

amb un nombre significativament inferior d'individus. En aquest cas queda particularment despenjada la magnitud demogràfica dels sistemes urbans en relació a les seves estructures i dinàmiques demogràfiques.

Quadre 1. Coeficients de correlació de les variables de dinàmica demogràfica, tots els municipis.

	Població 2019	Creixe. 2018-19	Creixe. 2014-19	Creixe. 2009-14	Índ. envel. 2019	Índ. Reemp 2019	Índ. Pot. Creix.2019	Sald.Mig 2014-18
Població total 2019	1							
Creixement 2018-2019	0,021	1						
Creixement 2014-2019	0,054	0,453	1					
Creixement 2009-2014	0,025	0,141	0,289	1				
Índex envellim. 2019	-0,075	-0,23	-0,525	-0,563	1			
Índex reemplaç. 2019	0,068	0,116	0,399	0,329	-0,371	1		
Índex Potencial Creixement 2019	0,052	0,138	0,462	0,487	-0,576	0,819	1	
Saldo Migratori 2014-2018	0,034	0,435	0,857	0,147	-0,277	0,239	0,241	1

Tant en aquest quadre com en els que segueixen es poden considerar com a significatius els coeficients r positius i negatius superiors a 0,1, que venen a ser la majoria, tret els de la variable volum demogràfic. En color blau es destaquen aquelles correlacions més significatives.

Quadre 2. Coeficients de correlació de les variables de dinàmica demogràfica, municipis de menys de 5.000 habitants.

	Població 2019	Creixe. 2018-19	Creixe. 2014-19	Creixe. 2009-14	Índ. envel. 2019	Índ. Reemp 2019	Índ. Pot. Creix.2019	Sald.Mig 2014-18
Població total 2019	1							
Creixement 2018-2019	0,063	1						
Creixement 2014-2019	0,171	0,445	1					
Creixement 2009-2014	0,264	0,126	0,248	1				
Índex envellim. 2019	-0,419	-0,217	-0,497	-0,54	1			
Índex reemplaç. 2019	0,193	0,096	0,381	0,3	-0,321	1		
Índex Potencial Creixement 2019	0,307	0,117	0,432	0,456	-0,522	0,814	1	
Saldo Migratori 2014-2018	0,052	0,431	0,864	0,122	-0,279	0,238	0,232	1

Quadre 3. Coeficients de correlació de les variables de dinàmica demogràfica, municipis rurals (*)

	Població 2019	Creixe. 2018-19	Creixe. 2014-19	Creixe. 2009-14	Índ. envel. 2019	Índ. Reemp 2019	Índ. Pot. Creix.2019	Sald.Mig 2014-18
Població total 2019	1							
Creixement 2018-2019	0,032	1						
Creixement 2014-2019	0,065	0,348	1					
Creixement 2009-2014	0,114	0,101	0,135	1				
Índex envellim. 2019	-0,208	-0,17	-0,405	-0,434	1			
Índex reemplaç. 2019	0,08	-0,032	0,333	0,18	-0,233	1		
Índex Potencial Creixement 2019	0,131	-0,023	0,319	0,275	-0,361	0,83	1	
Saldo Migratori 2014-2018	0,008	0,377	0,866	0,032	-0,219	0,176	0,132	1

(*) Municipis corresponents a sistemes urbans de caràcter rural (mapa 1).

Quadre 4. Coeficients de correlació de les variables de dinàmica demogràfica, els sistemes urbans

	Població 2019	Creixe. 2018-19	Creixe. 2014-19	Creixe. 2009-14	Índ. envel. 2019	Índ. Reemp 2019	Índ. Pot. Creix.2019	Sald.Mig 2014-18
Població total 2019	1							
Creixement 2018-2019	0,126	1						
Creixement 2014-2019	0,199	0,819	1					
Creixement 2009-2014	0,142	0,531	0,766	1				
Índex envellim. 2019	-0,131	-0,626	-0,788	-0,736	1			
Índex reemplaç. 2019	0,261	0,535	0,652	0,732	-0,844	1		
Índex Potencial Creixement 2019	0,122	0,512	0,708	0,813	-0,822	0,884	1	
Saldo Migratori 2014-2018	0,194	0,747	0,873	0,622	-0,505	0,393	0,459	1

Per als 100 sistemes urbans s'adquireix una bona significativitat estadística per damunt dels 0,23 positius o negatius, fet que inclou la majoria de relacions entre variables.

Indicadors del dinamisme econòmic municipal i dels sistemes urbans

Quant als indicadors de l'activitat econòmic, els indicadors locals existent per analitzar la situació de les àrees rurals s'han de referir als indicadors de mercat de treball anteriorment analitzats. Més concretament, a l'única informació estadística disponible actualment a escala local, que és el nombre d'afiliats o afiliacions a la Seguretat Social. Amb la particularitat que els afiliats representen "cada persona es compta una sola vegada amb independència del seu nombre d'afiliacions en alta", i per les afiliacions "una mateixa persona es compta tantes vegades com situacions de cotització tingui, ja sigui en el mateix règim o en diferents". És per aquestes darreres que es disposa d'informació de l'activitat sectorial, i el contingut dels fitxers de referència permet l'explotació de dades més detallades sobre edat, sexe i nacionalitat dels afiliats, que eventualment podrien ser objecte també d'un tractament específic que permetria comparar demografia i activitat.

En aquest cas no té massa interès tenir una visió actualitzada de la variació anual de l'ocupació i més aviat caldria fixar-se en l'evolució presentada en el cicle econòmic per escollir els moments rellevants. La informació es processa i publica trimestral, i per tal d'evitar desajustos

estacionals convé treballar amb mitjanes anuals. Això tret de circumstàncies excepcionals com l'actual pandèmia que hauria de comportar una anàlisi ajustada a la periodificació dels seus efectes, que, per altra part, encara no s'han acabat de fer sentir del tot.

En relació als darrers anys seria interessant centrar l'evolució de l'ocupació en el període de crisi i en el recent de recuperació. Les dades disponibles per aquest darrer són prou suficients. Però per al període de crisi manquen les dades dels anys inicials, de les quals no es disposa un detall municipal, a banda d'haver-se produït un canvi de metodologia d'agrupació sectorial l'any 2008. Resulta, doncs, un indicador limitat.

Pot resultar interessant analitzar tant l'ocupació general, que ve referida al lloc de treball i la seva localització, com la informació sobre els diferents sectors econòmics. Les limitacions del secret estadístic fan que no es doni, però, un detall complet de l'ocupació sectorial a nivell municipal, de manera que caldrà centrar-se en el sector més nombrós i quantificat, que és el dels serveis. En qualsevol cas, per defecte s'obté el retrat de la resta.

- Creixement de l'ocupació general en els períodes de recessió i recuperació; 2013-2019 i 2009-2013.
- Creixement de l'ocupació en el sector serveis en els períodes de recessió i recuperació; 2013-2019 i 2009-2013.

La relació entre els indicadors demogràfics i els de treball no és senzilla. Factors generacionals, sociològics i de mobilitat generen diferències municipals complexes d'explicar a primera vista. S'ha cregut interessant establir, amb tot, una relació entre la població resident, particularment aquella que es troba en edat de treballar, dels 16 als 65 anys, amb els llocs de treball localitzats per tal de veure possibles coherències i implicacions territorials, que es presenten més endavant en el mapa 9.

Les correlacions lineals de les variables d'activitat són remarcablement menys significatives que les obtingudes per a les variables demogràfiques, com s'observa en els quadres 5, 6, 7 i 8. Tot just es poden apuntar algunes correlacions significatives des d'un punt de vista estadístic que s'assenyalen en els mateixos quadres adjunts.

- El fet més remarcable des del punt de vista de les correlacions lineals entre variables és sens dubte la significativitat prou més important que presenten les relacions a nivell de sistemes urbans (quadre 8). El fet apunta clarament a la necessitat de tractament de l'activitat econòmica a una escala superior a la supramunicipal, fet consistent amb la mobilitat laboral quotidiana de la població.
- A escala municipal tot just destaca una correlació relacionada més amb la tipologia que no amb la pròpia dinàmica econòmica, que és la que aparella un pes superior de

l'ocupació en el sector serveis amb un pes baix dels llocs de treball en relació a la població. Es pot llegir en un sentit invers; una bona presència de llocs de treball en el sector agrari i la indústria ajuda a fixar la població al municipi. La mateixa lectura és també la que més destaca en les variables observades a nivell de sistemes urbans, aquesta vegada amb molt més contundència.

- Per altra part, s'observa també una relació inversa entre el creixement de llocs de treball en el període de crisi i el de l'etapa posterior, fet també en certa manera lògic, perquè els més afectats per la crisi seran després també els qui més es recuperen. Els més afectats en el període de crisi coincideixen, a més a més, amb els qui presenten una proporció de llocs de treball superiors en relació als residents (municipis o sistemes urbans que concentren activitat).
- Seguint els esquemes lògics, els municipis i, encara més, els sistemes urbans que concentren llocs de treball són també els municipis més grans des d'un punt de vista demogràfic.

Quadre 5. Coeficients de correlació de les variables d'activitat econòmica, tots els municipis.

	Pob2019	LTreb07_13	LTreb13_19	LTrebPobactiva	Serveis%2019
Població 2019	1				
Llocs Treball 2007-2013	-0,009	1			
Llocs Treball 2013-2019	-0,072	-0,192	1		
Llocs Treball / Pob. activa	-0,074	0,186	-0,077	1	
Serveis en % 2019	0,162	-0,052	0,126	-0,292	1

Quadre 6. Coeficients de correlació de les variables d'activitat, municipis de menys de 5.000 habitants.

	Pob2019	LTreb07_13	LTreb13_19	LTrebPobactiva	Serveis%2019
Pob2019	1				
LTreb07_13	-0,07	1			
LTreb13_19	-0,054	-0,179	1		
LTrebPobactiva	-0,121	0,162	-0,121	1	
Serveis%2019	0,192	-0,051	0,17	-0,238	1

Quadre 7. Coeficients de correlació de les variables d'activitat, municipis rurals (*)

	Pob2019	LTreb07_13	LTreb13_19	LTrebPobactiva	Serveis%2019
Pob2019	1				
LTreb07_13	-0,026	1			
LTreb13_19	-0,15	-0,15	1		
LTrebPobactiva	-0,158	0,175	-0,039	1	
Serveis%2019	0,139	-0,069	0,184	-0,279	1

Quadre 8. Coeficients de correlació de les variables d'activitat econòmica, els sistemes urbans

	Suma de Pob2019	TCAI07_13	TCAI13_19	Afiliats/pobactiva	perserv19
Suma de Pob2019	1				
TCAI07_13	0,098	1			
TCAI13_19	-0,237	-0,417	1		
Afiliats/pobactiva	-0,03	0,377	-0,125	1	
perserv19	0,312	-0,205	0,205	-0,514	1

Interrelacions entre variables demogràfiques i d'activitat

Després d'assenyalar el seu comportament força diferenciat hem mirat d'establir la relació entre les variables demogràfiques i d'activitat més ben relacionades (i també més actuals), tot comparant-les també amb les variables que expressen no tant una dinàmica o avantatge dinàmic, com un tipologia; el volum demogràfic, l'especialització en els serveis i l'obertura laboral. Més enllà dels comentaris ja efectuats en els dos apartats anteriors, on s'analitzen les variables demogràfiques i d'activitat, es constataria:

De manera general, el pes de la població ocupada en el sector serveis, que es pot llegir també a la inversa, com a població ocupada al sector agrari, indústria i construcció, és la que presenta un nombre major d'interrelacions amb el conjunt de variables i això s'esdevé tant a escala municipal com a escala d'agrupació en sistemes urbans.

L'evolució de l'ocupació interanual entre 2014 i 2019 manté una relació estadísticament significativa amb la resta de variables, per bé que el grau de significativitat no sigui gaire elevat.

Com ja s'ha comentat anteriorment, apareix un nivell de relació molt baix o no significatiu entre la magnitud poblacional i la resta de variables, particularment quan s'analitza l'escala

municipal. En canvi, quan s'analitzen els sistemes urbans aquesta relació esdevé força més significativa.

Quadre 9. Coeficients de correlació de les diferents variables referides al conjunt de municipis *

	Pob2019	LTrebPobactiva	Serveis%2019	CreixD14_19	IndexPotCreix	SaldMig14_18	LTreb13_19
Pob2019	1						
LTrebPobactiva	-,075*	1					
Serveis%2019	,162**	-,291**	1				
CreixD14_19	0,054	-0,059	,282**	1			
IndexPotCreix	0,052	-0,009	,175**	,462**	1		
SaldMig14_18	0,034	-0,035	,142**	,857**	,241**	1	
LTreb13_19	-,072*	-,079*	,131**	,105**	-0,031	,103**	1

(*) Amb ** les correlacions amb un alt nivell de significativitat estadística (0,01). Amb * les d'un nivell menor (0,05).

Quadre 10. Coeficients de correlació de les diferents variables referides als sistemes urbans

	Suma de Pob2019	Afiliats/pob activa	perserv19	TCDI14_19	Indexpotencialcreixement	TMN14_18avg	TCAI13_19
Suma de Pob2019	1						
Afiliats/pobactiva	-0,03	1					
perserv19	0,312	-0,514	1				
TCDI14_19	0,199	0,013	0,329	1			
Indexpotencialcreixement	0,122	-0,109	0,164	0,708	1		
TMN14_18avg	0,194	0,11	0,202	0,873	0,459	1	0,071
TCAI13_19	-0,237	-0,125	0,205	0,044	-0,103	0,071	1

Contrastos territorials dels indicadors demogràfics municipals

Per tal de completar la visió del valor dels indicadors analitzats s'ha efectuat una anàlisi de la distribució territorial de cadascun a escala municipal i de sistemes urbans a partir de la mateixa cartografia. A més a més, s'ha establert un llistat dels municipis i dels sistemes urbans que es presentaven com a més desfavorits per tal d'establir una possible relació entre les diferents variables i veure l'interès d'aquest tipus d'aproximació.

La taxa de creixement demogràfic interanual

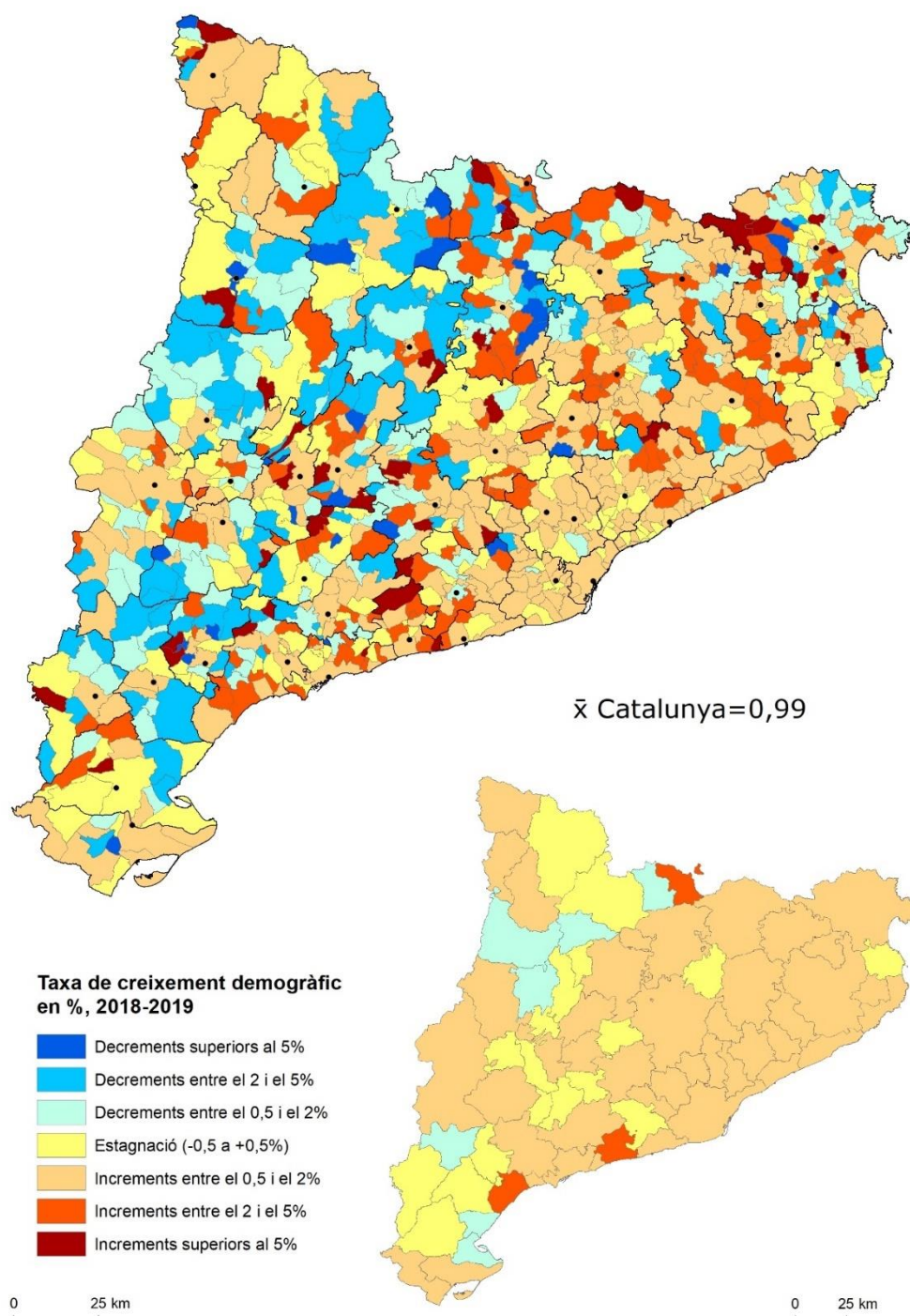
Taxa de creixement demogràfic 2018-2019.

En el mapa 2 municipal s'observa una clara separació entre una meitat occidental clarament recessiva des d'un punt de vista demogràfic i una part oriental amb un creixement positiu generalitzat. Amb excepcions municipals també notòries i una notable dispersió i contrast dels ritmes de creixement entre municipis, que es trasllada a la llista de municipis més recessius situats tots ells en indrets molt dispars. En aquesta mateixa línia apareix un bon nombre de municipis recessius cap a la part nord-oriental entremig de municipis que experimenten un creixement prou positiu.

L'agregació de les dades municipals en sistemes urbans presenta uns indicadors de creixement o recessió prou més matisats i la separació entre les dues Catalunyaes oriental i occidental no hi és tan marcada, en part pel balanceig interior que es produeix encara per les migracions de proximitat dels nuclis petits cap als centres comarcals i subcomarcals. Es mostra de manera general un creixement demogràfic moderat, de vora l'1% en el conjunt de Catalunya, que només es veu truncat en àrees interiors de l'Alt Pirineu i les Terres de l'Ebre, a més dels altiplans interiors. Coincideixen precisament amb àrees que històricament han experimentat una disminució demogràfica important, pel que les darreres tendències mostren una agreujament del despoblament en aquestes contrades.

Aquestes dades són anteriors a les de l'actual pandèmia, que amb dades parcials i provisionals sembla indicar un cert "retorn al camp", però falta per veure si és simplement circumstancial i part d'un moviment de relocalització de la població més ampli.

Mapa 2. La taxa de creixement demogràfic, 2018-2019, municipis i sistemes urbans.



Quadre 11. Taxa de creixement demogràfic 2018-2019, municipis i sistemes urbans amb major retrocés.

Municipi	Sistema urbà	Indicador
Granera	Sabadell	-13,75
Bellprat	Igualada	-13,51
Rocafort de Queralt	Montblanc	-13,46
la Quar	Berga	-11,67
Josa i Tuixén	la Seu d'Urgell	-10,17
Talarn	Tremp	-10,14
Bausen	Vielha	-9,38
el Lloar	Falset	-9,32
Granyena de les Garrigues	les Borges Blanques	-8,33
el Pont de Bar	la Seu d'Urgell	-8,19
Sagàs	Prats de Lluçanès	-8,07
Garrigoles	Torroella de Montgrí	-7,43
Sant Llorenç d'Hortons	Martorell	-7,12
els Garidells	Tarragona	-6,97
Bellmunt del Priorat	Falset	-6,67
Poboleda	Reus	-6,57
Sant Julià de Cerdanyola	Berga	-6,56
Barbens	Bellpuig	-6,50
Nalec	Tàrraga	-6,45
Boadella i les Escaules	Figueres	-6,32
Freginals	Amposta	-6,23
Argelaguer	Olot	-6,15
Massoteres	Guissona	-6,03
Cistella	Figueres	-6,00
Montoliu de Segarra	Cervera	-5,79

Sistema urbà	Comarca principal	Indicador
Flix	Ribera d'Ebre	-1,52
l'Ametlla de Mar	Baix Ebre	-1,11
Organyà	Alt Urgell	-0,77
Bellver de Cerdanya	Cerdanya	-0,75
Tremp	Pallars Jussà	-0,64
Deltebre	Baix Ebre	-0,58
Artesa de Segre	Noguera	-0,53
Santa Coloma de Queralt	Conca de Barberà	-0,45
Bellpuig	Urgell	-0,28
la Seu d'Urgell	Alt Urgell	-0,27

Dels 25 municipis amb pitjor dinàmica demogràfica entre 2018 i 2019, n'hi ha 22 que són micropobles de menys de 500 habitants. Només hi ha dos municipis en aquesta relació entre 500 i 1.000 habitants, Barbens i Talarn. I només un que superi els 2.000 habitants, Sant Llorenç d'Hortons, i en aquest cas la pèrdua poblacional no és per dinàmica demogràfica estricta sinó per causa d'una modificació de límits de terme a la zona de la Beguda Alta.

La manca de massa crítica i l'envelliment de la població en municipis petits els deixa en un escenari de progressiu declivi sinó es redreça amb l'arribada de nous migrants.

Taxa de creixement demogràfic interanual 2014-2019.

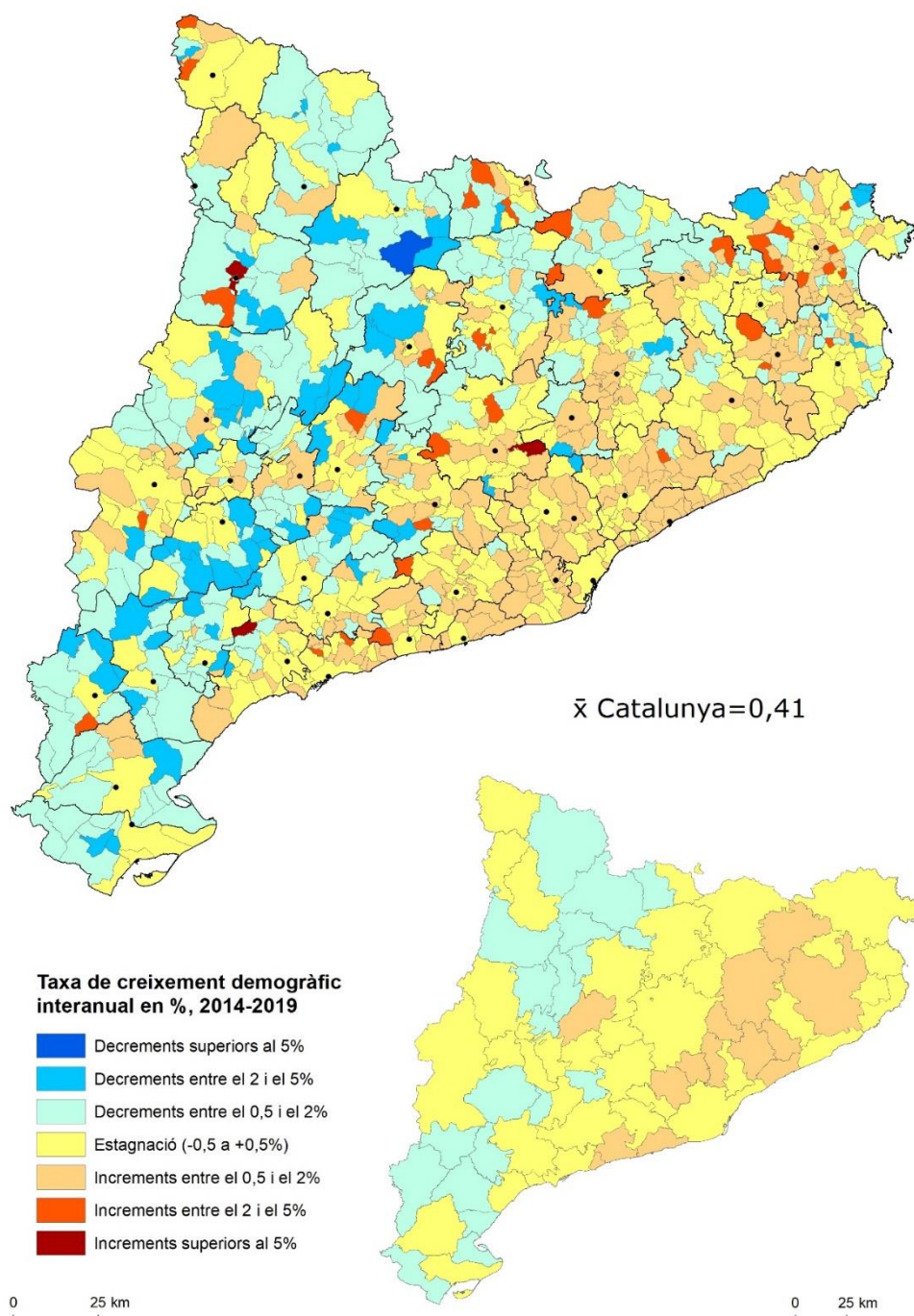
El mapa 3, que mostra l'evolució demogràfica del darrer quinquenni a partir de la taxa de creixement interanual, remarca a grans trets un eix est-oest en l'àmbit català. L'oest de Catalunya, bàsicament la demarcació de Lleida, però incloent també l'interior de la de Tarragona i les comarques costaneres de les Terres de l'Ebre, i bona part dels municipis pirinencs, presenten una dinàmica recent de pèrdua moderada de la població. Per contra, els municipis de la part oriental de Catalunya presenten una dinàmica en terme generals de creixement moderat. Aquesta dinàmica no és però homogènia territorialment, i a l'oest la situació varia entre els municipis petits, rurals i perifèrics als gran eixos, que en la majoria de casos perden població, i els centres comarcals i subcomarcals que en la major part dels casos presenten dinàmiques positives, donat que esdevenen encara la primera estació de l'èxode rural-urbà encara imperant.

Les dinàmiques a escala de sistema urbà redueixen la disparitat de dinàmiques, però continuem veient com en les comarques del Pirineu de Lleida i de les Terres de l'Ebre hi ha una moderada pèrdua de població, mentre que a la resta, en un marc general de creixement minso (0,41%) romanen amb volums de població estables o amb creixements lleugers. Entre aquests darrers els sistemes més dinàmics es concentren a l'interior de les comarques gironines i al nord de les barcelonines, mentre que a Ponent l'excepció és el sistema de Guissona, en bona part per la forta immigració interna i externa pel seu desenvolupament industrial.

Entre els 25 municipis amb pitjor dinàmica demogràfica entre 2014 i 2019, 24 són micropobles –només Godall supera per poc els 500 habitants–, el que confirma el fet que les dinàmiques regressives són més dures precisament en el més febles en termes de població, i marca per aquests municipis un futur molt negre i escasses possibilitats de recuperació endògena. Hi veiem una certa concentració en pocs sistemes urbans i principalment de la demarcació de Lleida, donat que en el llistat hi ha 4 municipis del sistema de les Borges Blanques, i 3 dels de la Seu d'Urgell i Ponts.

Les dades per sistemes urbans, per contra, en mostren que els casos amb major pèrdua de població es troben situats principalment a les Terres de l'Ebre, amb els sistemes lleidatans en segon terme, segurament per una tendència que ja apuntàvem anteriorment, el fet de comptar amb sistemes en que el centre urbà principal presenta dinàmiques positives mentre que els municipis rurals del seu entorn tenen dinàmica contrària. Ho veiem en el cas de les Borges respecte al municipis del sud de les Garrigues, amb Tàrraga respecte els municipis de la Vall del Corb, etc...

Mapa 3. La taxa de creixement demogràfic interanual, 2014-2019, municipis i sistemes urbans.



Quadre 12. Taxa de creixement demogràfic 2014-2019, municipis i sistemes urbans amb major retrocés.

Municipi	Sistema urbà	Indicador
Vansa i Fórnoles, la	la Seu d'Urgell	-5,18
Cava	la Seu d'Urgell	-4,77
Granyena de les Garrigues	les Borges Blanques	-4,01
Bellprat	Igualada	-3,88
Borredà	Berga	-3,80
Josa i Tuixén	la Seu d'Urgell	-3,70
Cogul, el	les Borges Blanques	-3,62
Oliola	Ponts	-3,47
Tírvia	Sort	-3,43
Pradell de la Teixeta	Falset	-3,43
Colera	Figueres	-3,38
Conesa	Santa Coloma de Queralt	-3,33
Vallclara	Reus	-3,32
Argentera, l'	Reus	-3,21
Gallifa	Sabadell	-3,16
Bovera	Lleida	-3,16
Cabanabona	Ponts	-3,15
Castellfollit de Riubregós	Calaf	-3,13
Freginals	Amposta	-3,10
Godall	Amposta	-3,10
Vinaixa	les Borges Blanques	-2,95
Gavet de la Conca	Tremp	-2,94
Granera	Sabadell	-2,92
Espluga Calba, l'	les Borges Blanques	-2,90
Vilanova de l'Aguda	Ponts	-2,88

Sistema urbà	Comarca principal	Indicador
l'Ametlla de Mar	Baix Ebre	-1,79
Santa Coloma de Queralt	Conca de Barberà	-1,76
Flix	Ribera d'Ebre	-1,43
Artesa de Segre	Noguera	-1,29
Organyà	Alt Urgell	-1,24
Bellver de Cerdanya	Cerdanya	-1,22
Gandesa	Terra Alta	-1,05
Ponts	Noguera	-1,05
Deltebre	Baix Ebre	-0,99
les Borges Blanques	Garrigues	-0,95

Taxa de creixement demogràfic interanual 2009-2014.

El mapa 4, que mostra el ritme de creixement demogràfic interanual entre 2009 i 2014, ens dibuixa clarament un escenari de certa crisi demogràfica, en el període que va seguir el boom immobiliari i migratori dels primers anys de segle XXI. Els ritmes de creixement força generalitzat experimentada fins el 2008 s'aturen de cop, la major part de municipis (500) passen a perdre població.

Aquesta pèrdua és molt lluny de ser homogènia, i tornem a veure clarament un gradient en l'eix est-oest en l'àmbit català. Tot i la presència de municipis en dinàmica regressiva o molt regressiva a l'est de Catalunya predominen encara els creixements moderats de població, en un marc on es conviu també amb municipis encara en dinàmica clarament expansiva. A la resta del país, especialment a les comarques pirinenques, a les Terres de l'Ebre i en bona part dels municipis d'interior ubicats entre ambdós àmbits, predominen els municipis amb pèrdues entre moderades i altes. Trobem aquí també excepcions, els nuclis urbans i els municipis que els envolten presenten sovint dinàmiques encara positives.

En les dades veiem clarament els darrers efectes del boom immobiliari de principis de segle. Tot i l'aturada general de construccions vigent en el període analitzat, es detecta clarament el fort procés de creixement dels municipis propers a les grans ciutats catalanes, especialment Girona, Lleida i Tarragona, motivat per la gran disponibilitat d'habitatges (i més barats que en les ciutats centrals) en aquests municipis de la primera perifèria urbana. Un procés però que no va arribar als municipis ubicats més lluny dels nuclis urbans principals.

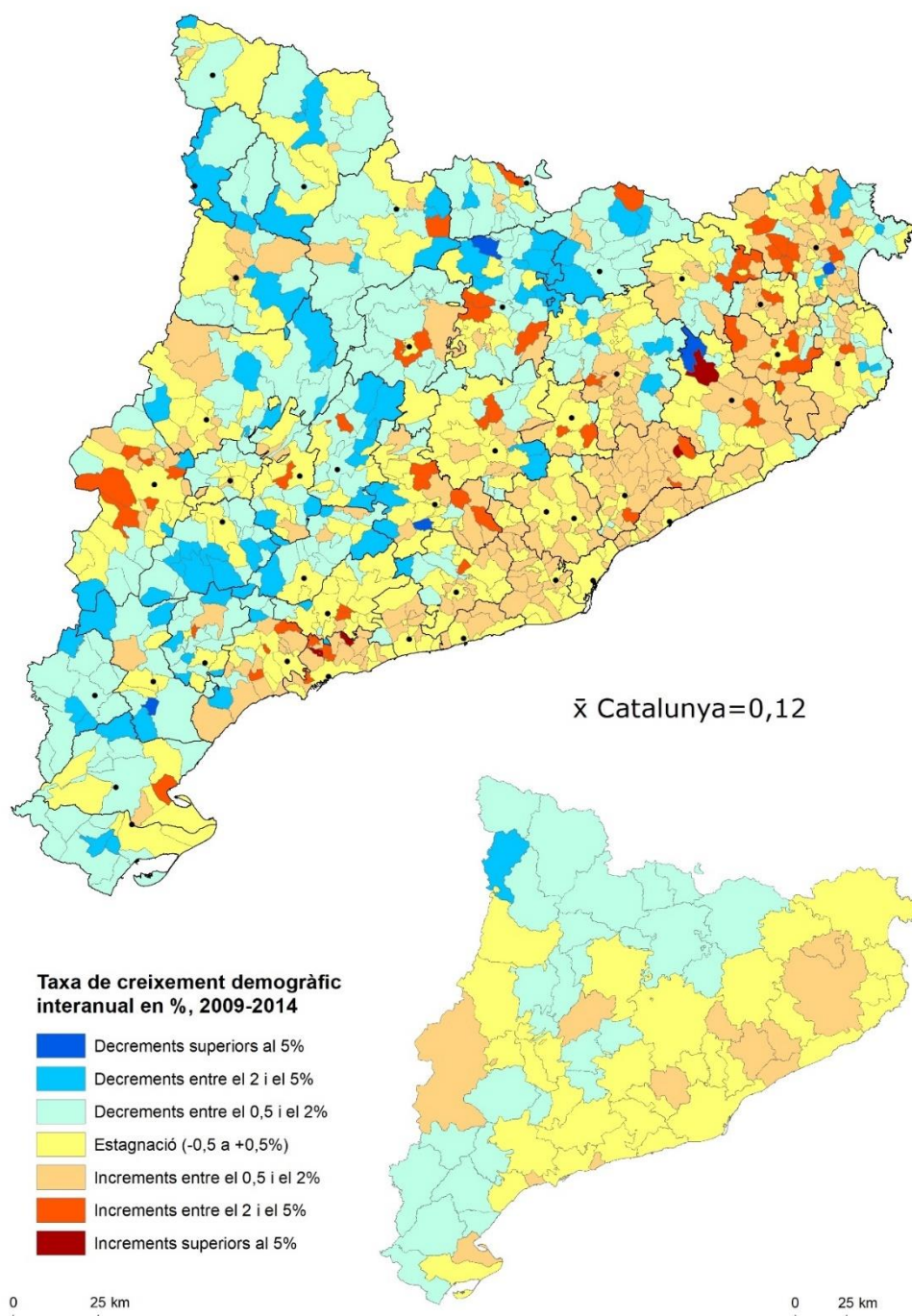
Si reduïm l'anàlisi a escala de sistema urbà apreciem com en les comarques del Pirineu de Lleida i de les Terres de l'Ebre, i en bona part de la Segarra històrica presenten pèrdues de població força importants, mentre que la resta del territori oscil·la entre una estagnació de la població (de fet el creixement interanual general és mínim, del 0,12%) i creixements moderats, principalment en comarques costaneres, amb les excepcions a l'interior dels sistemes de Guissona (altre cop) i de Lleida.

Entre els 25 municipis amb pitjor dinàmica demogràfica entre 2009 i 2014, 19 són micropobles i 6 municipis entre 500 i 1.000 habitants (Ginestar, Vilaller, Godall, Pratdip, la Riba i Cervià de les Garrigues). Tornem a trobar doncs les pitjor dades en municipis en situació ja precària a nivell de població. Els casos més extrems presenten una major dispersió territorial, encara que podem destacar que en el llistat hi ha tres municipis del sistema de Berga.

Els sistemes urbans més afectat però marquen clarament quines foren les contrades amb una pitjor dinàmica demogràfica en aquest període, en tant que 6 de les 10 amb major regressió poblacional són del Pirineu de Lleida, mentre que les altres 4 són de les Terres de l'Ebre. Les contrades rurals del país patiren doncs durant la segona dècada del segle XXI un procés de pèrdua poblacional prou remarcable, tant per la debilitat pròpia d'una estructura poblacional

molt envellida, com per l'aturada de les migracions externes que animaren el creixement en la dècada anterior.

Mapa 4. La taxa de creixement demogràfic interanual, 2009-2014, municipis i sistemes urbans.



Quadre 13. Taxa de creixement demogràfic 2009-2014, municipis i sistemes urbans amb major retrocés.

Municipi	Sistema urbà	Indicador
Orpí	Igualada	-6,87
Siurana	Figueres	-6,15
Susqueda	Girona	-6,08
Gisclareny	Berga	-5,96
Ginestar	Móra d'Ebre	-5,14
Bausen	Vielha	-4,90
Vilaller	el Pont de Suert	-4,67
Tavertet	Vic	-4,58
Figuera, la	Falset	-4,43
Prat de Comte	Gandesa	-4,36
Godall	Amposta	-4,36
Selva de Mar, la	Figueres	-4,34
Castellar de n'Hug	Berga	-4,29
Cabanabona	Ponts	-4,19
Pratdip	Mont-roig del Camp	-4,07
Saldes	Berga	-4,05
Bovera	Lleida	-3,86
Garidells, els	Tarragona	-3,81
Josa i Tuixén	la Seu d'Urgell	-3,76
Sant Jaume de Frontanyà	Berga	-3,71
Vallfogona de Riucorb	Santa Coloma de Queralt	-3,61
Riba, la	Valls	-3,60
Pontils	Santa Coloma de Queralt	-3,50
Cervià de les Garrigues	les Borges Blanques	-3,50
Rabós	Figueres	-3,46

Sistema urbà	Comarca principal	Indicador
el Pont de Suert	Alta Ribagorça	-2,41
Organyà	Alt Urgell	-1,95
Sant Llorenç de Morunys	Solsonès	-1,51
Santa Coloma de Queralt	Conca de Barberà	-1,49
Gandesa	Terra Alta	-1,34
Alcanar	Montsià	-1,33
Bellver de Cerdanya	Cerdanya	-1,21
Flix	Ribera d'Ebre	-1,16
Oliana	Alt Urgell	-1,13
la Pobla de Segur	Pallars Jussà	-1,09

Indicadors d'estructura demogràfica

Índex d'envelliment 2019.

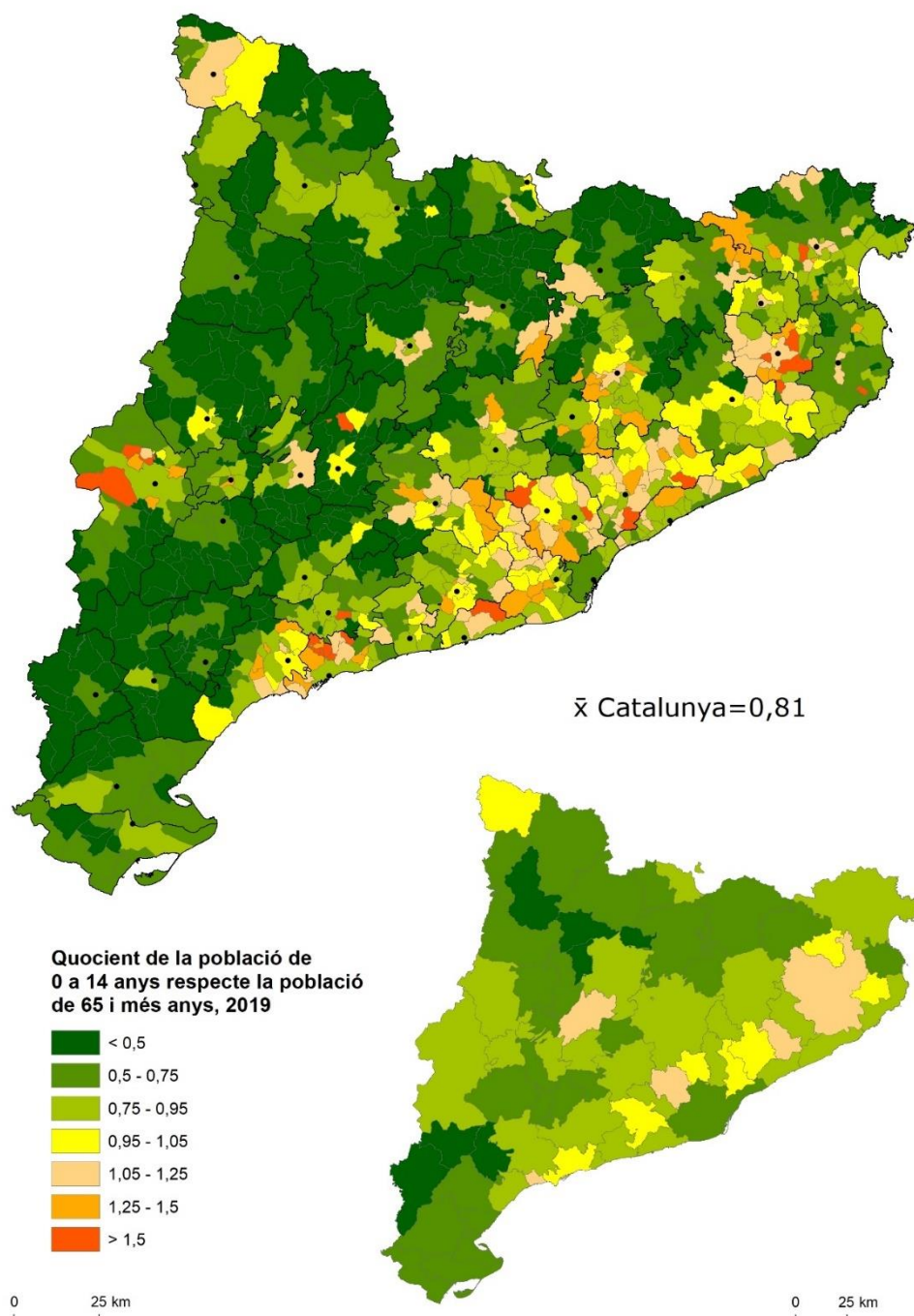
La comparació entre generacions joves (menys de 15 anys) i generacions de gent gran (els que tenen de 65 anys en endavant), altrament anomenat índex d'envelliment, mostra com en termes generals la població catalana es troba força envellida, donat que la mitjana nacional és de 0,81 joves per cada persona gran.

En el mapa 5 observem però que aquest índex d'envelliment no és homogeni en el territori: mentre en bona part dels municipis de la primera corona metropolitana de Barcelona i els entorns de les principals zones urbanes de l'est de Catalunya hi ha un predomini de població jove, en tot el rerepaís, especialment a les Terres de l'Ebre, l'interior de les comarques tarragonines, les comarques pirinenques i bona part del pla de Lleida el grau d'envelliment és elevat o molt elevat. El fet és que el predomini de les generacions de gent gran sobre les de gent jove es dona en l'àmplia majoria de municipis catalans (744), però la situació és extrema en els 290 municipis, gairebé un terç dels municipis catalans, en els quals el contingent de gent gran duplica com a mínim el de les generacions joves.

Les dades per sistemes urbans mostren dues àrees del territori on el grau d'envelliment és molt elevat: d'una banda, al Prepirineu lleidatà, els sistemes de la Pobla de Segur, Oliana, Organyà i Sant Llorenç de Morunys; de l'altra, a l'interior de les terres de l'Ebre, els sistemes de Flix, Gandesa i Falset. En aquests 7 sistemes urbans, la població de 65 i més anys duplica com a mínim el contingent de població jove (de 0 a 14 anys). Hi ha només 8 sistemes urbans on el contingent de població jove supera el de la gent gran. D'aquests, 4 sistemes es troben en l'àrea metropolitana de Barcelona (Martorell, Sant Celoni, Terrassa i Granollers), dos al camp de Tarragona (Cambrils i Tarragona), i els altres dos casos són el sistema de Girona i al pla de Lleida el de Guissona, que és de fet el que presenta el millor índex d'envelliment de tot Catalunya (1,11).

En la relació de 25 municipis amb pitjor índex d'envelliment podem observar que tots comparteixen un tret comú, i és el de ser municipis molt petits, de fet tots són micropobles, és més, hi abunden els municipis que no arriben al centenar d'habitants, i dels 25 el més poblat Almatret amb 307 habitants. La xifra d'envelliment indica que la població de 65 i més anys quintuplica com a mínim la de la població jove. El cas extrem és a la Febró, on cap dels seu 40 habitants té menys de 15 anys. Ens trobem doncs amb municipis amb un volum de població molt baix i unes perspectives de futur extremadament negatives si es fia tot al creixement vegetatiu.

Mapa 5. Índex d'envelliment: població de menys de 15 anys / població de 65 i més anys, 2019, municipis i sistemes urbans.



Quadre 14. Índex d'envel·liment: població de menys de 15 anys / població de 65 i més anys, municipis i sistemes urbans amb la pitjor proporció de gent jove respecte la gent gran

Municipi	Sistema urbà	Indicador
Febró, la	Reus	0,00
Vallfogona de Riucorb	Santa Coloma de Queralt	0,03
Fulleda	les Borges Blanques	0,03
Bellprat	Igualada	0,04
Savallà del Comtat	Santa Coloma de Queralt	0,06
Almatret	Lleida	0,06
Bausen	Vielha	0,08
Forès	Montblanc	0,10
Argentera, l'	Reus	0,10
Vansa i Fórnols, la	la Seu d'Urgell	0,10
Ivorra	Guissona	0,11
Passanant i Belltall	Montblanc	0,12
Saldes	Berga	0,13
Figuera, la	Falset	0,13
Vilosell, el	les Borges Blanques	0,13
Sarroca de Bellera	la Pobla de Segur	0,14
Nalec	Tàrraga	0,14
Biosca	Guissona	0,15
Sant Esteve de la Sarga	Tremp	0,16
Cabanabona	Ponts	0,16
Cogul, el	les Borges Blanques	0,16
Vallcebre	Berga	0,17
Fígols	Berga	0,18
Granera	Sabadell	0,18
Cava	la Seu d'Urgell	0,18

Sistema urbà	Comarca principal	Indicador
Oliana	Alt Urgell	0,37
Organyà	Alt Urgell	0,38
Flix	Ribera d'Ebre	0,39
Sant Llorenç de Morunys	Solsonès	0,41
Gandesa	Terra Alta	0,42
la Pobla de Segur	Pallars Jussà	0,43
Falset	Priorat	0,49
Ponts	Noguera	0,50
Tremp	Pallars Jussà	0,51
Ripoll	Ripollès	0,52

Índex de reemplaçament 2019.

La comparació entre la generació dels treballadors joves (30 a 44 anys) i la generació dels qui es troben a prop de la jubilació (50 a 64 anys) s'anomena índex de reemplaçament, i dins els indicadors d'estructura de la població marca la capacitat de reproducció de la força de treball, en altres paraules, ens permet veure si serem capaços de reemplaçar els treballadors que es jubilen amb els que inicien la seva vida laboral.

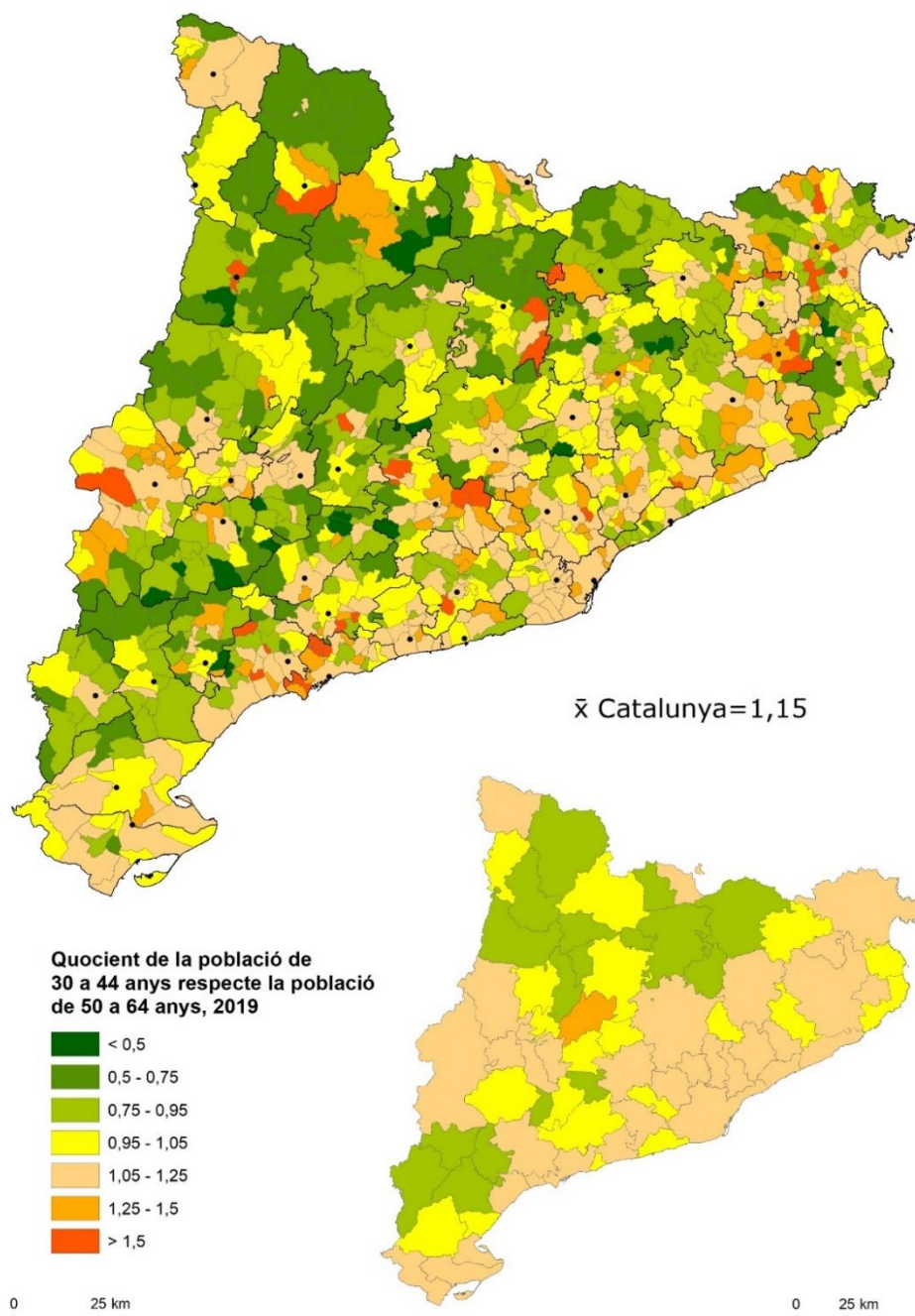
En el mapa 6 veiem clarament que en l'àmbit català aquest indicador actualment no és preocupant, donat que les generacions d'adults joves són prou nombroses, incloent part dels nascuts durant el baby boom, i permeten mantenir una volum de població activa més que suficient per reposar els llocs de treball que deixen vacants les persones que es jubilen. La mitjana catalana és de 1,15 persones entre 30 i 44 per cada persona entre 50 i 64 anys. La dicotomia est-oest continua existint, però menys marcada que en indicadors precedents. La major part dels municipis de la part oriental de Catalunya mostren un predomini d'adults joves, mentre que a l'oest les situacions són diverses, amb indicadors positius en capitals comarcals i municipis ubicats en els principals eixos viaris, mentre que l'índex presenta els seus valors més baixos en zones perifèriques, com la zona de contacte de les demarcacions de Lleida i Tarragona i en el prepirineu lleidatà.

Els sistemes urbans costaners, però també bona part de la Catalunya central, de les terres gironines i del pla de Lleida, presenten un índex de reemplaçament per sobre de 1, amb predomini de les generacions joves sobre els qui es troben prop de la jubilació. Cal destacar el sistema de Guissona, que amb 1,37 compta amb el millor indicador de Catalunya. Els sistemes que tindran més problemes per reemplaçar la seva força de treball formen dos espais de continuïtat física: d'una banda les ubicades al interior de les Terres de l'Ebre; de l'altra, bona part dels sistemes ubicats en l'àmbit pirinenc i prepirinenc. La situació és també preocupant al Segre Mitjà i a la Conca de Barberà.

Dels 25 municipis amb pitjor índex de reemplaçament podem observar altre cop el predomini dels municipis de menys de 500 habitants, de fet només Belianes (525 habitants) i la Fatarella (941) superen aquests llinars. D'aquests 25, en 17 casos el contingent de població pròxima a la jubilació duplica el de la població d'adults joves, amb el que això suposa per al futur socioeconòmic d'aquests municipis. Tot i una certa dispersió d'aquesta casuística dins el territori català, cal destacar que 4 d'aquests municipis amb pitjor indicador es troben dins el sistema urbà de les Borges Blanques.

Pel que fa als deus sistemes urbans amb pitjor indicador de reemplaçament, cal destacar que 9 es troben ubicades al nord del país, en zones on el manteniment de l'activitat productiva serà difícil d'abordar només amb població autòctona.

Mapa 6. Índex de reemplaçament: relació del grup de 30 a 44 en relació al grup de 50 a 64 anys, municipis i sistemes urbans, 2019.



Quadre 15. Índex de reemplaçament 2019, municipis i sistemes urbans amb un índex més baix.

Municipi	Sistema urbà	Indicador
Bellprat	Igualada	0,29
Floresta, la	les Borges Blanques	0,36
Granera	Sabadell	0,39
Sobremunt	Vic	0,40
Pobla de Cérvoles, la	les Borges Blanques	0,41
Argentera, l'	Reus	0,41
Conesa	Santa Coloma de Queralt	0,43
Castell de Mur	Tremp	0,44
Foixà	Torroella de Montgrí	0,45
Torms, els	les Borges Blanques	0,45
Pradell de la Teixeta	Falset	0,45
Fulleda	les Borges Blanques	0,46
Cava	la Seu d'Urgell	0,47
Bovera	Lleida	0,48
Belianes	Bellpuig	0,48
Vansa i Fórnols, la	la Seu d'Urgell	0,49
Savallà del Comtat	Santa Coloma de Queralt	0,50
Molsosa, la	Calaf	0,50
Tavertet	Vic	0,50
Palma d'Ebre, la	Flix	0,51
Argençola	Igualada	0,51
Queralbs	Ripoll	0,51
Castellar de n'Hug	Berga	0,51
Fatarella, la	Gandesa	0,51
Oliola	Ponts	0,52

Sistema urbà	Comarca principal	Indicador
Sant Llorenç de Morunys	Solsonès	0,79
Flix	Ribera d'Ebre	0,80
Prats de Lluçanès	Osona	0,80
Oliana	Alt Urgell	0,82
la Pobla de Segur	Pallars Jussà	0,85
Organyà	Alt Urgell	0,86
Ripoll	Ripollès	0,87
Tremp	Pallars Jussà	0,88
Ponts	Noguera	0,88
Berga	Berguedà	0,89

Índex de potencial de creixement 2019.

Aquest indicador complex es basa en una comparació doble de generacions més joves respecte generacions amb més edat. S'obre pel producte de dos quocients, el que es produeix entre la població de 15 a 29 anys respecte la de 50 a 64 anys; i la de 0-14 anys respecte la de 15 a 29 anys.

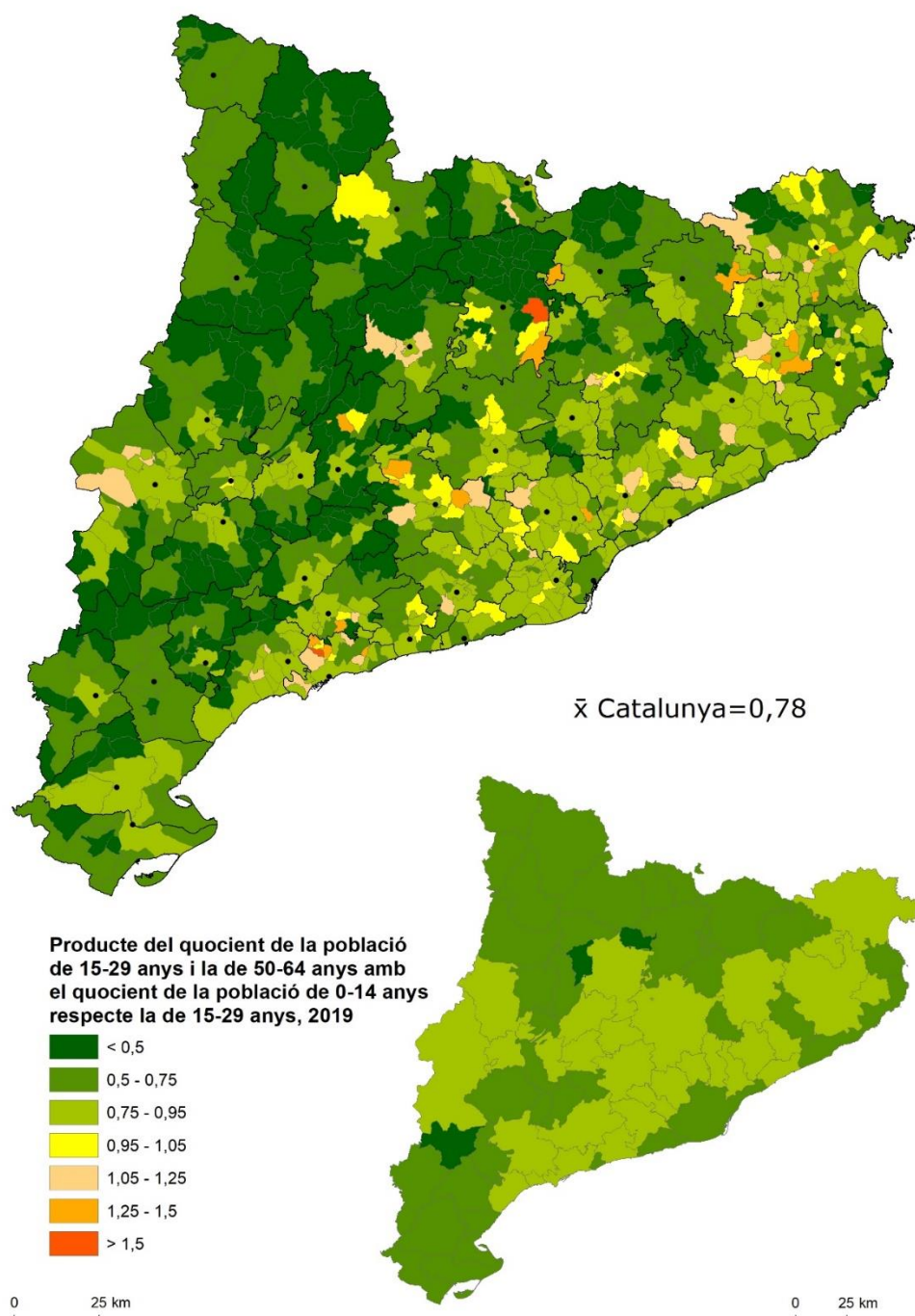
Al conjunt de Catalunya aquest indicador se situa per sota d'1 (0,78), fet que marca a nivell de potencial de creixement per població autòctona una tendència cap a la pèrdua de població. Com podem veure en el mapa 7, gran part dels municipis catalans presenten un indicador preocupant per sota d'1 (873 municipis, el 92%). El escassos municipis amb dades positives es troben dispersos en el territori, però hi podem apreciar certa concentració en municipis amb creixements residencials recents per descongestió de ciutats entorn Tarragona, Girona i Lleida, a la conca d'Òdena, el sud-est del Berguedà, i casos particulars com -altre cop- el de Guissona, entre altres. Els municipis amb indicadors més baixos de potencial s'ubiquen en zones perifèriques (la zona de frontera entre les demarcacions de Lleida i Tarragona, la zona de contacte entre les comarques prepirinenques i les pirinenques, etc..) fet que remarca que les dificultats arribaran abans -ja han arribat- i amb més als municipis allunyat dels grans centres d'activitats i dels grans eixos viaris. Per tant plou sobre mullat en zones que pels efectes de l'èxode rural de dècades anteriors ja es trobaven en una situació molt precària.

Tots els sistemes urbans de Catalunya presenten xifres per sota d'1 en l'índex de potencial de creixement, essent la situació més greu en zones ja esmentades en indicadors anteriors com l'àmbit pirinenc, les Terres de l'Ebre, la zona de contacte entre les demarcacions de Tarragona i Lleida o el Segre Mitjà, però també entraria dins aquest grup la primera corona metropolitana de Barcelona o la Costa Brava. Els tres sistemes urbans amb pitjor indicador (per sota de 0,5) es troben dues al Prepirineu (Oliana i Sant Llorenç de Morunys) i una a les Terres de l'Ebre (Flix).

A la cua de l'indicador de potencial de creixement trobem sempre municipis de dimensions escasses, de fet entre els 25 pitjors el municipi més gran és Almatret (307 habitants), el que mostra que són els municipis menys poblats els que presenten un futur i un present més negre en termes demogràfics. De fet els micropobles copen la llista de municipis amb pitjor potencial, per trobar un municipi de dimensions superiors als 500 habitants ens n'hem d'anar al lloc 61 (la Pobla de Lillet).

Tornem a trobar que 9 dels 10 sistemes urbans amb pitjor indicador es troben ubicades al nord del país, en zona prepirinenca i pirinenca, fet que ens indica que és en aquesta zona on la situació és més generalitzada, mentre que al sud del país, dins els sistemes urbans la situació varia entre els municipis perifèrics, amb xifres molt negatives, i els municipis centrals que mantenen cert dinamisme.

Mapa 7. Índex de potencial de creixement: multiplica els índex 15-29/50-64 per 0-15/15-29 anys, municipis i sistemes urbans, 2019.



Quadre 16. Índex de potencial de creixement 2019, municipis i sistemes urbans amb un índex més baix.

Municipi	Sistema urbà	Indicador
Febró, la	Reus	0,00
Fulleda	les Borges Blanques	0,04
Bellprat	Igualada	0,05
Vallfogona de Riucorb	Santa Coloma de Queralt	0,05
Savallà del Comtat	Santa Coloma de Queralt	0,06
Almatret	Lleida	0,08
Gisclareny	Berga	0,09
Vansa i Fórnols, la	la Seu d'Urgell	0,09
Granera	Sabadell	0,11
Argentera, l'	Reus	0,12
Ivorra	Guissona	0,13
Saldes	Berga	0,13
Passanant i Belltall	Montblanc	0,14
Vilosell, el	les Borges Blanques	0,17
Riu de Cerdanya	Bellver de Cerdanya	0,17
Cava	la Seu d'Urgell	0,18
Vallcebre	Berga	0,19
Biosca	Guissona	0,19
Sarroca de Bellera	la Pobla de Segur	0,19
Figuera, la	Falset	0,19
Sant Esteve de la Sarga	Tremp	0,19
Molsosa, la	Calaf	0,20
Pobla de Cérvoles, la	les Borges Blanques	0,20
Odèn	Solsona	0,21
Cabanabona	Ponts	0,21

Sistema urbà	Comarca principal	Indicador
Flix	Ribera d'Ebre	0,46
Oliana	Alt Urgell	0,46
Sant Llorenç de Morunys	Solsonès	0,47
Organyà	Alt Urgell	0,50
la Pobla de Segur	Pallars Jussà	0,52
Sort	Pallars Sobirà	0,54
Prats de Lluçanès	Osona	0,55
Bellver de Cerdanya	Cerdanya	0,55
Ponts	Noguera	0,57
Tremp	Pallars Jussà	0,58

Taxa de migració neta interanual 2014-2018.

Un cop fet l'anàlisi de la situació de l'estructura demogràfica autòctona, amb la taxa de migració neta podem veure com ha evolucionat el segon input a tenir en compte en tota dinàmica demogràfica, com és el saldo migratori, és a dir, la diferència dels que venen amb els que se'n van.

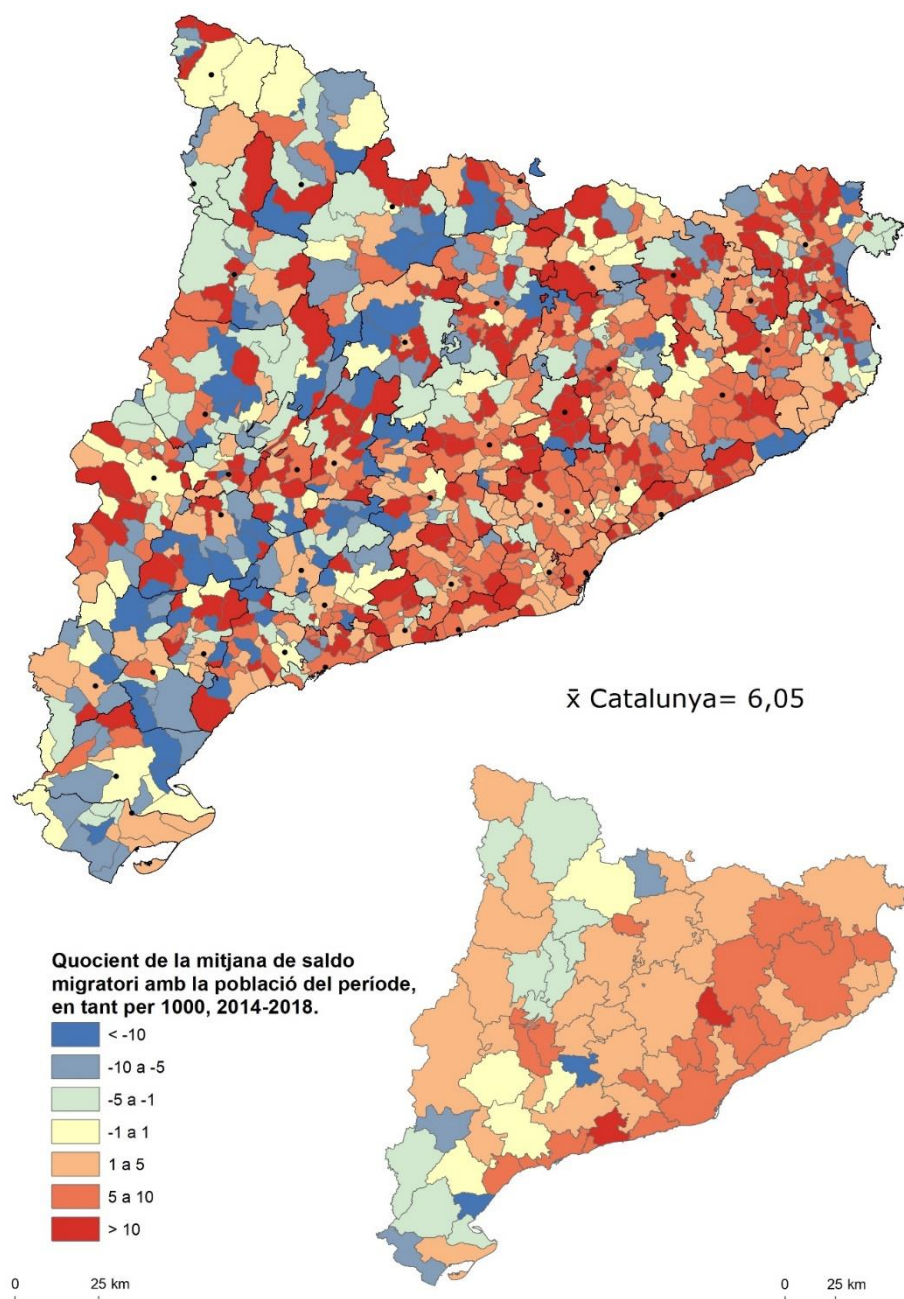
En el mapa 8 podem apreciar la tendència general a Catalunya ha estat lleugerament positiva, a un taxa de migració interanual de 6 per cada 1.000 habitants. Tot i la gran dispersió de casuístiques que es poden donar en el nivell municipal, podem apreciar que els creixement migratoris més importants s'han donat en municipis costaners, en els ubicats en els principals eixos viaris i en els municipis residencials ubicats prop de grans centres urbans. Per contra, entre els més de 300 municipis amb saldo migratori negatiu, trobem una certa concentració en la zona occidental, en una dorsal que va de les Terres de l'Ebre fins el Pirineu passant pels municipis ubicats en el límit de les demarcacions de Lleida i Tarragona, i la zona del Segre Mitjà.

Bona part dels sistemes urbans amb millors taxes migratòries es troben en la primera línia de costa al nord-est del país, destacant entre tots els sistemes de Moià i el Vendrell, amb un guany anual de més de 10 persones per cada 1.000 habitants per la immigració. Els sistemes urbans amb pèrdues de població per motiu de migracions s'ubiquen en l'àmbit pirinenc, amb una extensió al llarg de la vall del Segre, i a les Terres de l'Ebre. Els sistemes amb un impacte més negatiu de les dinàmiques migratòries són l'Ametlla de Mar i Santa Coloma de Queralt, que perden de mitjana més de 10 persones per cada 1.000 habitants cada any.

Entre els 25 municipis amb pitjor dinàmica migratòria hi tornen a predominar els micropobles, però hi trobem també municipis d'una certa dimensió poblacional com són ara el Perelló i Tèrmens. Hi trobem tres municipis del sistema de la Seu d'Urgell, i dos dels sistemes de Bellver de Cerdanya, Berga, les Borges Blanques i Sabadell –fet curiós aquest donat que es tracta d'un sistema amb guanys migratoris clars, que no arriben però als dos municipis del nord de l'àmbit-

Entre els 10 sistemes urbans amb pitjor dinàmica migratòria, n'hi ha 5 de la demarcació de Lleida –tant pirinenques com del pla-, 4 de les Terres de l'Ebre, i una de l'interior del Camp de Tarragona (Santa Coloma de Queralt). Cal afegir que aquests àmbits ja sortien força perjudicats per les dinàmiques demogràfiques endògenes, i aquí sumem a la tendència negativa també en el saldo entre els qui venen a viure a aquests municipis i els que se'n van. Una doble tendència negativa que es suma a una massa poblacional ja molt reduïda, quan no crítica.

Mapa 8. Taxa de migració neta interanual, municipis i sistemes urbans, 2014-2018.



Font: Taxa de migració neta: quocient entre el saldo migratori d'un any determinat i la població a meitat del període, en tant per mil. <https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=1030>

Quadre 17. Taxa de migració neta interanual 2014-2018, municipis i sistemes urbans amb un índex més baix.

Municipi	Sistema urbà	Indicador
Cava	la Seu d'Urgell	-52,63
Tavertet	Vic	-35,71
Colera	Figueres	-35,63
Vansa i Fórnols, la	la Seu d'Urgell	-35,00
Argentera, l'	Reus	-30,88
Riu de Cerdanya	Bellver de Cerdanya	-28,87
Oliola	Ponts	-28,18
Bellprat	Igualada	-26,67
Perelló, el	l'Ametlla de Mar	-26,39
Josa i Tuixén	la Seu d'Urgell	-26,23
Borredà	Berga	-25,05
Castellfollit de Riubregós	Calaf	-24,24
Térmens	Balaguer	-22,80
Prats i Sansor	Bellver de Cerdanya	-21,85
Vallclara	Reus	-21,82
Gallifa	Sabadell	-21,39
Granera	Sabadell	-20,25
Granyena de les Garrigues	les Borges Blanques	-20,25
Fontanilles	Torroella de Montgrí	-20,00
Estaràs	Cervera	-19,63
Pradell de la Teixeta	Falset	-19,54
Lladurs	Solsona	-19,25
Vinaixa	les Borges Blanques	-19,24
Sant Martí Sesgueioles	Calaf	-18,87
Quar, la	Berga	-18,52

Sistema urbà	Comarca principal	Indicador
l'Ametlla de Mar	Baix Ebre	-14,33
Santa Coloma de Queralt	Conca de Barberà	-11,35
Bellver de Cerdanya	Cerdanya	-7,14
Flix	Ribera d'Ebre	-6,39
Alcanar	Montsià	-5,27
Organyà	Alt Urgell	-3,94
Agramunt	Urgell	-2,83
Deltebre	Baix Ebre	-2,80
Artesa de Segre	Noguera	-2,72
Sort	Pallars Sobirà	-2,62

Els resultats obtinguts dels indicadors d'activitat econòmica municipals

De la mateixa manera que per a les variables demogràfiques, s'analitza la distribució territorial dels indicadors d'ocupació-activitat estudiats.

Taxa de creixement interanual de les afiliacions a la Seguretat Social 2007-2013.

Amb aquest indicador s'analitza la dinàmica econòmica dels diferents municipis en funció del creixement o decreixement del nombre de persones afiliades a la Seguretat Social que treballen en empreses ubicades en cada municipi. Inclou doncs el treballadors i treballadores "formals", l'economia submergida no hi figura per no constar en les dades oficials.

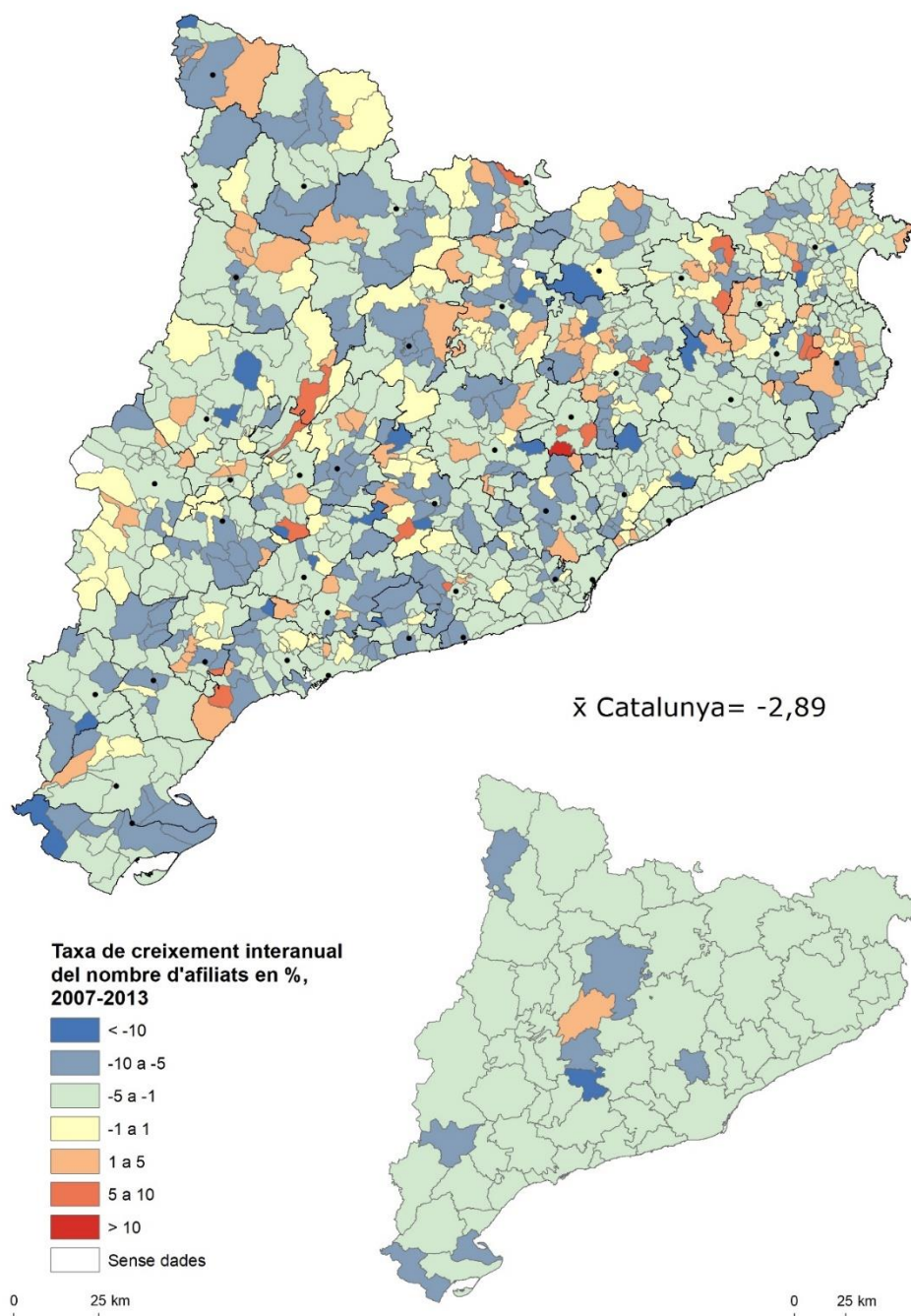
Com podem apreciar en el mapa 9, que representa la taxa de creixement per al període de 2007 a 2013, la norma general dels anys del que s'anomenà la "crisi immobiliària" fou la destrucció de llocs de treball de forma gairebé generalitzada: a Catalunya la taxa fou de pèrdua de gairebé un 3% anual de la força de treball reglada. Bona part dels municipis catalans, gairebé uns 800, tingueren taxes negatives, amb una dispersió territorial força notable, tot i que cal remarcar que afecta especialment territoris com les Garrigues, el sud de la Segarra o certes zones del Penedès. Els comptats casos en que es va donar un cert creixement de l'activitat amb increment dels llocs de treball localitzats en el municipi, la dispersió territorial és molt notable.

Les dades per sistemes urbans mostren com en el període esmentat la pèrdua de llocs de treball era la norma, donat que només el sistema de Guissona presenta taxes positives. El seu desenvolupament, centrat en el fort creixement d'una sola indústria, contrasta amb sistemes urbans propers que tenen pèrdues importants (Solsona, Cervera, però sobretot Santa Coloma de Queralt).

Entre els 25 municipis amb major destrucció de llocs de treball en aquest període abunden els municipis petits, però hi trobem també diversos municipis grans on la seva especialització productiva els hi va provocar una important crisi local en termes d'ocupació, com ara Vallgorguina, Sarrià de Ter, la Sènia o Santa Coloma de Queralt. Sector com els de la construcció i indústries afins, el sector del moble, etc.... patiren molt l'aturada brusca de l'activitat immobiliària.

Entre els 10 sistemes urbans amb major pèrdua de llocs de treball localitzats destaca el de Santa Coloma de Queralt, amb una taxa negativa superior al 10% interanual, o el que és el mateix, va veure com perdien la feina la meitat de les persones treballadores de l'àmbit. L'impacte fou també fort a les Terres de l'Ebre (Deltebre, Alcanar i Flix), al Sud de la Segarra, al Solsonès i l'Alta Ribagorça, però afectaren fins i tot espais metropolitans, com el sistema de Terrassa.

Mapa 9. Taxa de creixement interanual de les afiliacions a la Seguretat social en el període 2007-2013, municipis i sistemes urbans.



<https://www.idescat.cat/pub/?id=afi>, elaboració sobre la base de la mitjana anual respectiva.

Quadre 18. Taxa de creixement interanual de les afiliacions a la Seguretat social en el període 2007-2013, municipis i sistemes urbans amb una taxa més baixa.

Municipi	Sistema urbà	Indicador
Orpí	Igualada	-19,96
Calonge de Segarra	Calaf	-19,06
Tagamanent	Granollers	-18,15
Susqueda	Girona	-15,60
Sentiu de Sió, la	Balaguer	-13,81
Vallgorguina	Sant Celoni	-13,36
Bausen	Vielha	-12,91
Omells de na Gaia, els	Bellpuig	-12,59
Sant Boi de Lluçanès	Vic	-12,41
Masllorenc	Valls	-12,26
Prat de Comte	Gandesa	-12,04
Llosses, les	Ripoll	-12,03
Pontós	Figueres	-11,88
Sarrià de Ter	Girona	-11,67
Sénia, la	Alcanar	-11,44
Santa Coloma de Queralt	Santa Coloma de Queralt	-11,34
Talamanca	Manresa	-10,91
Pira	Montblanc	-10,84
Vilada	Berga	-10,77
Alòs de Balaguer	Artesa de Segre	-10,28
Vila-sacra	Figueres	-10,20
Capafonts	Reus	-10,03
Febró, la	Reus	-9,76
Arsèguel	la Seu d'Urgell	-9,70
Sant Mori	Torroella de Montgrí	-9,68

Sistema urbà	Comarca principal	Indicador
Santa Coloma de Queralt	Conca de Barberà	-10,52
Deltebre	Baix Ebre	-6,77
Alcanar	Montsià	-6,34
Terrassa	Vallès Occidental	-5,75
Cervera	Segarra	-5,47
Solsona	Solsonès	-5,14
Flix	Ribera d'Ebre	-5,04
el Pont de Suert	Alta Ribagorça	-5,02
Igualada	Anoia	-4,99
el Vendrell	Baix Penedès	-4,94

Taxa de creixement interanual de les afiliacions a la Seguretat Social 2013-2019.

En el període de 2013 a 2019 recollim dades dels anys de certa recuperació de la crisi de la bombolla immobiliària, tot i que podem apreciar com en termes generals aquesta recuperació, amb una taxa de creixement interanual per al conjunt de Catalunya del 2,84%, fou suficient només per apropar-nos a les xifres anteriors a la crisi, és a dir, recuperar el 3,4 milions llargs de treballadors afiliats a la Seguretat Social.

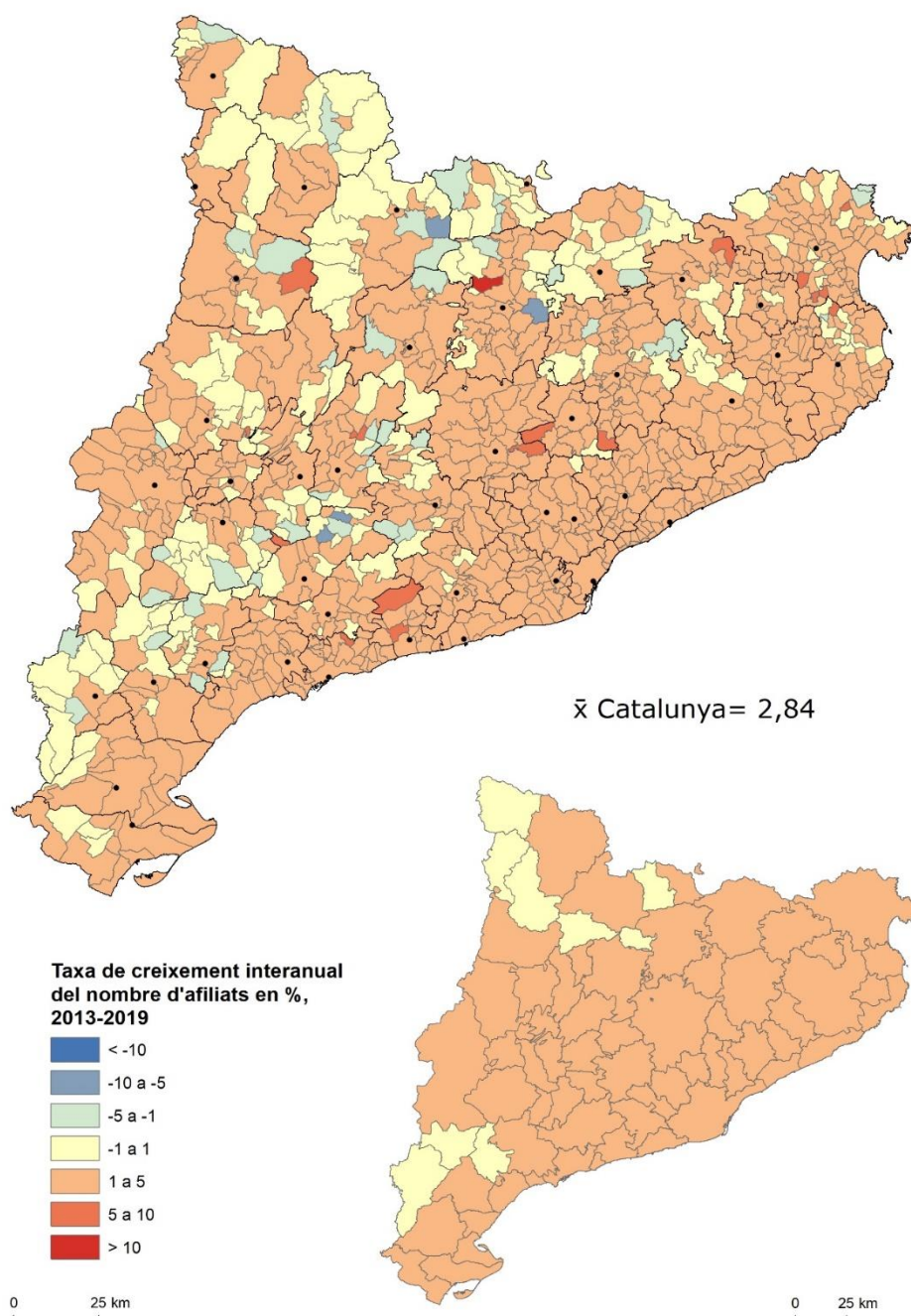
Com podem apreciar en el mapa 10, la dinàmica de creixement de llocs de treball fou força generalitzada en el territori, amb 843 municipis amb taxes positives. La distribució territorial dels municipis amb taxa positiva, incloent els comptats casos amb grans dinàmiques de creixement, és força homogènia en el territori. El més de centenar de municipis amb taxa negativa presenten una concentració important en una dorsal que va de la Terra Alta fins a la zona segarenca, i la seva presència hi és també important en la zona pirinenca. Les zones costaneres presenten creixements moderats, que són força homogenis en bona part del país, tot i que prop de la frontera francesa aquesta recuperació no s'ha notat.

Hi ha una sèrie de sistemes urbans que en aquest període han tingut una estagnació, amb descensos i creixements reduïts, dades aquestes que difícilment poden fer parlar de recuperació econòmica. Territorialment es concentren al Pirineu lleidatà (Bellver de Cerdanya, Sant Llorenç de Morunys, Organyà, Vielha, la Pobla de Segur i el Pont de Suert) i a les Terres de l'Ebre (Flix, Gandesa i Falset). En la resta de territoris apreciem un creixement moderat de la força de treball, com hem dit, tot just per recuperar l'activitat prèvia a la crisi.

Entre els 25 municipis amb major destrucció de llocs de treball en aquest període de creixement generalitzat tornem a trobar únicament micropobles, essent el municipi més gran de la llista la Conca de Dalt amb 418 habitants, fet que reforça la seva dinàmica negativa, que en la majoria de casos ja tenien en el període anterior.

Entre els 10 sistemes urbans amb pitjor taxa de creixement de llocs de treball destaca el fet que només Bellver de Cerdanya presenta dades negatives, amb una taxa interanual del -0,13%. Només Ripoll supera el llindar de l'1% de creixement interanual, però en tots els casos el creixement és tant reduït que en fa perdre pes relatiu en el conjunt de la força de treball de Catalunya, respecte les dades de 2007.

Mapa 10. Taxa de creixement interanual de les afiliacions a la Seguretat social en el període 2013-2019, municipis i sistemes urbans.



Font: <https://www.idescat.cat/pub/?id=afi> , elaboració sobre la base de la mitjana anual respectiva.

Quadre 19. Taxa de creixement interanual de les afiliacions a la Seguretat social en el període 2013-2019, municipis i sistemes urbans amb una taxa més baixa.

Municipi	Sistema urbà	Indicador
Cava	la Seu d'Urgell	-7,47
Forès	Montblanc	-7,28
Savallà del Comtat	Santa Coloma de Queralt	-5,17
Quar, la	Berga	-5,10
Gisclareny	Berga	-4,22
Josa i Tuixén	la Seu d'Urgell	-4,03
Margalef	Falset	-3,44
Granyena de les Garrigues	les Borges Blanques	-3,33
Alàs i Cerc	la Seu d'Urgell	-3,26
Sant Jaume de Frontanyà	Berga	-2,85
Riu de Cerdanya	Bellver de Cerdanya	-2,83
Isòvol	Puigcerdà	-2,66
Rupit i Pruit	Vic	-2,64
Sant Pere Sallavinera	Calaf	-2,57
Conca de Dalt	la Pobla de Segur	-2,47
Conesa	Santa Coloma de Queralt	-2,39
Vallbona de les Monges	Bellpuig	-2,36
Bellprat	Igualada	-2,35
Castellar de la Ribera	Solsona	-2,31
Vajol, la	Figueres	-2,15
Pradell de la Teixeta	Falset	-2,09
Montornès de Segarra	Tàrraga	-2,06
Tavertet	Vic	-2,06
Ivorra	Guissona	-1,99
Santa Maria de Miralles	Igualada	-1,90

Sistema urbà	Comarca principal	Indicador
Bellver de Cerdanya	Cerdanya	-0,13
Sant Llorenç de Morunys	Solsonès	0,04
Flix	Ribera d'Ebre	0,20
Gandesa	Terra Alta	0,34
Organyà	Alt Urgell	0,42
Vielha	Aran	0,76
la Pobla de Segur	Pallars Jussà	0,84
el Pont de Suert	Alta Ribagorça	0,98
Falset	Priorat	1,00
Ripoll	Ripollès	1,13

Taxa de creixement interanual de les afiliacions a la Seguretat Social en el sector serveis 2013-2019.

En el període de 2013 a 2019 l'increment del nombre de treballadors del sector servei fou a la mitjana de Catalunya lleugerament superior a la del conjunt de l'economia (3,01% front 2,84%), dada que mostra que apart de ser un sector que ha tirat del carro de la recuperació amb més intensitat que la mitjana de sectors, comporta un pas més en la terciarització de l'economia catalana, que el 2019 comptava amb més del 78% dels llocs de treball ubicats dins el sector terciari.

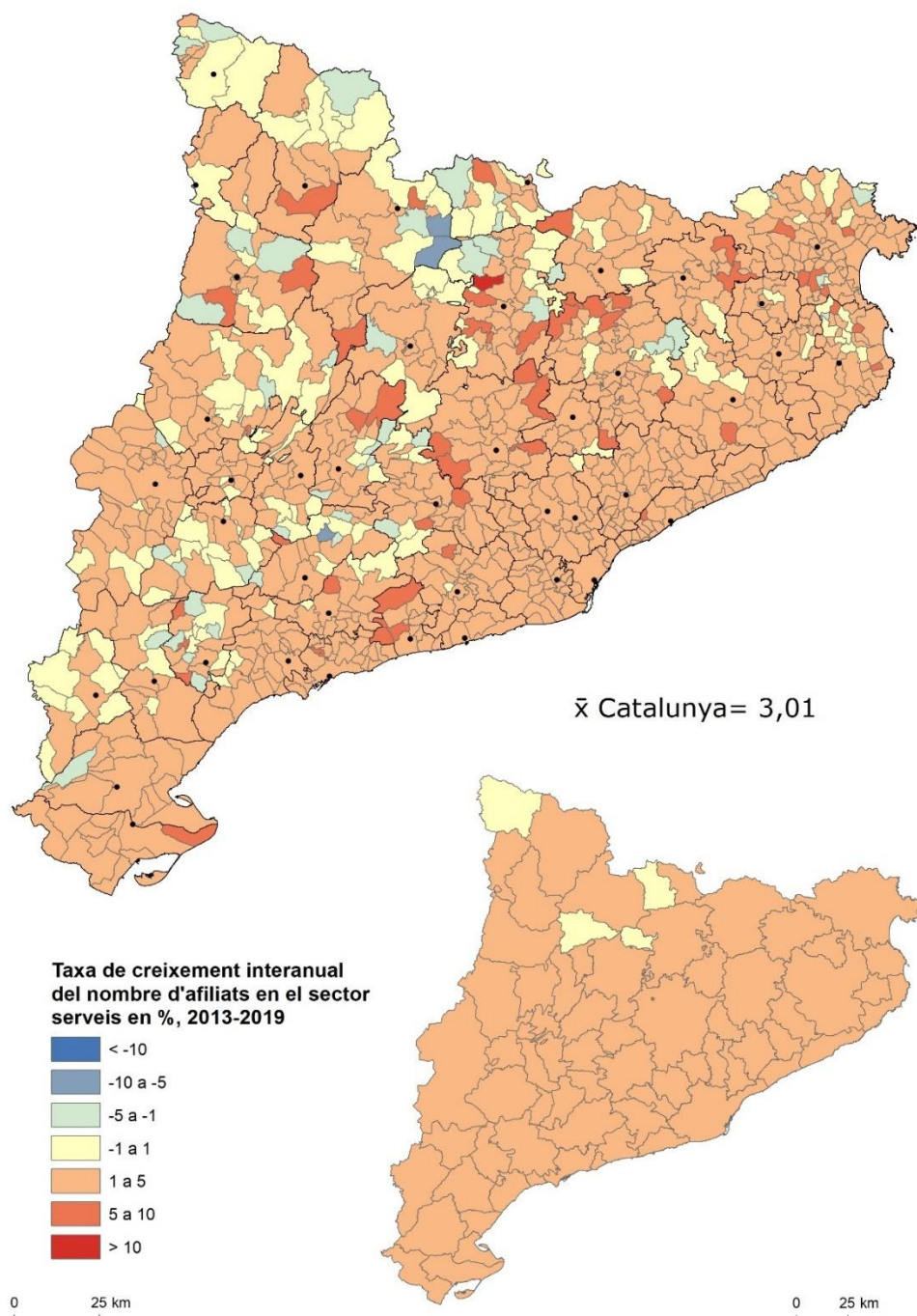
En el mapa 11 s'aprecia com la dinàmica de creixement de llocs de treball en el sector serveis és generalitzada a Catalunya, amb 851 municipis amb taxes positives, amb una distribució molt dispersa en el territori, fins i tot dels creixements més importants. Els municipis amb pèrdua de llocs de treball terciaris no arriba al centenar, ubicats en les zones ja anteriorment descrites, del Pirineu i de la zona de contacte entre les demarcacions de Lleida i Tarragona. Els casos més importants semblen mostrar una certa crisi del sector turístic en determinades zones de muntanya.

A escala de sistema urbà cal destacar la uniformitat del creixement d'afiliacions terciàries, amb taxes positives que van del 0,35% dels sistemes de Bellver de Cerdanya i Vielha al 3,95%, en un marc general de creixements lleus o moderats propis d'una situació actual on el pes del sector terciari difícilment li queda camp per créixer, donada la seva gran hegemonia. Això queda pal·les en el fet que els 4 sistemes amb increment inferior al 1% interanual es troben en zona de muntanya, on el pes del sector turístic ja existent en dificulta un increment elevat en un sector que sembla estar arribant al seu sostre.

En la relació de municipis amb pitjors taxes d'evolució de l'ocupació terciària, tots ells amb dinàmica negativa, torna a ser norma la pertinença al grup de micropobles de menys de 500 habitants, regla que només trenca el municipi de la Portella. En el llistat hi trobem quatre municipis del sistema de Berga i 3 de la Seu d'Urgell, que conformen la principal zona de concentració de casos de pèrdua de llocs de treball terciaris.

Entre els 10 sistemes urbans amb pitjor taxa de creixement de llocs de treball en el sector serveis no n'hi ha cap que experimenti una pèrdua, però els increments hi són molt lleus, amb taxes per sota o lleugerament per sobre de l'1%. El pes dels sistemes pirinencs en aquest llistat és molt gran, puix 7 pertanyen a aquest àmbit. Els altres s'ubiquen a la Noguera, concretament en la comarca natural del Segre Mitjà (Ponts i Artesa de Segre), i el darrer és Gandesa, a la Terra Alta. Trobem doncs una barreja de municipis de muntanya on el sector turístic sembla arribar ja al seu límit, zones que encara basen la seva economia en el binomi agricultura-indústria.

Mapa 11. Taxa de creixement interanual de les afiliacions a la Seguretat social en el sector serveis en el període 2013-2019, municipis i sistemes



Quadre 20. Taxa de creixement interanual de les afiliacions a la Seguretat social en el sector serveis en el període 2013-2019, municipis i sistemes urbans amb una taxa més baixa.

Municipi	Sistema urbà	Indicador
Forès	Montblanc	-9,56
Cava	la Seu d'Urgell	-6,14
Josa i Tuixén	la Seu d'Urgell	-6,06
Castellar de la Ribera	Solsona	-4,46
Rocafort de Queralt	Montblanc	-3,82
Vallclara	Reus	-3,71
Sant Jaume de Frontanyà	Berga	-3,54
Bellprat	Igualada	-3,24
Quar, la	Berga	-3,21
Vajol, la	Figueres	-3,15
Figuera, la	Falset	-3,14
Savallà del Comtat	Santa Coloma de Queralt	-3,12
Alàs i Cerc	la Seu d'Urgell	-3,10
Canejan	Vielha	-3,07
Sant Pere Sallavinera	Calaf	-2,80
Gisclareny	Berga	-2,73
Palau de Santa Eulàlia	Figueres	-2,65
Rupit i Pruit	Vic	-2,54
Isòvol	Puigcerdà	-2,52
Poboleda	Reus	-2,46
Saldes	Berga	-2,33
Tiurana	Ponts	-2,29
Torms, els	les Borges Blanques	-2,23
Portella, la	Lleida	-2,18
Castellfollit de Riubregós	Calaf	-2,14

Sistema urbà	Comarca principal	Indicador
Bellver de Cerdanya	Cerdanya	0,35
Vielha	Aran	0,35
Sant Llorenç de Morunys	Solsonès	0,46
Organyà	Alt Urgell	0,84
la Pobla de Segur	Pallars Jussà	1,06
Artesa de Segre	Noguera	1,08
Gandesa	Terra Alta	1,17
Ponts	Noguera	1,18
el Pont de Suert	Alta Ribagorça	1,23
la Seu d'Urgell	Alt Urgell	1,26

Llocs de treball localitzats sobre la població resident en edat de treballar 2019.

Aquest indicador relaciona el volum de persones treballadores en empreses radicades en cada municipi respecte la població en edat de treballar (de 16 a 65 anys) que hi resideix. El resultat d'aquest quocient és una taxa percentual que permet identificar a grans trets zones residencials (on la taxa serà baixa per comptar amb molts menys llocs de treball que residents) de zones de concentració d'activitat per damunt de la seva població residencial estricta, passant per municipis rurals amb una elevada ocupació interna i escassa mobilitat laboral. Cal tenir en compte que els treballadors d'un municipi no tenen perquè residir en aquest i formar part del contingent de residents de 16 a 65 anys. Al mateix temps els residents en el municipi poden treballar fora del mateix. Igualment, cal considerar que dins el segment de població en edat de treballar no tothom desenvolupa activitat laboral (aturats, estudiants, resta població no activa).

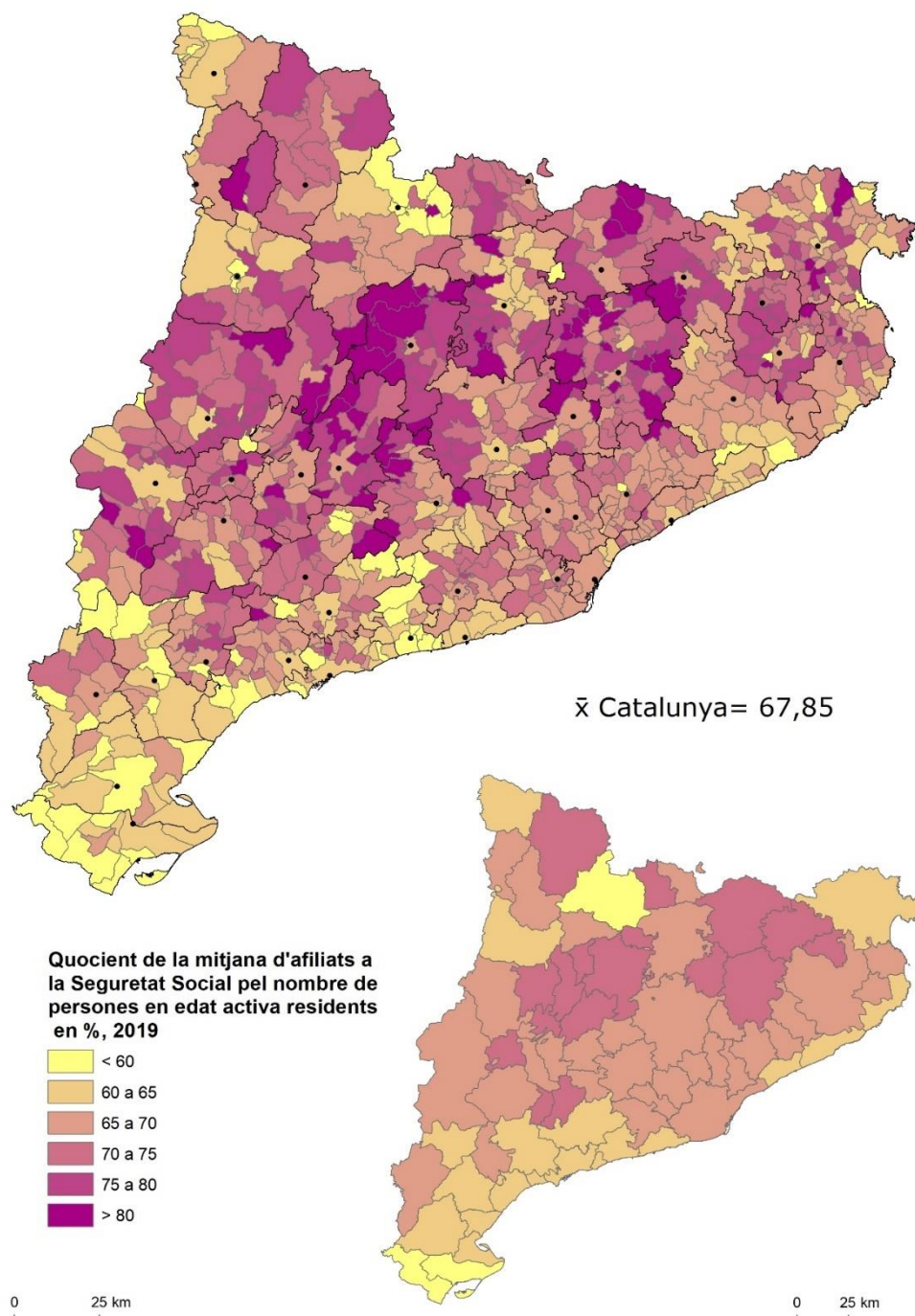
El mapa 12 mostra com els municipis amb una taxa més elevada es concentren al centre del país, en les Comarques Centrals i a l'est del Pla de Lleida, amb força municipis amb valors per sobre del 75%. Es tracta de contrades amb un fort pes encara del sector agrari i amb una potent indústria relacionada bàsicament amb aquest sector, i a la vegada, amb un pes relativament moderat de desenvolupament residencial. Podem veure per contra que bona part dels municipis de la línia costanera es troben per sota la mitjana nacional del 67,85%, dades que mostren una major mobilitat intermunicipal residència-treball, però també un major pes de la població adulta no activa (estudiants, aturats, etc...). El fet que la seva estructura demogràfica més jove i les dificultats per accedir al mercat de treball també són factors a tenir en compte. Les taxes més baixes les trobem a les Terres de l'Ebre, Baix Penedès i Alt Urgell, dades que es poden explicar el seu paper de municipis residencials respecte zones d'activitat properes: seria el cas de l'Urgellet respecte Andorra, del Montsià cap al nord del país valencià, o de la munió d'urbanitzacions del Penedès.

Els sistemes urbans amb una taxa més elevada, per sobre del 70%, es concentren en dos grans blocs, al centre del país (Solsonès, Segre Mitjà, nord de la Segarra) i en el sector nord-oriental (Osona, Ripollès, Garrotxa, parts del Berguedà i del Pla de l'Estany), a més d'algun sistema pirinenc (els de Sort i Bellver de Cerdanya), el Pla d'Urgell i part de la Conca de Barberà. En sentit contrari, els sistemes del Montsià (Alcanar i Amposta) i el de la Seu d'Urgell, tots dos espais dependents de zones limítrofes, presenten les taxes més baixes, inferiors al 60%.

Entre els municipis amb pitjors dades trobem una casuística molt diversa, des de ciutats d'una certa dimensió com Lloret de Mar, la Seu d'Urgell o Sant Carles de la Ràpita, fins a municipis de menys de 100 habitants, junt amb casos com Talarn, on la presència de l'acadèmia militar en distorsiona localment les dades. Hi predominen els municipis de l'Urgellet i de les Terres de l'Ebre, especialment el Montsià.

Entre els 10 sistemes urbans amb pitjor taxa hi destaquen Alcanar, la Seu d'Urgell i Amposta, però amb valors poc per sobre del 60% trobem sistemes que combinen una forta presència del factor residencial amb una marcada estacionalitat de l'activitat turística que en constitueix un dels motors principals: el Vendrell, Mont-roig del Camp, Blanes.. en són alguns dels exemples.

Mapa 12. Llocs de treball localitzats sobre la població resident en edat de treballar, dels 16 als 65 anys, en %, municipis i sistemes urbans, 2019



Quadre 21. Llocs de treball localitzats sobre la població resident en edat de treballar, dels 16 als 65 anys, en %, municipis i sistemes urbans amb un índex més baix, 2019.

Municipi	Sistema urbà	Indicador
Talarn	Tremp	33,50
Bausen	Vielha	45,31
Pontons	Vilafranca del Penedès	48,82
Querol	Valls	50,15
Ulldecona	Alcanar	50,67
Sénia, la	Alcanar	51,06
Savallà del Comtat	Santa Coloma de Queralt	51,28
Torrelles de Foix	Vilafranca del Penedès	52,29
Lloret de Mar	Blanes	53,85
Montmell, el	Valls	53,93
Alcanar	Alcanar	54,20
Canejan	Vielha	54,23
Seu d'Urgell, la	la Seu d'Urgell	54,53
Cava	la Seu d'Urgell	54,63
Alàs i Cerc	la Seu d'Urgell	54,63
Massalcoreig	Lleida	54,77
Duesaigües	Reus	54,94
Ginestar	Móra d'Ebre	55,57
Alfarràs	Lleida	55,72
Caseres	Gandesa	55,74
Arres	Vielha	56,37
Xerta	Tortosa	56,97
Sant Carles de la Ràpita	Amposta	57,12
Valls de Valira, les	la Seu d'Urgell	57,34
Constantí	Tarragona	57,49

Sistema urbà	Comarca principal	Indicador
Alcanar	Montsià	52,50
la Seu d'Urgell	Alt Urgell	56,59
Amposta	Montsià	59,94
el Vendrell	Baix Penedès	60,09
Mont-roig del Camp	Baix Camp	60,60
Blanes	Selva	60,65
Tortosa	Baix Ebre	60,73
Flix	Ribera d'Ebre	60,97
l'Ametlla de Mar	Baix Ebre	61,13
Tarragona	Tarragonès	61,65

Percentatge d'afiliats en el sector serveis 2019.

El predomini del sector serveis en l'economia catalana, tant en valor generat, com sobretot en el seu pes en el conjunt de la força de treball del país, és una realitat des de fa ja diverses dècades. Tot i amb això, la diversitat territorial d'aquest domini hi és molt marcada.

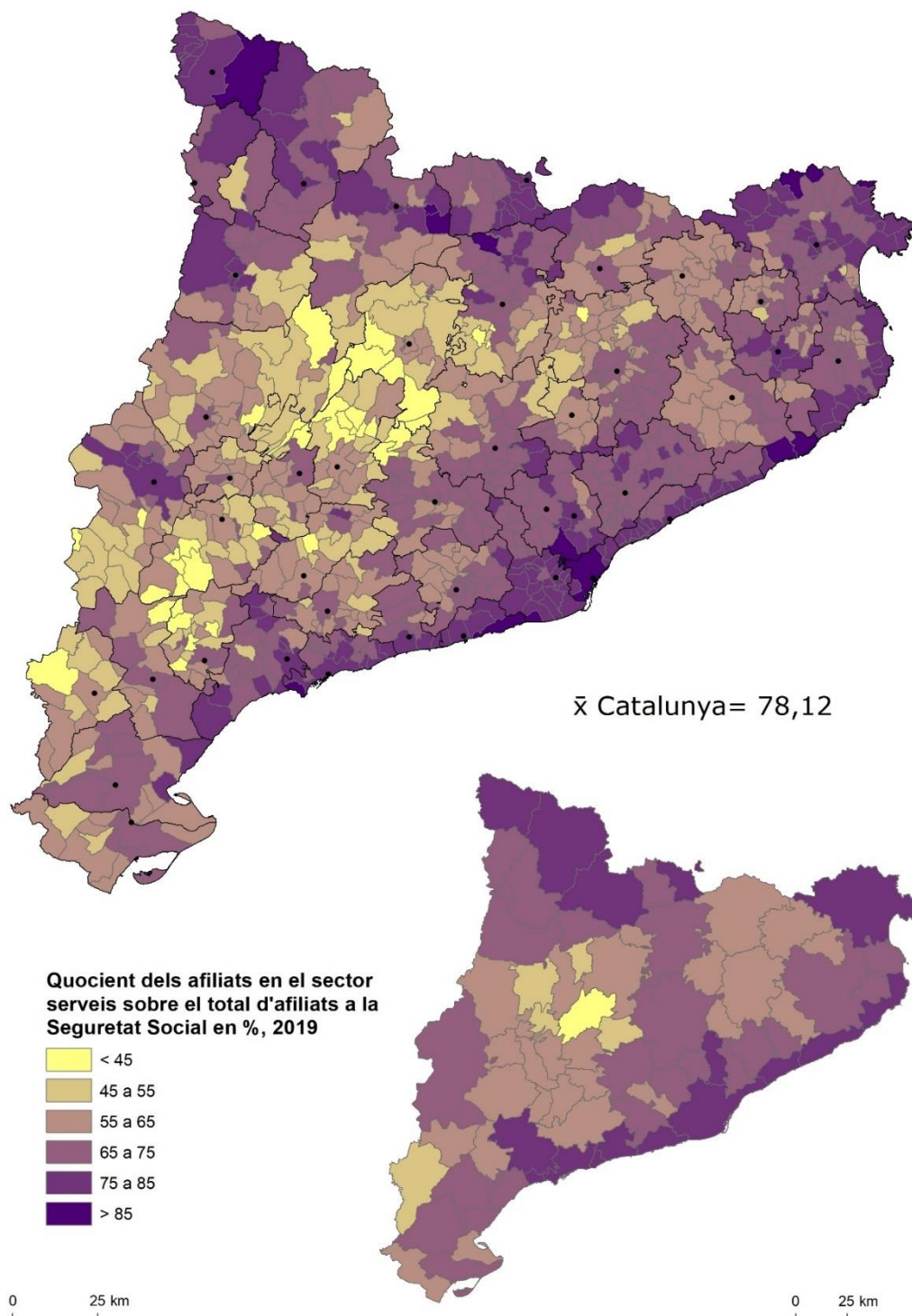
El mapa 13 mostra com el pes del sector terciari en el conjunt de l'economia és més elevat, amb xifres per sobre del 75%, en zones de fort component turístic, com ara la zona costanera (principalment Costa Daurada, Costa Central i Costa Brava) i en comarques pirinenques; també trobem indicadors elevats en els centres urbans provincials i comarcals, que concentren bona part de les activitats de restauració, oci, gestió, etc.... En l'altra banda, trobem xifres baixes, sovint per sota del 50%, en bona part del Pla de Lleida i en part de les Terres de l'Ebre.

Els sistemes urbans amb una taxa més elevada, per sobre del 75%, s'ubiquen en un continu que agafa bona part de la zona costanera (encara que en menor grau a les Terres de l'Ebre) i les comarques pirinenques (amb valors més baixos al Ripollès i la Garrotxa). El sistema urbà amb menor pes del sector serveis és el de Guissona, pel gran pes que l'activitat agroindústria hi té en el seu nucli principal. Hi ha diversos sistemes propers en la zona del Segre Mitjà i el nord de l'Anoia, així com a la Terra Alta, que presenten també xifres molt baixes, amb casuística similar, el pes del sector serveis hi és menor pel manteniment del sector agrari en conjugació amb activitats industrials locals.

Bona part dels municipis amb menor percentatge del sector serveis són els municipis petits, on apart de l'especialització agrària o agroindustrial, la manca de serveis en molt àmbits marca també la baixa xifra de treballadors terciaris en aquests territoris. Entre els 25 municipis amb menor taxa, 22 són micropobles, essent-ne les excepcions Guissona, que lidera el rànquing amb menys d'un terç de treballadors terciaris, i dos municipis entorn del 600 habitants: Massalcoreig i Montgai.

Només els sistemes urbans de Guissona i Agramunt tenen taxes de treballadors terciaris per sota del 50%. Dels 10 sistemes urbans amb taxa més baixa, 6 són al Pla de Lleida. El tret comú són sistemes urbans on el nucli és una ciutat petita, centre subcomarcal d'un entorn de municipis rurals, amb una manca en el seu conjunt de serveis, no tant sols públics, sinó també privat (botigues, bars i restaurants, etc....)

Mapa 13. Taxa d'afiliats en el sector serveis, en %, municipis i sistemes urbans.



Quadre 22. Percentatge d'afiliats en el sector serveis, en %, municipis i sistemes urbans amb un índex més baix.

Municipi	Sistema urbà	Indicador
Guissona	Guissona	32,21
Sant Guim de la Plana	Guissona	32,43
Torms, els	les Borges Blanques	32,81
Bisbal de Falset, la	Falset	33,93
Ivorra	Guissona	34,36
Massalcoreig	Lleida	35,39
Puigverd d'Agramunt	Agramunt	35,87
Molsosa, la	Calaf	36,75
Montclar	Berga	37,12
Vilanova de l'Aguda	Ponts	37,22
Palma d'Ebre, la	Flix	38,26
Bovera	Lleida	38,42
Pujalt	Calaf	38,66
Soleràs, el	les Borges Blanques	39,34
Sant Agustí de Lluçanès	Prats de Lluçanès	39,35
Pinell de Solsonès	Solsona	40,81
Llobera	Solsona	41,04
Montgai	Balaguer	41,30
Juncosa	les Borges Blanques	41,66
Sunyer	Lleida	41,76
Espluga Calba, l'	les Borges Blanques	41,79
Bellaguarda	Lleida	41,86
Poboleda	Reus	42,46
Pinós	Solsona	42,62
Ossó de Sió	Agramunt	42,89

Sistema urbà	Comarca principal	Indicador
Guissona	Segarra	37,85
Agramunt	Urgell	49,47
Artesa de Segre	Noguera	50,97
Gandesa	Terra Alta	53,63
Oliana	Alt Urgell	53,76
Calaf	Anoia	53,95
Montblanc	Conca de Barberà	55,39
Bellpuig	Urgell	55,74
les Borges Blanques	Garrigues	56,19
Cervera	Segarra	57,64

Municipis i sistemes urbans en una situació crítica des del punt de vista dels indicadors de despoblament

Per tal de concloure les observacions s'ha mirat de focalitzar els punts del territori més crítics des del punt de vista d'una aproximació al despoblament. Per això, a partir dels indicadors més destacats deduïts de les anàlisis anteriors s'ha establert un llistat d'aquells municipis que se situen a la cua del desenvolupament. El resultat que es presenta en els quadres 20 i 21 adjunts presenta els 200 municipis i els 15 sistemes urbans que se situen a la cua des d'un punt de vista agregat. En l'agregació s'ha donat també un valor ordinal al nombre d'habitants del municipi o sistema urbà, tot entenent que aquesta és una variable determinant en dinàmica social i de serveis que té un valor per ella mateixa. De la mateixa manera, el nombre d'habitants de menys de 15 anys representa per ell mateix una variable determinant en relació al despoblament (amb aquest indicador es ve a remarcar el valor de la població jove que ja queda recollit en el potencial de creixement). Mentre, l'indicador del pes dels llocs de treball en el sector serveis dóna només una caracterització econòmica del municipi o sistema urbà i no s'ha considerat.

Quadre 23. Els 200 municipis situats a la part més baixa dels indicadors de dinamisme. Dades ordinals.

Municipi	Ordre Habitants 2019	Ordre Població <15 anys 2019	Ordre Creixement demogràfic 2013-2019	Ordre Saldo Migratori 2013-2019	Ordre Potencial de creixement 2019	Ordre Creixement llocs treball 2013-2019	Ordre total
Cava	6	11	2	1	12	1	33
Bellprat	11	4	4	8	3	18	48
Savallà del Comtat	9	3	50	35	5	3	105
Riu de Cerdanya	28	19	36	6	11	11	111
Josa i Tuixén	38	32	6	10	43	6	135
Conesa	35	31	12	31	34	16	159
Argentera, l'	52	15	14	5	6	70	162
Tavertet	44	38	45	2	53	23	205
Castellfollit de Riubregós	78	59	18	12	36	26	229
Tírvia	57	45	9	46	35	48	240
Pradell de la Teixeta	79	83	10	21	85	21	299
Granyena de les Garrigues	58	72	3	17	148	8	306
Pobla de Cérvoles, la	135	66	29	44	19	37	330
Oliola	139	75	8	7	38	69	336
Llorac	32	30	52	154	50	56	374
Gallifa	105	85	15	16	111	63	395

Biosca	108	46	53	60	14	115	396
Bovera	182	98	16	48	40	33	417
Floresta, la	71	56	79	58	29	138	431
Nalec	23	18	159	90	66	80	436
Cogul, el	89	51	7	30	67	192	436
Margalef	30	26	61	308	23	7	455
Vilosell, el	102	40	65	193	10	53	463
Ivorra	36	14	75	309	7	24	465
Colomers	111	109	71	33	126	45	495
Vallclara	31	67	13	15	330	42	498
Castell de l'Areny	13	23	77	221	47	129	510
Fontanilles	66	63	32	19	164	169	513
Tiurana	16	24	249	119	60	47	515
Vallbona de les Monges	174	114	47	63	101	17	516
Omellons, els	153	77	83	59	59	100	531
Granera	14	12	23	18	5	489	561
Prats i Sansor	160	141	42	14	181	34	572
Santa Maria de Miralles	54	82	67	86	275	25	589
Gavet de la Conca	196	123	22	133	65	50	589
Vilanova de l'Aguda	138	69	25	129	37	210	608
Estaràs	93	101	107	20	265	27	613
Vansa i Fórnols, la	91	21	1	4	4	496	617
Colera	314	213	11	3	54	29	624
Cubells	259	180	31	43	73	61	647
Cabó	27	25	171	313	52	62	650
Montornès de Segarra	33	48	217	72	274	22	666
Omells de na Gaia, els	56	39	135	191	27	226	674
Vilanova de Prades	45	81	46	34	399	73	678
Sant Agustí de Lluçanès	22	42	154	114	129	232	693
Calonge de Segarra	129	113	140	77	159	94	712
Saldes	210	60	285	115	8	57	735
Sentiu de Sió, la	295	227	33	47	89	55	746
Forès	5	7	156	502	76	2	748
Lladurs	109	91	70	22	120	341	753
Farrera	47	71	130	80	214	223	765
Pobla de Massaluca, la	242	179	62	97	150	40	770
Sant Martí Sesgueioles	260	234	30	24	161	76	785
Pont de Bar, el	84	96	94	240	184	96	794

Valls d'Aguilar, les	195	105	34	198	39	225	796
Palma d'Ebre, la	254	151	101	117	55	122	800
Espluga Calba, l'	255	205	24	61	209	49	803
Marganell	202	145	56	38	80	282	803
Albagés, l'	270	200	39	36	113	150	808
Palau de Santa Eulàlia	26	61	133	190	370	51	831
Vinaixa	326	275	21	23	116	71	832
Borredà	312	236	5	11	72	204	840
Vallfogona de Ripollès	148	122	235	159	137	44	845
Vallfogona de Riucorb	25	6	105	398	4	320	858
Molsosa, la	40	27	112	312	18	350	859
Juncosa	281	207	41	73	107	155	864
Sarroca de Bellera	50	28	326	211	15	252	882
Sant Sadurní d'Osormort	18	17	78	310	25	434	882
Figuera, la	43	20	175	560	16	72	886
Fulleda	21	5	27	40	2	793	888
Foixà	230	178	131	138	88	126	891
Almatret	234	36	111	443	6	64	894
Sarroca de Lleida	266	199	69	123	132	110	899
Llardecans	318	237	80	112	93	65	905
Bellmunt del Priorat	216	177	91	132	151	143	910
Llobera	130	148	158	110	280	102	928
Salàs de Pallars	244	219	35	118	211	111	938
Isòvol	218	249	152	50	258	12	939
Llimiana	70	55	89	71	64	608	957
Poboleda	238	225	26	66	298	107	960
Gratallops	169	93	182	257	92	193	986
Guingueta d'Àneu, la	231	188	165	187	122	124	1017
Rupit i Pruit	214	176	139	345	142	13	1029
Alàs i Cerc	248	239	115	175	251	9	1037
Guimerà	201	173	63	291	207	114	1049
Rocafort de Queralt	167	162	38	37	598	52	1054
Setcases	112	86	81	311	79	386	1055
Penelles	319	314	58	101	165	104	1061
Gisclareny	1	2	453	617	7	5	1085
Pont d'Armentera, el	338	298	68	94	171	116	1085
Bot	364	287	84	171	143	46	1095
Arres	12	16	48	42	56	921	1095

Godall	366	317	20	51	212	135	1101
Querol	341	300	110	134	98	131	1114
Gósol	147	76	221	545	32	97	1118
Lladorre	170	172	396	167	163	67	1135
Sant Esteve de la Sarga	53	34	173	634	17	227	1138
Portbou	502	390	43	98	70	38	1141
Vilanova de Sau	233	211	215	174	222	88	1143
Sanaüja	276	221	64	149	170	270	1150
Vall de Cardós	268	277	198	156	224	31	1154
Quar, la	8	41	138	25	943	4	1159
Maçanet de Cabrenys	396	357	40	155	123	91	1162
Ginestar	420	331	106	151	74	89	1171
Biure	173	143	196	232	106	321	1171
Odèn	183	78	149	446	20	300	1176
Conca de Dalt	301	281	189	206	188	15	1180
Sobremunt	19	29	213	411	90	429	1191
Ulldemolins	288	182	254	331	45	101	1201
Camarasa	441	397	57	49	206	59	1209
Mont-ral	94	118	349	184	138	333	1216
Esterri de Cardós	15	47	309	432	152	273	1228
Cervià de les Garrigues	390	321	74	144	109	195	1233
Vidrà	99	132	378	104	180	343	1236
Caseres	193	115	295	521	58	60	1242
Montellà i Martinet	368	320	137	264	91	66	1246
Montoliu de Segarra	117	111	126	501	189	207	1251
Fatarella, la	472	408	55	121	112	85	1253
Montmaneu	76	58	98	707	68	249	1256
Puiggròs	212	197	148	210	215	274	1256
Ogassa	175	196	227	283	216	161	1258
Baix Pallars	252	250	129	55	127	450	1263
Castellar de la Ribera	60	157	66	45	924	19	1271
Cabacés	232	268	96	75	434	166	1271
Algerri	280	191	93	213	108	395	1280
Guiamets, els	206	124	117	290	46	502	1285
Coma i la Pedra, la	200	144	364	514	42	30	1294
Sant Pere Sallavinera	81	153	168	53	827	14	1296
Alpens	203	232	44	26	217	581	1303
Pinell de Solsonès	141	104	274	352	103	336	1310
Planoles	226	204	245	271	192	173	1311

Vilaplana	365	330	87	83	130	316	1311
Soleràs, el	250	220	118	377	221	130	1316
Torms, els	69	50	313	761	44	83	1320
Mas de Barberans	367	293	153	168	153	189	1323
Vilabella	413	394	97	84	205	132	1325
Plans de Sió, els	340	299	72	196	119	310	1336
Pontils	48	33	211	258	28	761	1339
Bassella	164	130	103	74	149	722	1342
Vilopriu	145	201	275	202	374	160	1357
Lles de Cerdanya	188	186	316	489	157	35	1371
Coll de Nargó	359	343	166	170	229	105	1372
Argelaguer	289	235	155	120	87	499	1385
Osor	303	284	195	328	139	140	1389
Avellanes i Santa							
Linya, les	316	305	167	185	254	165	1392
Freginals	261	181	19	488	69	374	1392
Menàrguens	438	361	82	140	81	291	1393
Montgai	383	289	145	304	75	201	1397
Vilanova de Meià	283	251	109	222	218	315	1398
Alins	211	187	268	315	199	220	1400
Esterri d'Àneu	430	413	49	28	260	221	1401
Torre de							
l'Espanyol, la	380	378	73	199	337	41	1408
Cabanabona	17	13	17	751	21	610	1429
Arnes	321	266	244	314	197	95	1437
Ossó de Sió	146	183	276	351	379	106	1441
Blancafort	284	270	179	85	243	380	1441
Riba, la	370	341	317	163	182	74	1447
Vilalba dels Arcs	384	351	100	296	235	81	1447
Corbera d'Ebre	491	452	54	39	284	127	1447
Vinebre	304	346	219	52	469	75	1465
Vimbodí i Poblet	459	404	120	158	154	172	1467
Sant Mateu de							
Bages	378	325	163	208	141	266	1481
Ivars de Noguera	251	226	223	299	135	351	1485
Torroja del Priorat	75	64	143	655	78	473	1488
Pinós	224	254	207	249	365	190	1489
Paüls	360	344	150	150	302	185	1491
Masroig, el	336	319	141	93	506	99	1494
Febró, la	3	1	448	180	1	872	1505
Viladasens	142	168	123	225	266	585	1509
Parlavà	286	316	253	127	346	184	1512
Capçanes	292	245	286	470	203	28	1524
Cistella	220	253	259	294	341	162	1529
Miravet	398	387	51	54	347	302	1539

Sant Julià de Cerdanyola	168	154	222	152	125	720	1541
Fondarella	436	431	160	62	373	86	1548
Castellserà	488	447	124	142	245	108	1554
Vilallonga de Ter	293	256	193	179	162	472	1555
Santa Maria de Besora	77	107	122	143	352	755	1556
Viver i Serrateix	101	138	271	237	359	453	1559
Bellaguarda	223	135	157	607	48	392	1562
Vajol, la	24	43	703	720	61	20	1571
Alt Àneu	294	212	318	355	51	347	1577
Castellnou de Seana	395	401	114	107	446	119	1582
Organyà	435	410	147	131	299	164	1586
Porrera	309	246	216	270	82	467	1590
Jafre	277	283	240	64	294	437	1595
Riner	197	248	161	92	603	296	1597
Sant Feliu Sasserra	377	386	255	116	328	136	1598
Sant Martí de Riucorb	391	365	186	276	250	156	1624
Flix	691	614	60	65	131	68	1629
Alfara de Carles	275	206	224	571	176	177	1629
Sant Aniol de Finestres	256	296	307	278	442	79	1658
Bolvir	271	260	382	420	173	157	1663
Belianes	343	310	194	357	117	345	1666
Barberà de la Conca	328	369	88	29	742	112	1668
Vilaverd	320	336	132	81	545	261	1675
Vallcebre	184	70	289	630	13	493	1679
Llívia	551	523	113	27	315	154	1683
Mieres	243	244	324	111	327	440	1689
Galera, la	411	396	95	247	348	194	1691

S'ordenen numèricament els municipis segons les sis primeres variables, se suma l'ordre nominal de cada municipi en cada variable i s'extrauen els 100 que presenten majors valors nominals. S'ordenen de pitjor a millor indicador, pel què les dades ordinals més baixes mostren els municipis amb pitjor dinàmica socioeconòmica.

Quadre 24. Els 200 municipis situats a la part més baixa dels indicadors de dinamisme. Indicadors.

Municipi	Habitants 2019	Població < 15 anys 2019	Creixement demogràfic 2013-2019	Saldo Migratori 2013-2019	Potencial de creixement 2019	Creixement llocs treball 2013-2019
Cava	47	3	-4,77	0,18	-52,63	-7,47
Bellprat	64	1	-3,88	0,05	-26,67	-2,35
Savallà del Comtat	58	1	-2,25	0,06	-16,95	-5,17
Riu de Cerdanya	93	5	-2,58	0,17	-28,87	-2,83
Josa i Tuixén	106	7	-3,70	0,26	-26,23	-4,03
Conesa	103	7	-3,33	0,25	-17,24	-2,39
Argentera, l'	124	4	-3,21	0,12	-30,88	-0,55
Tavertet	111	8	-2,35	0,29	-35,71	-2,06
Castellfollit de Riubregós	151	11	-3,13	0,25	-24,24	-1,83
Tírvia	131	9	-3,43	0,25	-15,38	-1,03
Pradell de la Teixeta	152	15	-3,43	0,34	-19,54	-2,09
Granyena de les Garrigues	132	14	-4,01	0,42	-20,25	-3,33
Pobla de Cérvoles, la	191	12	-2,79	0,20	-15,53	-1,36
Oliola	197	14	-3,47	0,25	-28,18	-0,60
Llorac	100	7	-2,24	0,28	-6,25	-0,89
Gallifa	172	15	-3,16	0,38	-21,39	-0,78
Biosca	176	9	-2,23	0,19	-12,83	0,10
Bovera	247	17	-3,16	0,25	-14,98	-1,58
Floresta, la	147	11	-1,92	0,23	-12,90	0,27
Nalec	87	5	-1,32	0,31	-10,00	-0,36
Cogul, el	158	10	-3,62	0,31	-17,24	0,71
Margalef	97	6	-2,13	0,22	0,00	-3,44
Vilosell, el	169	8	-2,11	0,17	-4,32	-0,94
Ivorra	104	4	-1,99	0,13	0,00	-1,99
Colomers	176	19	-2,03	0,40	-17,02	-1,13
Vallclara	98	13	-3,32	0,59	-21,82	-1,19
Castell de l'Areny	68	6	-1,94	0,27	-2,90	0,23
Fontanilles	139	12	-2,77	0,44	-20,00	0,52
Tiurana	73	6	-0,80	0,30	-8,22	-1,04
Vallbona de les Monges	233	19	-2,32	0,37	-12,45	-2,36
Omellons, els	211	14	-1,88	0,30	-12,90	-0,05
Granera	69	3	-2,92	0,11	-20,25	2,25
Prats i Sansor	219	23	-2,46	0,47	-21,85	-1,51
Santa Maria de Miralles	126	15	-2,09	0,56	-10,61	-1,90
Gavet de la Conca	261	20	-2,94	0,31	-7,41	-0,97
Vilanova de l'Aguda	197	13	-2,88	0,25	-7,51	0,86
Estaràs	162	18	-1,64	0,55	-19,63	-1,81
Vansa i Fórnols, la	161	5	-5,18	0,09	-35,00	2,27
Colera	448	34	-3,38	0,29	-35,63	-1,72

Cubells	343	29	-2,78	0,32	-15,55	-0,83
Cabó	92	6	-1,26	0,29	0,00	-0,78
Montornès de Segarra	100	10	-0,97	0,56	-12,00	-2,06
Omells de na Gaia, els	131	8	-1,46	0,23	-4,38	0,99
Vilanova de Prades	112	15	-2,33	0,65	-16,95	-0,53
Sant Agustí de Lluçanès	85	9	-1,35	0,41	-8,70	1,04
Calonge de Segarra	188	19	-1,43	0,44	-11,52	-0,18
Saldes	274	11	-0,64	0,13	-8,70	-0,86
Sentiu de Sió, la	406	36	-2,76	0,35	-15,15	-0,94
Forès	43	2	-1,34	0,33	4,26	-7,28
Lladurs	176	16	-2,03	0,40	-19,25	1,62
Farrera	116	14	-1,48	0,50	-11,11	0,95
Pobla de Massaluça, la	318	29	-2,12	0,43	-9,61	-1,24
Sant Martí Sesgueioles	343	38	-2,78	0,44	-18,87	-0,42
Pont de Bar, el	157	17	-1,81	0,47	-2,42	-0,15
Valls d'Aguilar, les	260	18	-2,69	0,25	-4,12	0,97
Palma d'Ebre, la	340	24	-1,73	0,29	-8,26	0,17
Espluga Calba, l'	341	33	-2,90	0,49	-12,80	-1,02
Marganell	266	23	-2,18	0,33	-16,61	1,33
Albagés, l'	369	32	-2,51	0,39	-16,87	0,38
Palau de Santa Eulàlia	91	12	-1,47	0,63	-4,44	-0,95
Vinaixa	470	46	-2,95	0,39	-19,24	-0,54
Borredà	445	38	-3,80	0,32	-25,05	0,81
Vallfogona de Ripollès	206	20	-0,85	0,42	-6,00	-1,14
Vallfogona de Riucorb	91	1	-1,67	0,05	2,13	1,50
Molsosa, la	107	6	-1,60	0,20	0,00	1,66
Juncosa	386	33	-2,50	0,38	-11,96	0,43
Sarroca de Bellera	121	6	-0,49	0,19	-3,42	1,19
Sant Sadurní d'Osormort	78	5	-1,93	0,23	0,00	2,03
Figuera, la	111	5	-1,22	0,19	5,71	-0,54
Fulleda	85	1	-2,81	0,04	-16,09	3,28
Foixà	297	29	-1,48	0,35	-7,12	0,20
Almatret	307	7	-1,61	0,08	3,06	-0,76
Sarroca de Lleida	363	32	-2,07	0,41	-8,02	0,05
Llardecans	451	38	-1,92	0,36	-8,82	-0,70
Bellmunt del Priorat	280	29	-1,82	0,43	-7,43	0,33
Llobera	188	24	-1,33	0,56	-8,87	-0,04
Salàs de Pallars	320	35	-2,60	0,49	-8,24	0,06
Isòvol	281	41	-1,37	0,54	-14,49	-2,66
Llimiana	145	11	-1,83	0,31	-12,00	2,64
Poboleda	313	36	-2,81	0,57	-12,30	0,03
Gratallops	229	16	-1,18	0,36	-1,69	0,73
Guingueta d'Àneu, la	297	30	-1,29	0,40	-4,55	0,18
Rupit i Pruit	279	29	-1,44	0,42	0,72	-2,64
Alàs i Cerc	329	39	-1,57	0,53	-5,14	-3,26
Guimerà	265	28	-2,12	0,49	-0,73	0,08
Rocafort de Queralt	225	27	-2,55	0,77	-16,73	-0,95

Setcases	177	15	-1,92	0,33	0,00	1,81
Penelles	452	54	-2,15	0,45	-9,28	-0,03
Gisclareny	25	1	0,00	0,09	6,90	-4,22
Pont d'Armentera, el	505	51	-2,08	0,46	-9,71	0,11
Bot	573	49	-1,88	0,42	-5,20	-1,06
Arres	65	5	-2,29	0,29	-15,63	4,56
Godall	575	55	-3,10	0,50	-14,26	0,24
Querol	507	51	-1,61	0,37	-7,37	0,23
Gósol	206	14	-0,94	0,24	5,26	-0,13
Lladorre	230	28	-0,17	0,44	-5,31	-0,64
Sant Esteve de la Sarga	124	7	-1,24	0,19	7,19	1,01
Portbou	1075	84	-2,40	0,32	-9,57	-1,28
Vilanova de Sau	299	34	-0,97	0,51	-5,18	-0,28
Sanaüja	380	35	-2,12	0,45	-6,59	1,29
Vall de Cardós	364	47	-1,06	0,51	-6,18	-1,59
Quar, la	53	9	-1,44	4,50	-18,52	-5,10
Maçanet de Cabrenys	688	70	-2,50	0,40	-6,22	-0,26
Ginestar	753	61	-1,67	0,33	-6,43	-0,27
Biure	232	23	-1,08	0,38	-2,58	1,50
Odèn	249	14	-1,39	0,21	3,09	1,40
Conca de Dalt	418	47	-1,16	0,47	-3,64	-2,47
Sobremunt	79	7	-0,98	0,35	2,41	2,00
Ulldemolins	396	29	-0,79	0,27	0,50	-0,05
Camarasa	817	89	-2,15	0,49	-14,79	-0,84
Mont-ral	162	20	-0,37	0,42	-4,82	1,58
Esterri de Cardós	70	10	-0,56	0,43	2,90	1,30
Cervià de les Garrigues	640	57	-2,00	0,38	-6,71	0,73
Vidrà	167	22	-0,24	0,47	-9,09	1,63
Caseres	259	19	-0,61	0,30	4,74	-0,83
Montellà i Martinet	579	57	-1,45	0,35	-1,46	-0,69
Montoliu de Segarra	179	19	-1,49	0,48	4,26	0,83
Fatarella, la	941	94	-2,19	0,39	-8,17	-0,32
Montmaneu	150	11	-1,77	0,31	9,27	1,16
Puiggròs	276	32	-1,39	0,50	-3,48	1,31
Ogassa	234	32	-0,91	0,50	-0,89	0,47
Baix Pallars	335	41	-1,48	0,41	-13,45	2,12
Castellar de la Ribera	134	27	-2,10	1,23	-15,49	-2,31
Cabacés	298	45	-1,78	0,67	-11,66	0,49
Algerri	386	30	-1,81	0,38	-3,31	1,83
Guiamets, els	270	20	-1,55	0,27	-0,73	2,28
Coma i la Pedra, la	265	23	-0,30	0,26	4,60	-1,67
Sant Pere Sallavinera	152	25	-1,27	0,93	-13,92	-2,57
Alpens	266	38	-2,38	0,50	-18,37	2,54
Pinell de Solsonès	200	18	-0,69	0,38	0,94	1,60
Planoles	288	33	-0,81	0,48	-1,34	0,54
Vilaplana	574	61	-1,84	0,41	-10,85	1,49
Soleràs, el	332	35	-1,55	0,51	1,71	0,23

Torms, els	144	10	-0,55	0,26	10,74	-0,33
Mas de Barberans	578	50	-1,36	0,43	-5,29	0,69
Vilabella	736	87	-1,78	0,49	-10,79	0,23
Plans de Sió, els	506	51	-2,01	0,40	-4,21	1,47
Pontils	117	7	-1,00	0,23	-1,67	3,17
Bassella	224	21	-1,70	0,43	-11,91	3,04
Vilopriu	202	33	-0,68	0,63	-3,98	0,47
Lles de Cerdanya	253	30	-0,54	0,44	4,05	-1,42
Coll de Nargó	550	65	-1,29	0,52	-5,23	0,00
Argelaguer	397	38	-1,35	0,35	-8,19	2,28
Osor	428	48	-1,09	0,42	0,46	0,33
Avellanès i Santa Linya, les	449	52	-1,29	0,54	-4,73	0,48
Freginals	346	29	-3,10	0,32	4,04	1,75
Menàrguens	806	71	-1,90	0,34	-6,85	1,37
Montgai	625	49	-1,41	0,33	-0,31	0,80
Vilanova de Meià	389	41	-1,62	0,50	-2,90	1,49
Alins	276	30	-0,71	0,48	0,00	0,93
Esterri d'Àneu	772	98	-2,27	0,54	-18,25	0,93
Torre de l'Espanyol, la	611	77	-2,00	0,60	-4,09	-1,19
Cabanabona	75	4	-3,15	0,21	10,39	2,64
Arnes	455	44	-0,81	0,48	0,00	-0,16
Ossó de Sió	204	30	-0,67	0,64	0,93	0,00
Blancafort	389	45	-1,19	0,53	-10,69	1,76
Riba, la	585	64	-0,54	0,47	-5,72	-0,52
Vilalba dels Arcs	625	67	-1,73	0,52	-0,61	-0,33
Corbera d'Ebre	1016	121	-2,21	0,56	-16,48	0,20
Vinebre	428	66	-0,95	0,69	-13,95	-0,44
Vimodrí i Poblet	892	91	-1,54	0,44	-6,08	0,54
Sant Mateu de Bages	603	59	-1,31	0,42	-3,56	1,27
Ivars de Noguera	334	36	-0,93	0,41	-0,57	1,67
Torroja del Priorat	149	12	-1,41	0,33	7,84	2,20
Pinós	287	42	-1,01	0,63	-2,02	0,69
Paüls	556	65	-1,38	0,58	-6,55	0,66
Masroig, el	497	57	-1,43	0,72	-9,72	-0,06
Febró, la	40	0	0,00	0,00	-5,00	3,94
Viladasens	200	28	-1,53	0,55	-2,68	2,56
Parlavà	394	55	-0,79	0,60	-7,65	0,65
Capçanes	398	40	-0,64	0,49	3,57	-1,73
Cistella	282	42	-0,76	0,60	-0,68	0,48
Miravet	691	83	-2,24	0,61	-13,57	1,41
Sant Julià de Cerdanyola	228	25	-0,94	0,40	-6,37	3,01
Fondarella	784	111	-1,32	0,63	-12,59	-0,30
Castellserà	1003	119	-1,52	0,53	-6,80	0,03
Vilallonga de Ter	398	42	-1,12	0,44	-5,00	2,20
Santa Maria de Besora	150	19	-1,53	0,61	-6,76	3,13
Viver i Serrateix	168	23	-0,70	0,62	-2,47	2,13
Bellaguarda	287	22	-1,34	0,28	6,51	1,82

Vajol, la	89	9	0,69	0,30	9,64	-2,15
Alt Àneu	405	34	-0,53	0,28	1,00	1,65
Castellnou de Seana	683	90	-1,59	0,68	-8,97	0,12
Organyà	784	95	-1,39	0,57	-7,46	0,48
Porrera	439	40	-0,97	0,34	-1,35	2,19
Jafre	380	48	-0,82	0,56	-12,44	2,05
Riner	263	41	-1,32	0,77	-9,96	1,39
Sant Feliu Sasserra	602	83	-0,78	0,59	-8,50	0,25
Sant Martí de Riucorb	646	72	-1,17	0,53	-1,19	0,43
Flix	3408	340	-2,13	0,41	-12,35	-0,61
Alfara de Carles	377	33	-0,93	0,46	5,93	0,58
Sant Aniol de Finestres	341	51	-0,58	0,68	-1,08	-0,36
Bolvir	369	43	-0,22	0,46	2,67	0,44
Belianes	525	53	-1,11	0,40	1,11	1,64
Barberà de la Conca	473	74	-1,84	0,86	-17,99	0,06
Vilaverd	452	63	-1,48	0,74	-11,06	1,25
Vallcebre	250	13	-0,63	0,19	7,09	2,26
Llívia	1417	183	-1,60	0,58	-18,27	0,42
Mieres	318	40	-0,50	0,59	-8,83	2,07
Galera, la	731	88	-1,79	0,61	-2,14	0,73

Quadre 25. Els 15 sistemes urbans situats a la part més baixa dels indicadors de dinamisme. Dades ordinals.

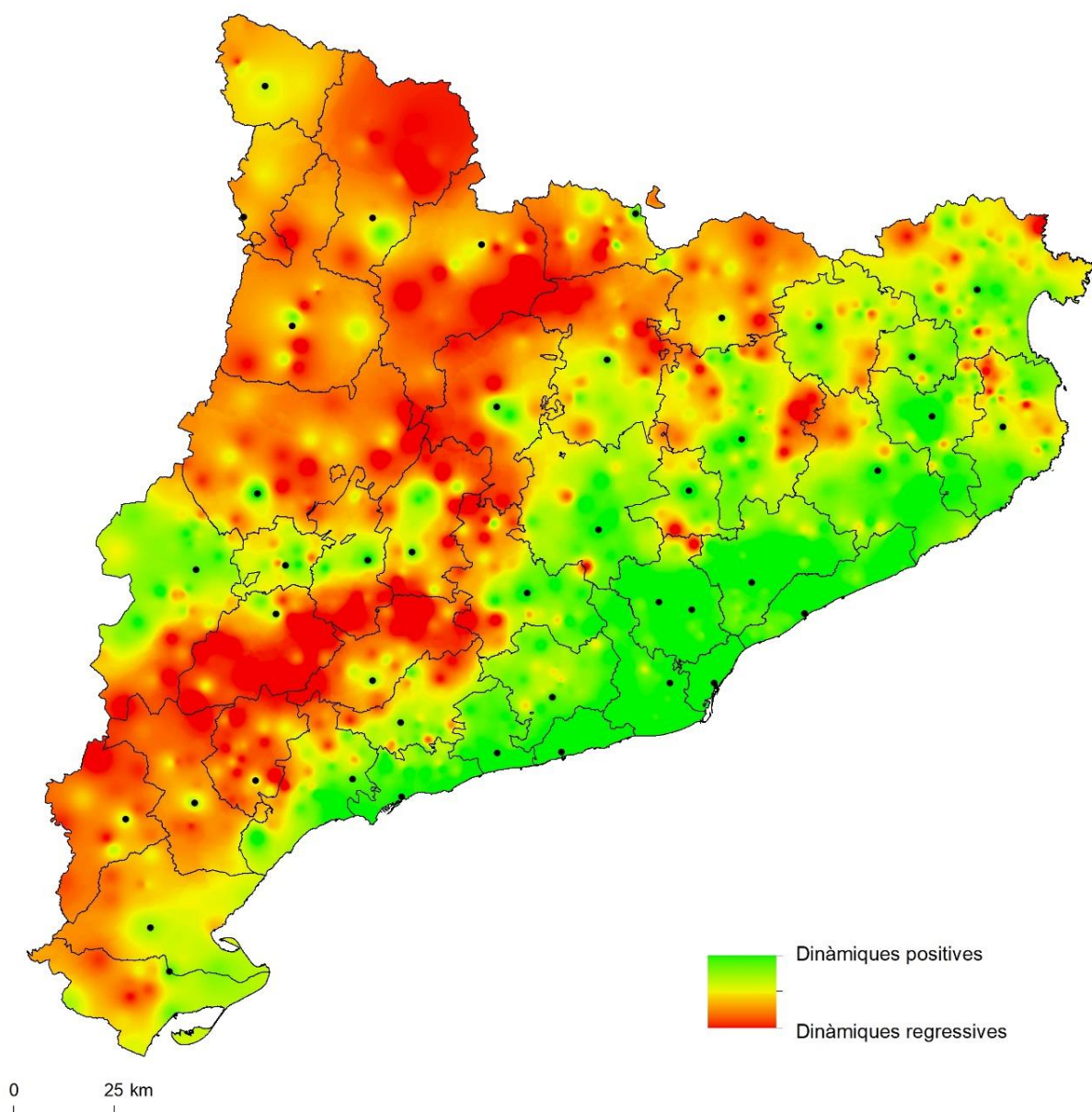
Sistema urbà	Ordre Habitants 2019	Ordre Població <15 anys 2019	Ordre Creixement demogràfic 2013-2019	Ordre Saldo Migratori 2013-2019	Ordre Potencial de creixement 2019	Ordre Creixement llocs treball 2013-2019	Ordre total
Organyà	2	2	5	6	4	5	24
Bellver de Cerdanya	4	5	6	3	8	1	27
Flix	16	11	3	4	1	3	38
Oliana	3	3	15	11	2	14	48
Ponts	5	4	8	13	9	17	56
Santa Coloma de Queralt	6	6	2	2	20	23	59
Artesa de Segre	8	8	4	9	22	16	67
Sort	14	13	13	10	6	12	68
el Pont de Suert	7	7	24	15	15	8	76
Gandesa	24	18	7	12	14	4	79
Falset	15	15	19	23	11	9	92
Sant Llorenç de Morunys	1	1	18	68	3	2	93
la Pobla de Segur	10	9	22	42	5	7	95
l'Espluga de Francolí	9	10	16	21	16	25	97
Tremp	17	17	12	35	10	13	104

S'ordenen numèricament els municipis segons les sis primeres variables, se suma l'ordre nominal de cada municipi en cada variable i s'extrauen els 100 que presenten majors valors nominals. S'ordenen de pitjor a millor indicador, pel què les dades ordinals més baixes mostren els municipis amb pitjor dinàmica socioeconòmica.

Quadre 26. Els 15 sistemes urbans situats a la part més baixa dels indicadors de dinamisme. Indicadors.

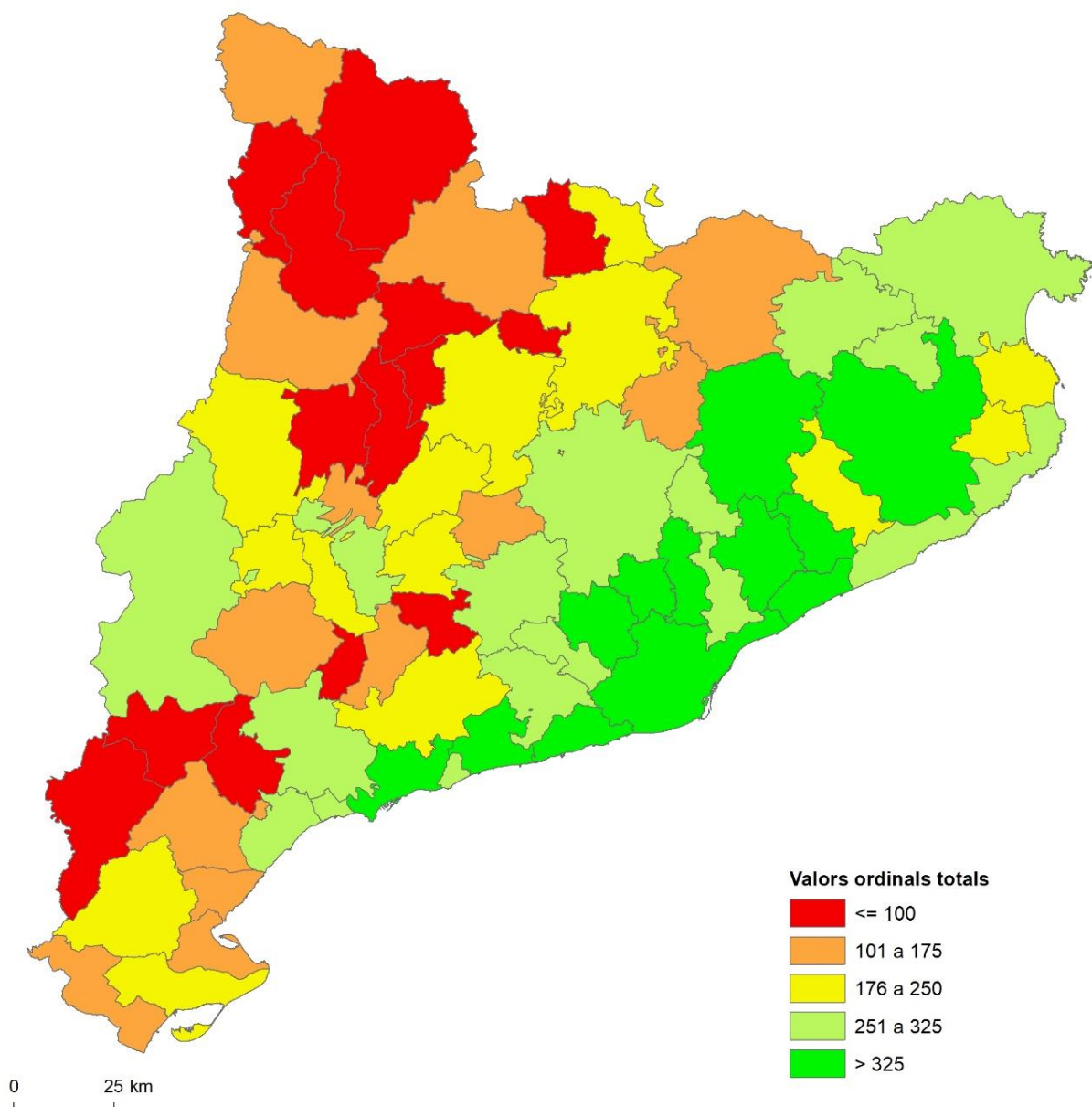
Sistema urbà	Habitants 2019	Població < 15 anys 2019	Creixement demogràfic 2013-2019	Saldo Migratori 2013-2019	Potencial de creixement 2019	Creixement llocs treball 2013-2019
Organyà	1971	188	-1,24	0,50	-3,94	0,42
Bellver de Cerdanya	3742	423	-1,22	0,55	-7,14	-0,13
Flix	8628	817	-1,43	0,46	-6,39	0,20
Oliana	2607	250	-0,67	0,46	-2,31	1,40
Ponts	3758	416	-1,05	0,57	-1,85	1,56
Santa Coloma de Queralt	3951	449	-1,76	0,65	-11,35	1,73
Artesa de Segre	5023	598	-1,29	0,66	-2,72	1,44
Sort	7212	843	-0,78	0,54	-2,62	1,24
el Pont de Suert	4375	515	-0,37	0,61	-1,24	0,98
Gandesa	11813	1281	-1,05	0,59	-2,27	0,34
Falset	8004	937	-0,59	0,59	1,34	1,00
Sant Llorenç de Morunys	1500	150	-0,61	0,47	9,61	0,04
la Pobla de Segur	5491	602	-0,47	0,52	4,05	0,84
l'Espluga de Francolí	5118	613	-0,66	0,61	1,04	1,84
Tremp	8762	1039	-0,83	0,58	3,54	1,40

Mapa 14. Municipis a la cua de la dinàmica demogràfica i econòmica.



S'ha emprat com a eina d'anàlisi espacial el mètode IDW d'interpolació a partir de les dades ordinals dels principals indicadors sociodemogràfics.

Mapa 15. Sistemes urbans a la cua de la dinàmica demogràfica i econòmica.

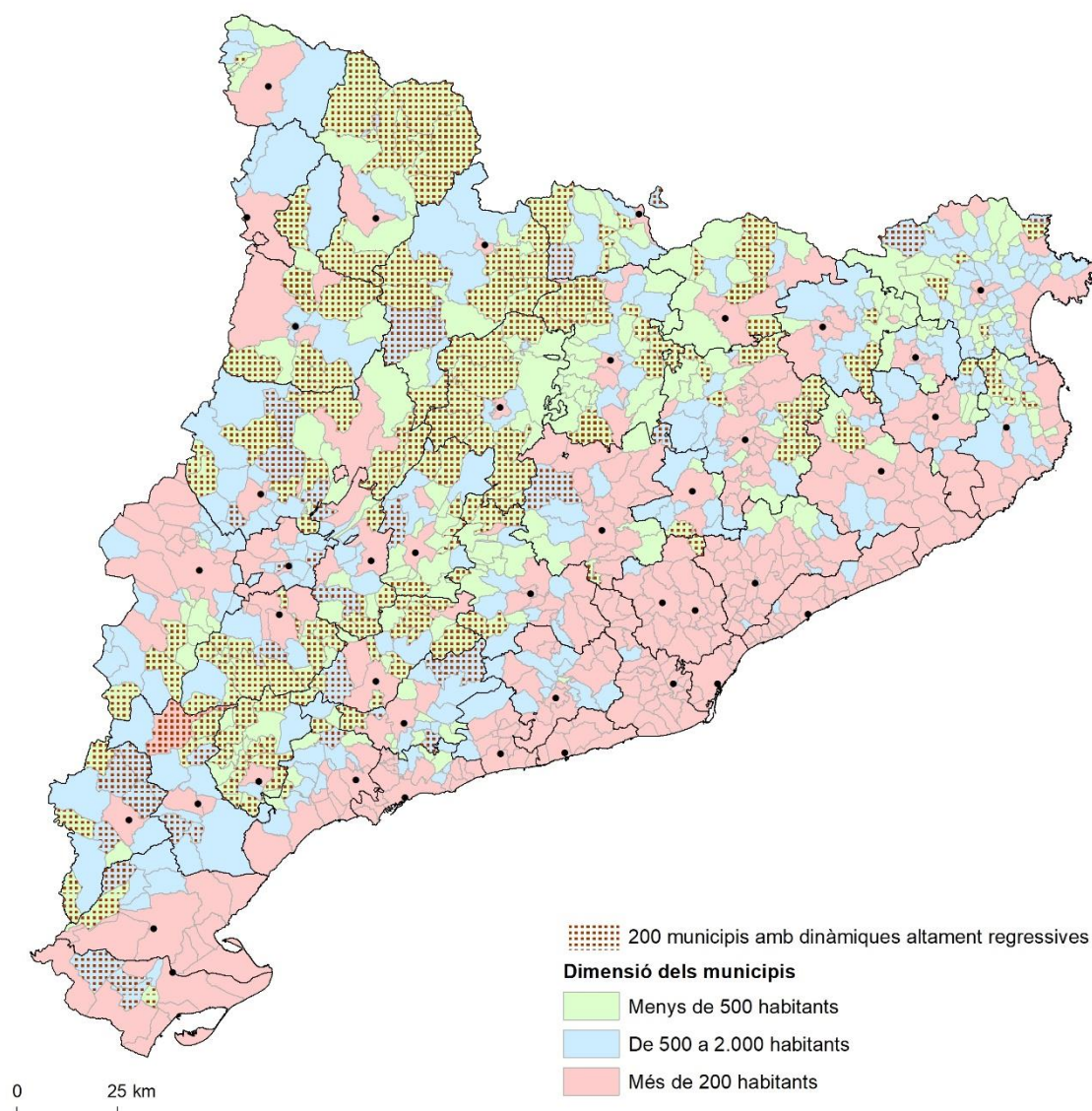


Els mapes 14, 15 i 16 mostren de forma diferenciada quin són els municipis i àmbits de Catalunya amb dinàmiques sociodemogràfiques més regressives, els espais del país on calen mesures urgents per frenar-ne el despoblament i fomentar-ne la diversificació i desenvolupament econòmiques, espais que comparteixen unes característiques bàsiques:

- **Un volum poblacional baix, quan no crític:** Entre els 200 municipis amb pitjor dinàmica de Catalunya, 163 tenen menys de 500 habitants, 32 tenen entre 500 i 1.000 habitants, 4 tenen entre 1.000 i 2.000 habitants. El municipi amb més població és Flix (3.408 habitants), per la crisi industrial recent que ha sofert la localitat. De fet no trobem un municipi de més de 500 habitants fins al lloc 90 del rànquing esmentat. És una evidència l'impacte d'aquestes tendències en municipis petits, amb una estructura envellida de la població i escassa i poc diversificada activitat econòmica.
- **Municipis rurals de base agrària:** es tracta de municipis amb una escassa diversificació econòmica, sovint amb un nul desenvolupament industrial i un nivell de serveis clarament insuficient, sovint perquè l'escassa dimensió dels nuclis urbans els deixa fora de la lògica de mercat. L'activitat agrària, principal ocupadors laboral en altres temps, s'ha mecanitzat, sense alternatives laborals que hagin pogut substituir-la com a creadors de llocs de treball.
- **Un desequilibri territorial marcat:** Hi ha clarament dues Catalunyes, la urbana i la rural. Són diferents en la situació actual, amb la concentració de la població i l'activitat en la zona costanera i en les grans ciutats en detriment de les zones rurals on els processos d'èxode rural successius han buidat el territori. Però oblidem el terme reequilibri territorial! Les dinàmiques ho marquen clarament, la Catalunya urbana continua creixent, i la rural continua en dinàmica regressiva, el país no es reequilibra, es fa més desequilibrat. A l'oest de Catalunya, les comarques del sud (Terra Alta, Ribera d'Ebre, Priorat, Garrigues, Conca de Barberà) i del nord (Noguera, Solsonès, els dos Pallars, l'Alta Ribagorça, l'Alt Urgell i part de la Cerdanya) se'ns estan buidant. I un país buit és un país desendreçat.
- **Els límits dels sistemes urbans:** En els municipis del llistat les dinàmiques regressives afecten el dia a dia, donat que una baixa massa crítica d'habitants i amb perspectives de decreixement no permeten l'atracció –ni el manteniment– d'un nivell mínim de serveis per poder tenir solucionades les necessitats vitals. Ho estem veient en aquests temps de pandèmia. Des de l'associacionisme local es reclama i amb raó que

no es confinin els pobles petits perquè depenen dels serveis i comerços ubicats en municipis més grans. Podem dir per tant que l'actual organització en sistemes urbans, en què el nucli comarcal fa les funcions de nucli de serveis del seu entorn rural només funciona en base a un sistema de desplaçament –en cotxe, per suposat– que no és possible ni per a tota la població ni en situacions com les actuals. El baix nivell de serveis afecta a l'atractivitat residencial dels municipis i en fa difícil la reversió del despoblament.

Mapa 16. Dinàmiques regressives segons dimensió del municipi.



Es representen els municipis amb diferenciació de color segons dimensió poblacional: verd per als municipis de menys de 500 habitants (Micropobles), blau pels que tenen entre 500 i 2.000 habitants, i vermell pels que superen els 2.000 habitants. Els municipis que formen part del grup de 200 amb dinàmiques més regressives figuren amb una tonalitat més fosca.

La composició per edats dels ocupats per sectors econòmics

La base de dades dels afiliats a la seguretat social ens permet darrerament treballar amb l'edat dels treballadors. La utilització d'aquesta informació a efectes d'obtenir indicadors de reemplaçament generacional planteja, en qualsevol cas, limitacions importants, per les insuficiències relatives a la mateixa informació de partida i per manca de claredat en la significació dels mateixos indicadors.

D'entrada, el baix nombre de llocs de treball existents en els municipis rurals, no es pot disposar d'informació desglossada per molts d'ells per motius legals relacionats amb les normes de secret estadístic. Altrament, els treballadors d'aquests municipis són tan pocs, que l'estructura d'edats que presenten es troba subjecta a moltes aleatorietats i no té tampoc una significació estadística clara. En definitiva, la informació s'ha de treballar a escala supramunicipal i les administracions públiques processen la informació a escala comarcal, que és la que s'analitza i es representa tot seguit.

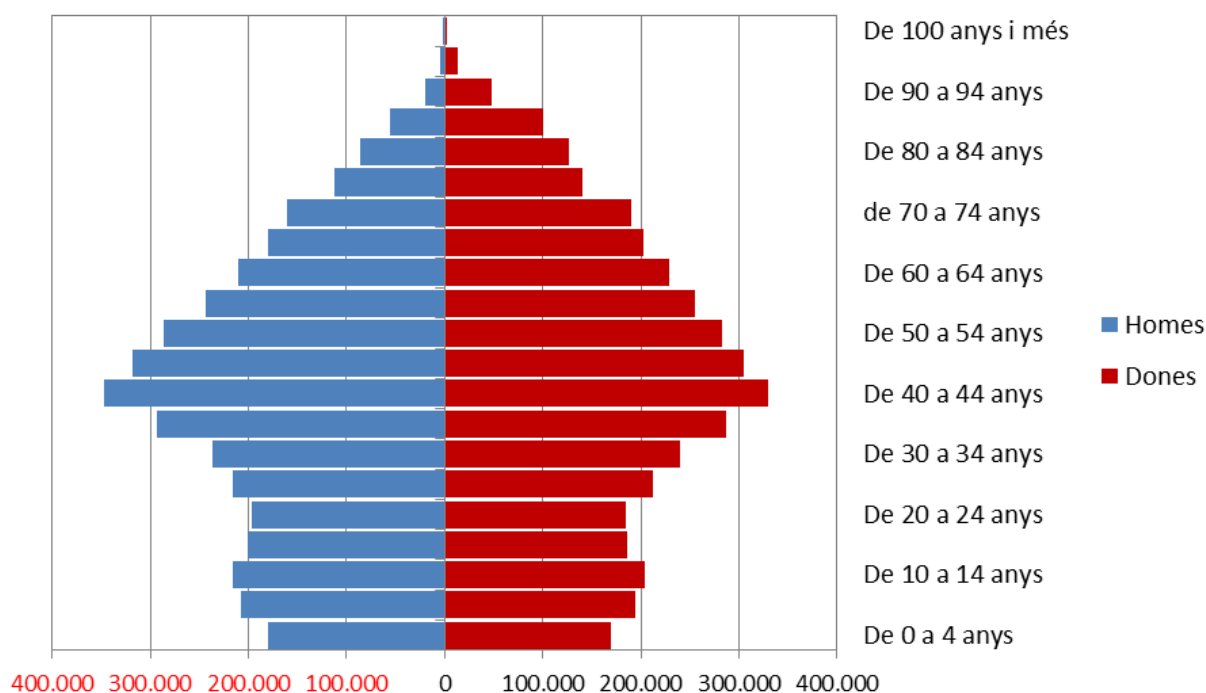
Com podem seguir a través de les gràfiques 4, 5 i 6, el perfil de la piràmide d'edats de la població treballadora té bastant a veure amb la composició de la piràmide d'edats general de la població i la seva evolució, una evolució que té a veure amb els factors estrictament demogràfico-biològics de partida i també amb la retroalimentació de la piràmide a través dels balanços migratoris sovint motivats per l'atractivitat o no del mercat laboral. Entre els 25 i els 55 anys la població treballadora gira a l'entorn del 80% de la població empadronada fet que dona sentit a la relació anterior, i això és cada vegada més cert també per a les dones. Però aquest 20% de població que no treballa té la seva incidència a l'hora de comparar els contingents dels diferents grups d'edat, particularment quan s'entra a diferenciar els diferents sectors productius. Per damunt dels 55 anys i per davall dels 25 les proporcions de treballadors es redueixen notablement i les casuístiques s'amplien.

En conjunt, la composició generacional dels ocupats en un moment determinat no ens diu massa sobre el futur de l'ocupació en els diferents sectors econòmics o en el conjunt, i no hi ha indicadors prou sòlids de referència al respecte. Caldria un estudi molt aprofundit a partir de la base individual de cotitzacions (no a partir de l'explotació per part de l'INE o Idescat amb la qual s'ha de treballar) per determinar la viabilitat i el sentit d'alguns indicadors, sense cap garantia d'arribar a un resultat mínimament convincent. El nombre i la proporció de treballadors en cada grup d'edat no té en compte els treballadors del mateix grup que no estan treballant i que podrien i poden fer-ho en un moment donat. I això es relaciona també amb diferents variables com el pes diferent dels aturats en les diferents franges d'edat o la presència de població que està estudiant entre els grups joves, amb la presència de baixes, prejubilacions o jubilacions de tipus diferent entre la població de més edat o el la incorporació cíclica de la dona al mercat de treball durant la seva vida laboral. Altrament, la mobilitat en el lloc de treball i la mobilitat intersectorial dels treballadors fa també molt dubtosa qualsevol inferència de futur a partir de la composició per edats de l'ocupació en un moment i lloc determinats.

Per totes les anteriors circumstàncies parlar d'indicadors de renovació generacional en els sectors productius no porta a resultats i observacions clares i apareix més aviat fora de lloc. A més a més, perquè la renovació generacional reposa sobre una aportació de joves que ve de fora, fonamentalment immigració d'origen estranger, que es comporta en funció de les necessitats del mercat de treball i diverses informacions de reclam. I que acaba tenint també una incidència particular en la composició general de la piràmide d'edats general a través del seu comportament reproductiu diferenciat.

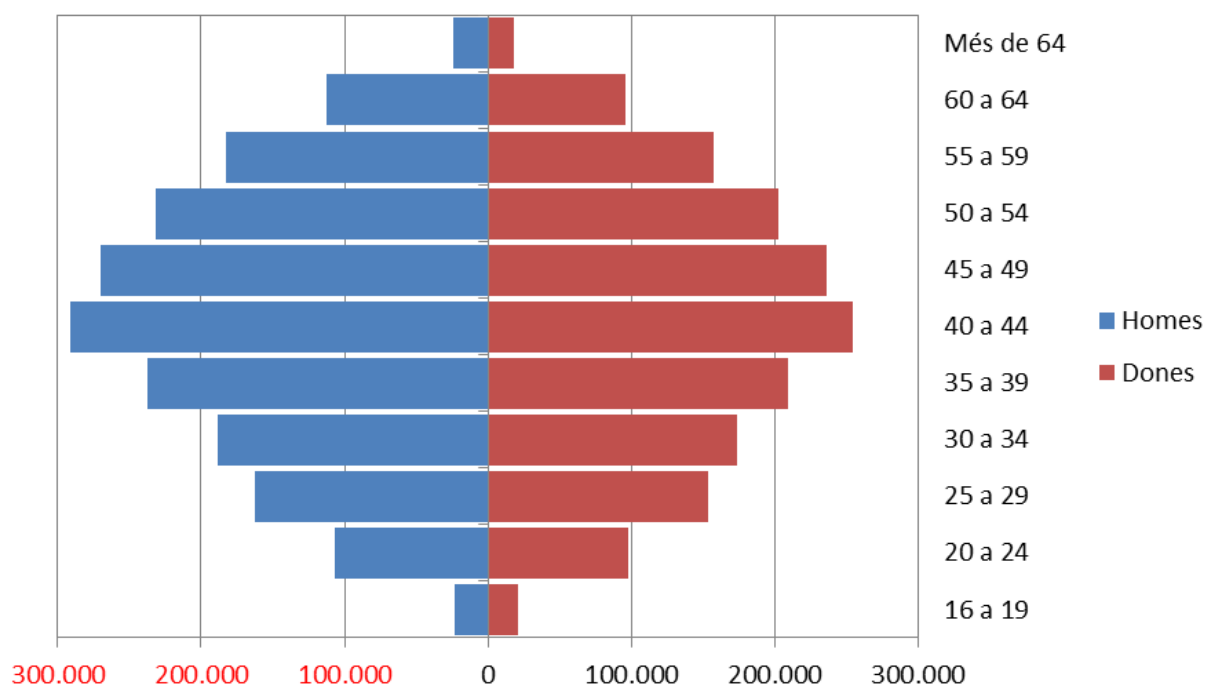
Potser en la mesura que tant la mobilitat territorial, com la intersectorial són més complicades, la piràmide d'edats dels ocupats en el sector agrari és la que apareix més significativa en matèria de renovació generacional, però també en aquest cas cal comptar cada cop més amb la incorporació d'agricultors procedents d'altres sectors econòmics i/o sense experiència en el sector agrari. Això a banda de la incorporació tardana de joves al camp.

Gràfic 4. Piràmide d'edats de la població catalana, 2019.



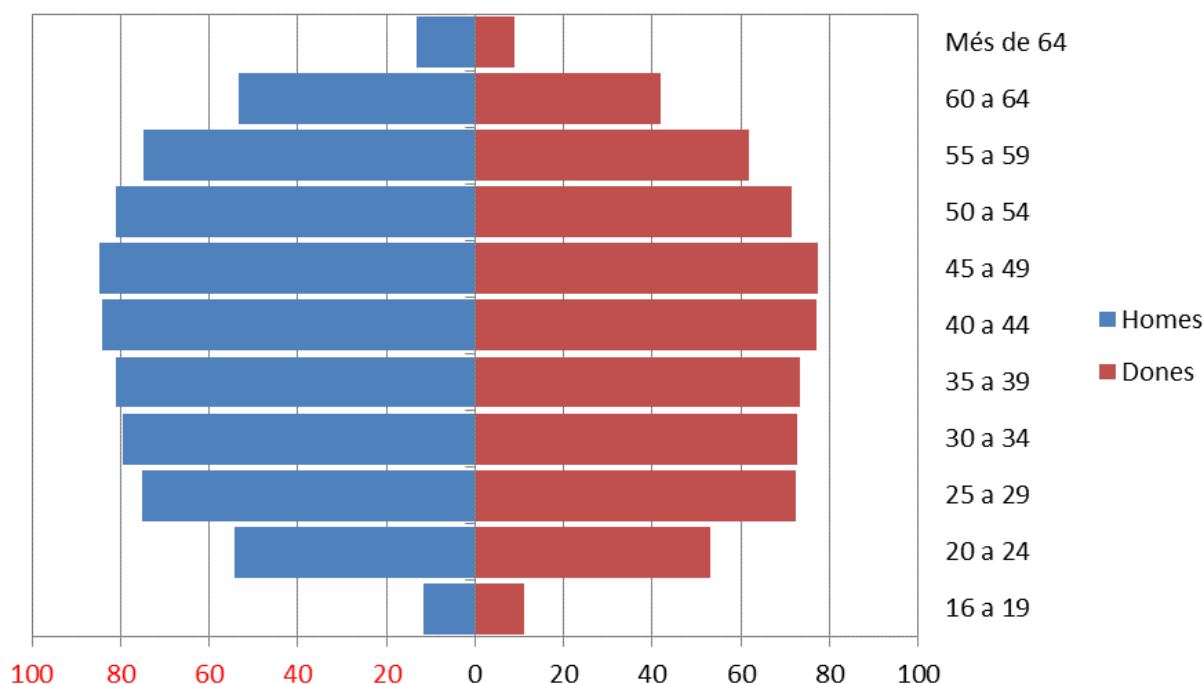
Font: padró d'habitants 2019, procedència Idescat.

Gràfic 5. Piràmide d'edats de la població ocupada per grups quinquennals (base seguretat social), 19.



Font: base dades Seguretat Social, procedència INE.

Gràfic 5. Població ocupada per grups quinquennals (base seguretat social) en % de la població empadronada, 2019.



Font: base dades Seguretat Social, procedència INE.

Referències per a la valoració del reemplaçament en els diferents sectors econòmics, indicadors comarcals

Mentre l'INE dona una informació desglossada per grups quinquennals i sexe per al conjunt de l'ocupació, que ha permès l'elaboració de les gràfiques anteriors, l'explotació sectorial de la base de dades d'afiliacions dona una informació desglossada per grups decennals o quizenals que permet una aproximació molt menys fina i que s'ha de limitar a les dades d'àmbit comarcal disponibles, particularment quan ens hem de centrar en l'anàlisi del medi rural i comencem a trobar mancances d'informació degudes a les autorestriccions que s'imposen per a la preservació del secret estadístic. Totes aquestes limitacions es fan especialment remarcables pel que fa a la població més jove o la més gran, que és on es marquen les grans diferències d'edat i on es juga, precisament, el relleu generacional.

Amb totes les premonicions anteriors hem procedit a l'obtenció i estudi de possibles indicadors de referència relacionats amb l'estructura d'edats i el reemplaçament generacional de la

població ocupada a partir de la base de dades de la Seguretat Social i segons l'exploració per edats que n'ofereix l'Institut d'Estadística de Catalunya, en la qual els treballadors s'assignen al lloc de residència. S'ha valorat l'estructura d'edats dels grans sectors d'activitat, així com la del conjunt i l'activitat específica de les dones. S'han elaborat diferents indicadors estructurals, dels quals es presenten els resultats comarcals per al conjunt de la població treballadora comarcal al quadre 27. I s'ha observat tot seguit els resultats comparatius que donen cadascun d'ells per a deduir els indicadors o indicador que podrien resultar més fiables cara a l'observació del reemplaçament, observació per a la qual ens hem ajudat del quadre de correlacions lineals presentat en el quadre 28.

Vista l'escassa diferència que es produeix en els grups centrals de treballadors situats entre els 30 i 54 anys, diferències comarcals escasses que tenen a veure amb el gruix similar dels grups quinquennals que hem constatat anteriorment per al conjunt de Catalunya, els contrastos s'han de buscar en els grups de treballadors de més edat i en els grups de treballadors més joves. Particularitats que ens portaran a veure la relació amb diferències sectorials de l'estructura d'edats i amb les diferències de l'estructura econòmica comarcal subsegüents.

Dels sis índex elaborats quatre representen relacions directes entre els diferents grups d'edat que ofereixen les estadístiques, en els quals s'ha fixat una atenció especial en el grup de població més jove que no arriba als 30 anys, atesa la seva importància en el reemplaçament generacional (quadre 27). El gruix de l'ocupació més joves es relacionarà amb els grups d'edat immediatament superiors i amb el conjunt de la població activa.

Un bon índex sintètic de la composició per grups d'edat de la població ocupada podria ser l'equivalent o similar al potencial de creixement utilitzat per al conjunt de la població. En aquest cas, relacionaríem el grup més jove, de menys de 30 anys, amb el grup de 30 a 44 anys i el de 45 a 54 anys. Com més prop d'1 estigués l'índex més rejuveniment presentaria l'estructura d'edats ocupacional. Així parlaríem d'un índex de rejuveniment ocupacional, sense atrevir-nos a parlar d'un índex de renovació generacional. Tot acceptant el contrasentit, cara a la valoració negativa o positiva d'aquest índex, que la presència d'un índex elevat pot tenir a veure amb la presència d'un volum més important de població que segueix estudis superiors, fet que no es pot considerar precisament positiu.

D'acord amb els coeficients de correlació que presenten els indicadors comarcals, podem observar una extraordinària coincidència entre tots els indicadors referits a la població menor de 30 anys (quadre 28). L'indicador sintètic abans esmentat és el que presenta unes correlacions més elevades, però també resulta ben significatives les relacions que s'estableixen amb l'indicador que relaciona els treballadors joves amb el conjunt de treballadors. Mentre l'indicador inicial referit al pes dels treballadors de més edat, per damunt dels 54 anys, en

relació al grup immediat no presenta gaire correlació amb els indicadors relacionats amb el grup més jove.

Més enllà de l'avaluació dels treballadors joves, de menys de 30 anys, s'ha considerat, doncs, el pes de la població treballadora més gran i s'ha elaborat també un indicador que té en compte el conjunt de grups d'edat i que ens aproximaria a l'edat mitjana del treballadors i treballadores de cada sector de producció, que en podem dir edat mitjana aproximada (columna f, quadre 27). Aquest indicador és el resultat d'obtenir una mitjana general a partir dels quatre grups d'edat que diferencien les estadístiques, en els quals s'ha aplicat també una mitjana d'edat a partir d'una edat estàndard de referència corresponen als grups quinquennals a nivell de tot Catalunya que facilita l'INE (tot plegat consultable en detall en l'arxiu Excel de referència). Aquest indicador d'edat pot ser de gran interès quan pretenem avaluar no solament el fet de la renovació generacional a partir del grup més jove, sinó el perfil general de la piràmide d'edats laboral, un indicador també interessant a tenir en compte per completar la visió esquemàtica del reemplaçament en termes de treballadors joves.

És interessant de destacar com l'indicador població laboral de més edat i el de mitjana d'edat presenten una certa correlació positiva, una correlació que es manté a nivell dels quatre grans sectors d'activitat. El contrari del que passa amb els indicadors referits a la població més jove, en els quals cada gran sector va una mica per la seva banda, particularment pel que fa al sector agrari (quadre 28).

Complementàriament s'ha indagat en l'efecte que pot tenir el grau d'ocupació femenina en les diferències territorials, i s'ha pogut comprovar la seva notable incidència. L'ocupació femenina es troba especialment representada en el sector serveis, de manera que la fortalesa del sector serveis comarcal tindrà molt a veure també amb la presència abundant de mà d'obra femenina. Mentre, al mateix temps i d'acord amb el pes destacat de l'ocupació en el sector serveis arreu del territori, trobarem que els indicadors comarcals referits a treballadores femenines, sector serveis i conjunt de llocs de treball presenten una gran correlació entre ells (quadre 28).

Cal tenir ben present que tant aquest com els anteriors indicadors, a diferència de les anàlisis fetes uns apartats abans, atribueixen l'ocupació al lloc de residència, no al lloc on s'ubica el treball realitzat. I fan referència també a les afiliacions, no als afiliats, fet que significa que una mateix afiliat pot aparèixer computat en més d'una ocasió, en funció dels diferents llocs de treball en els quals exerceixi la seva feina.

Quadre 27. Indicadors de l'estructura d'edat dels treballadors afiliats a la Seguretat Social per comarques, 2019, conjunt de sectors econòmics.

Comarca	(a) Treballadors >54 anys / 45 a 54 anys	(b) Treballadors <30/30 a 44 anys	(c) Treballadors <30/45 a 54 anys	(d) Índex compost: b*c	(e) <30 anys /total treballadors en %	(f) Edat mitjana calculada
Alt Camp	0,7	0,4	0,6	0,2	15,4	42,9
Alt Empordà	0,7	0,4	0,6	0,3	16,0	43,0
Alt Penedès	0,6	0,4	0,5	0,2	14,4	43,1
Alt Urgell	0,9	0,4	0,5	0,2	14,5	44,0
Alta Ribagorça	0,7	0,3	0,4	0,1	12,3	44,2
Anoia	0,6	0,4	0,5	0,2	15,7	42,5
Aran	0,8	0,3	0,5	0,2	13,5	43,6
Bages	0,6	0,4	0,6	0,2	16,0	42,6
Baix Camp	0,7	0,4	0,6	0,2	15,4	42,7
Baix Ebre	0,7	0,4	0,6	0,2	15,3	42,8
Baix Empordà	0,7	0,4	0,6	0,2	15,8	43,2
Baix Llobregat	0,5	0,4	0,5	0,2	15,1	42,7
Baix Penedès	0,6	0,4	0,5	0,2	15,6	42,5
Barcelonès	0,7	0,4	0,7	0,3	16,8	42,2
Berguedà	0,8	0,4	0,6	0,3	15,8	43,0
Cerdanya	0,8	0,4	0,5	0,2	15,0	43,6
Conca de Barberà	0,7	0,4	0,5	0,2	14,3	43,7
Garraf	0,6	0,4	0,5	0,2	14,0	43,3
Garrigues	0,9	0,4	0,6	0,2	14,7	43,8
Garrotxa	0,8	0,5	0,6	0,3	16,8	43,0
Gironès	0,6	0,4	0,6	0,3	16,7	42,2
Maresme	0,6	0,4	0,5	0,2	14,6	43,2
Moianès	0,7	0,4	0,5	0,2	15,7	43,4
Montsià	0,7	0,4	0,5	0,2	14,4	42,9
Noguera	0,8	0,4	0,6	0,2	15,4	43,3
Osona	0,7	0,5	0,6	0,3	17,2	42,5
Pallars Jussà	0,9	0,4	0,5	0,2	14,0	44,3
Pallars Sobirà	0,9	0,4	0,5	0,2	12,6	44,5
Pla d'Urgell	0,7	0,4	0,5	0,2	14,7	43,1
Pla de l'Estany	0,8	0,4	0,6	0,2	15,8	43,0
Priorat	0,8	0,4	0,5	0,2	13,0	44,2
Ribera d'Ebre	0,9	0,4	0,6	0,2	14,3	43,9

Ripollès	0,8	0,4	0,6	0,2	15,3	43,8
Segarra	0,7	0,4	0,6	0,3	16,1	42,8
Segrià	0,7	0,4	0,5	0,2	15,3	43,0
Selva	0,6	0,4	0,6	0,2	16,2	42,7
Solsonès	0,8	0,4	0,6	0,2	15,7	43,2
Tarragonès	0,6	0,4	0,6	0,2	15,5	42,5
Terra Alta	0,9	0,4	0,5	0,2	13,9	44,0
Urgell	0,7	0,4	0,6	0,2	15,5	43,2
Vallès Occidental	0,6	0,4	0,5	0,2	15,7	42,5
Vallès Oriental	0,6	0,4	0,5	0,2	15,4	42,7
No hi consta	0,4	0,7	1,5	1,1	29,7	37,8
Catalunya	0,6	0,4	0,6	0,2	16,2	42,5

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de la Seguretat Social, explotació Idescat.

Quadre 28. Coeficients de correlació dels indicadors de l'estructura d'edat dels treballadors afiliats a la Seguretat Social per comarques, 2019, per sectors econòmics.

	>54/45 a 54 tot	<30/30 a 44 tot	<30/45 a 50 tot	e*d tot	<30/tot % tot	Edat tot	>54/45 a 54 agra	<30/30 a 44 agra	<30/45 a 50 agra	e*d agra	<30/tot % agra	Edat agra
>54/45 a 54 tot	1,00	0,05	-0,04	0,01	-0,38	0,79	0,61	0,08	0,21	0,17	-0,05	0,46
<30/30 a 44 tot	0,05	1,00	0,78	0,92	0,82	-0,33	0,10	0,36	0,46	0,40	0,44	-0,25
<30/45 a 50 tot	-0,04	0,78	1,00	0,96	0,91	-0,62	-0,18	0,29	0,33	0,29	0,45	-0,45
e*d tot	0,01	0,92	0,96	1,00	0,92	-0,52	-0,05	0,35	0,42	0,37	0,48	-0,38
<30/tot % tot	-0,38	0,82	0,91	0,92	1,00	-0,80	-0,31	0,28	0,28	0,25	0,45	-0,53
Edat tot	0,79	-0,33	-0,62	-0,52	-0,80	1,00	0,63	-0,07	0,03	0,01	-0,27	0,63
>54/45 a 54 agra	0,61	0,10	-0,18	-0,05	-0,31	0,63	1,00	0,32	0,48	0,43	0,09	0,70
<30/30 a 44 agra	0,08	0,36	0,29	0,35	0,28	-0,07	0,32	1,00	0,89	0,97	0,92	-0,18
<30/45 a 50 agra	0,21	0,46	0,33	0,42	0,28	0,03	0,48	0,89	1,00	0,96	0,90	-0,22
e*d agra	0,17	0,40	0,29	0,37	0,25	0,01	0,43	0,97	0,96	1,00	0,91	-0,17
<30/tot % agra	-0,05	0,44	0,45	0,48	0,45	-0,27	0,09	0,92	0,90	0,91	1,00	-0,52
Edat agra	0,46	-0,25	-0,45	-0,38	-0,53	0,63	0,70	-0,18	-0,22	-0,17	-0,52	1,00
>54/45 a 54 cons	0,81	0,13	0,00	0,08	-0,26	0,65	0,67	0,32	0,46	0,44	0,18	0,38
<30/30 a 44 cons	0,39	0,10	0,13	0,14	-0,04	0,22	0,16	-0,12	0,06	-0,05	-0,03	0,00
<30/45 a 50 cons	0,32	0,06	0,19	0,15	0,01	0,13	0,06	-0,03	0,09	0,00	0,07	-0,09
e*d cons	0,36	0,02	0,10	0,08	-0,08	0,22	0,13	-0,07	0,08	-0,02	0,01	-0,02
<30/tot % cons	0,19	0,06	0,19	0,15	0,06	0,02	-0,05	-0,13	-0,01	-0,11	0,01	-0,15
Edat cons	0,53	0,07	-0,18	-0,07	-0,29	0,56	0,60	0,22	0,30	0,33	0,02	0,46
>54/45 a 54 ind	0,85	-0,10	-0,10	-0,10	-0,42	0,69	0,36	-0,09	0,00	-0,01	-0,18	0,34
<30/30 a 44 ind	0,51	0,60	0,36	0,48	0,24	0,24	0,32	0,21	0,35	0,26	0,23	0,06
<30/45 a 50 ind	0,56	0,48	0,41	0,46	0,22	0,22	0,27	0,24	0,36	0,28	0,28	0,00
e*d ind	0,55	0,50	0,32	0,42	0,17	0,28	0,34	0,23	0,37	0,28	0,24	0,06
<30/tot % ind	0,39	0,61	0,46	0,54	0,35	0,08	0,23	0,28	0,39	0,31	0,33	-0,06
Edat ind	0,24	-0,40	-0,46	-0,46	-0,52	0,44	0,12	-0,32	-0,31	-0,27	-0,43	0,35
>54/45 a 54 serv	0,94	0,19	0,09	0,14	-0,23	0,68	0,54	0,13	0,25	0,22	0,02	0,37
<30/30 a 44 serv	0,01	0,91	0,69	0,82	0,75	-0,32	0,15	0,28	0,36	0,30	0,32	-0,10

<30/45 a 50 serv	-0,13	0,74	0,92	0,88	0,88	-0,64	-0,16	0,22	0,22	0,19	0,33	-0,32
e*d serv	-0,06	0,86	0,86	0,90	0,86	-0,51	0,00	0,27	0,31	0,27	0,35	-0,23
<30/tot % serv	-0,34	0,76	0,82	0,83	0,91	-0,72	-0,21	0,21	0,20	0,17	0,32	-0,35
Edat serv	0,71	-0,33	-0,62	-0,51	-0,77	0,94	0,54	-0,03	0,06	0,05	-0,20	0,50
>54/45 a 54 don	0,98	0,07	0,01	0,04	-0,34	0,75	0,59	0,08	0,21	0,16	-0,04	0,43
<30/30 a 44 don	0,09	0,89	0,76	0,86	0,76	-0,32	-0,03	0,34	0,36	0,33	0,40	-0,26
<30/45 a 50 don	-0,14	0,65	0,94	0,86	0,87	-0,68	-0,31	0,26	0,21	0,21	0,39	-0,44
e*d don	-0,05	0,81	0,93	0,93	0,88	-0,57	-0,19	0,32	0,30	0,28	0,43	-0,39
<30/tot % don	-0,45	0,68	0,84	0,81	0,94	-0,84	-0,44	0,24	0,16	0,17	0,39	-0,53
Edat don	0,85	-0,22	-0,49	-0,39	-0,70	0,97	0,65	-0,04	0,10	0,05	-0,20	0,56

	>54/45 a 54 cons	<30/30 a 44 cons	<30/45 a 50 cons	e*d cons	<30/tot % cons	Edat cons	>54/45 a 54 ind	<30/30 a 44 ind	<30/45 a 50 ind	e*d ind	<30/tot % ind	Edat ind
>54/45 a 54 cons	1,00	0,33	0,31	0,35	0,11	0,68	0,61	0,46	0,54	0,52	0,42	0,01
<30/30 a 44 cons	0,33	1,00	0,93	0,98	0,94	-0,27	0,41	0,19	0,32	0,23	0,20	0,00
<30/45 a 50 cons	0,31	0,93	1,00	0,97	0,97	-0,44	0,38	0,22	0,38	0,28	0,25	-0,10
e*d cons	0,35	0,98	0,97	1,00	0,96	-0,32	0,43	0,15	0,32	0,22	0,17	-0,02
<30/tot % cons	0,11	0,94	0,97	0,96	1,00	-0,55	0,28	0,13	0,27	0,17	0,16	-0,08
Edat cons	0,68	-0,27	-0,44	-0,32	-0,55	1,00	0,30	0,21	0,15	0,20	0,13	0,17
>54/45 a 54 ind	0,61	0,41	0,38	0,43	0,28	0,30	1,00	0,25	0,35	0,31	0,10	0,51
<30/30 a 44 ind	0,46	0,19	0,22	0,15	0,13	0,21	0,25	1,00	0,91	0,97	0,95	-0,45
<30/45 a 50 ind	0,54	0,32	0,38	0,32	0,27	0,15	0,35	0,91	1,00	0,97	0,95	-0,57
e*d ind	0,52	0,23	0,28	0,22	0,17	0,20	0,31	0,97	0,97	1,00	0,96	-0,50
<30/tot % ind	0,42	0,20	0,25	0,17	0,16	0,13	0,10	0,95	0,95	0,96	1,00	-0,68
Edat ind	0,01	0,00	-0,10	-0,02	-0,08	0,17	0,51	-0,45	-0,57	-0,50	-0,68	1,00
>54/45 a 54 serv	0,74	0,33	0,24	0,28	0,13	0,55	0,79	0,50	0,52	0,50	0,38	0,25
<30/30 a 44 serv	0,11	0,09	0,04	0,00	0,04	0,08	-0,16	0,50	0,42	0,41	0,54	-0,43
<30/45 a 50 serv	-0,08	0,06	0,08	-0,01	0,10	-0,17	-0,22	0,25	0,27	0,19	0,36	-0,43
e*d serv	0,03	0,09	0,08	0,02	0,09	-0,04	-0,20	0,37	0,35	0,29	0,46	-0,45
<30/tot % serv	-0,22	-0,03	-0,01	-0,10	0,04	-0,23	-0,42	0,21	0,19	0,13	0,33	-0,50
Edat serv	0,58	0,20	0,11	0,21	0,01	0,52	0,66	0,21	0,19	0,25	0,05	0,43
>54/45 a 54 don	0,76	0,38	0,31	0,35	0,19	0,50	0,80	0,50	0,56	0,53	0,40	0,19
<30/30 a 44 don	0,10	0,02	0,02	-0,05	0,01	0,04	-0,04	0,53	0,48	0,46	0,56	-0,39
<30/45 a 50 don	-0,10	-0,04	0,03	-0,07	0,04	-0,18	-0,16	0,17	0,26	0,14	0,30	-0,43
e*d don	-0,01	0,01	0,05	-0,04	0,05	-0,10	-0,12	0,33	0,37	0,28	0,43	-0,44
<30/tot % don	-0,34	-0,19	-0,12	-0,22	-0,07	-0,30	-0,44	0,09	0,10	0,03	0,22	-0,47
Edat don	0,67	0,33	0,23	0,31	0,14	0,51	0,70	0,36	0,34	0,40	0,21	0,35

	>54/45 a 54 serv	<30/30 a 44 serv	<30/45 a 50 serv	e*d serv	<30/tot % serv	Edat serv	>54/45 a 54 don	<30/30 a 44 don	<30/45 a 50 don	e*d don	<30/tot % don	Edat don
>54/45 a 54 serv	1,00	0,12	-0,01	0,06	-0,24	0,66	0,93	0,20	-0,01	0,08	-0,31	0,74
<30/30 a 44 serv	0,12	1,00	0,80	0,94	0,86	-0,41	0,04	0,86	0,61	0,76	0,67	-0,24
<30/45 a 50 serv	-0,01	0,80	1,00	0,96	0,95	-0,73	-0,08	0,76	0,91	0,90	0,87	-0,55
e*d serv	0,06	0,94	0,96	1,00	0,95	-0,61	-0,02	0,84	0,82	0,89	0,81	-0,42
<30/tot % serv	-0,24	0,86	0,95	0,95	1,00	-0,81	-0,29	0,76	0,82	0,85	0,90	-0,65
Edat serv	0,66	-0,41	-0,73	-0,61	-0,81	1,00	0,67	-0,36	-0,70	-0,59	-0,84	0,93
>54/45 a 54 don	0,93	0,04	-0,08	-0,02	-0,29	0,67	1,00	0,12	-0,07	0,01	-0,41	0,82
<30/30 a 44 don	0,20	0,86	0,76	0,84	0,76	-0,36	0,12	1,00	0,74	0,91	0,76	-0,23
<30/45 a 50 don	-0,01	0,61	0,91	0,82	0,82	-0,70	-0,07	0,74	1,00	0,95	0,91	-0,61
e*d don	0,08	0,76	0,90	0,89	0,85	-0,59	0,01	0,91	0,95	1,00	0,91	-0,48
<30/tot % don	-0,31	0,67	0,87	0,81	0,90	-0,84	-0,41	0,76	0,91	0,91	1,00	-0,79
Edat don	0,74	-0,24	-0,55	-0,42	-0,65	0,93	0,82	-0,23	-0,61	-0,48	-0,79	1,00

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de la Seguretat Social, Idescat.

Indicadors comarcals del reemplaçament per als diferents sectors econòmics, resultats

En la comparativa dels indicadors estructurals entre sectors trobem confirmada la hipòtesi que el sector agrari és el més envellit per la proporció de llocs de treball de més edat i és també el qui presenta una edat mitjana superior. Però no se li queda gaire enrere la indústria, que és per altra banda el sector que presenta una proporció de treballadors més baixa en el grups més joves. Diríem que la mà d'obra assalariada agrària cada cop més important contribueix al rejuveniment del l'ocupació en aquest sector. En qualsevol cas, i en termes generals el sector serveis és el qui presenta una mà d'obra més jove, fet que coincideix amb una presència abundant de treballadores, mà d'obra femenina que en conjunt presenta també un perfil més jove (quadre 29).

Quadre 29. Els indicadors de l'estructura d'edat dels treballadors afiliats a la Seguretat Social a Catalunya, 2019, per sectors econòmics.

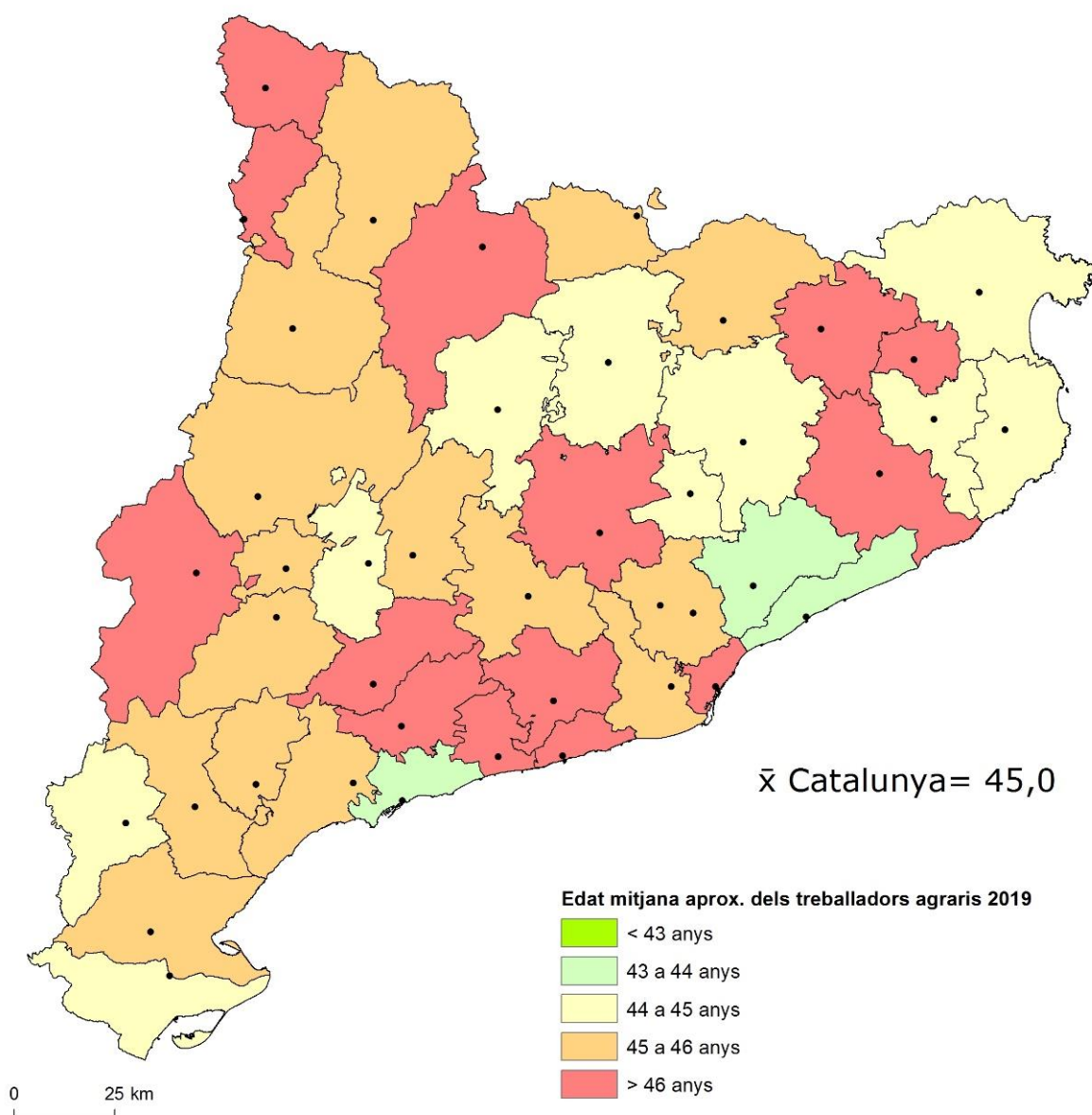
Catalunya	>54/45 a 54 anys	<30/30 a 44 anys	<30/45 a 50 anys	Índex Sintètic b*c	<30/total en %	Edat mitjana
Tots els sectors	0,63	0,41	0,59	0,25	16,21	42,49
Sector agrari	0,87	0,29	0,37	0,11	10,58	44,99
Indústria	0,57	0,20	0,26	0,05	8,19	44,22
Construcció	0,59	0,28	0,36	0,10	11,05	43,79
Serveis	0,64	0,46	0,68	0,31	17,87	42,07
Treball femení (tots els sectors)	0,63	0,43	0,62	0,26	16,76	42,30

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de la Seguretat Social, explotació Idescat.

Dels anteriors indicadors s'ha considerat interessant mapificar l'indicador sintètic de l'edat mitjana per observar millor les diferències comarcals i acabar de comprovar l'interès i significació dels indicadors. Per als mapes elaborats es manté una mateixa llegenda, que permet comparar el grau d'envelliment i de potencial de relleu generacional en cada sector productiu, a banda d'observar les diferències comarcals (mapes 17 a 20 i 21 a 24).

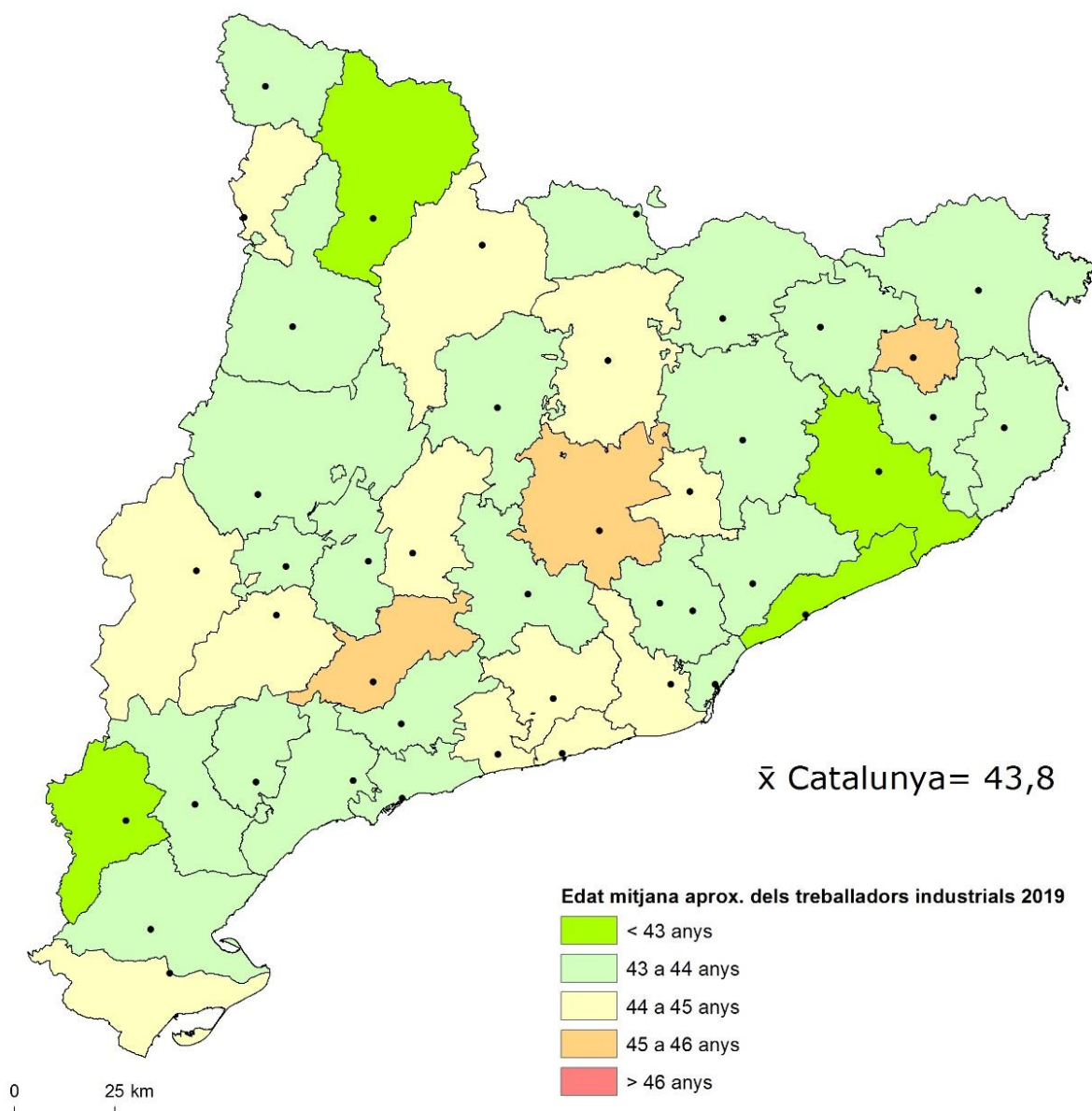
La veritat és que en analitzar els mapes per cadascun dels indicadors i sectors apareixen unes diferències comarcals que no resulten especialment accentuades i que presenten unes lògiques territorials molt difícils d'explicar i interpretar. En l'edat mitjana del sector serveis es beslluma un cert contrast entre la meitat catalana més pròxima a la costa i el país interior més rural, i encara amb notables excepcions als Pirineus. En la resta de mapes no es pot deduir de les diferències comarcals unes agrupacions territorials específiques i domina l'aleatorietat.

Mapa 17. Edat mitjana aproximada de la mà d'obra ocupada en el sector agrari, 2019.



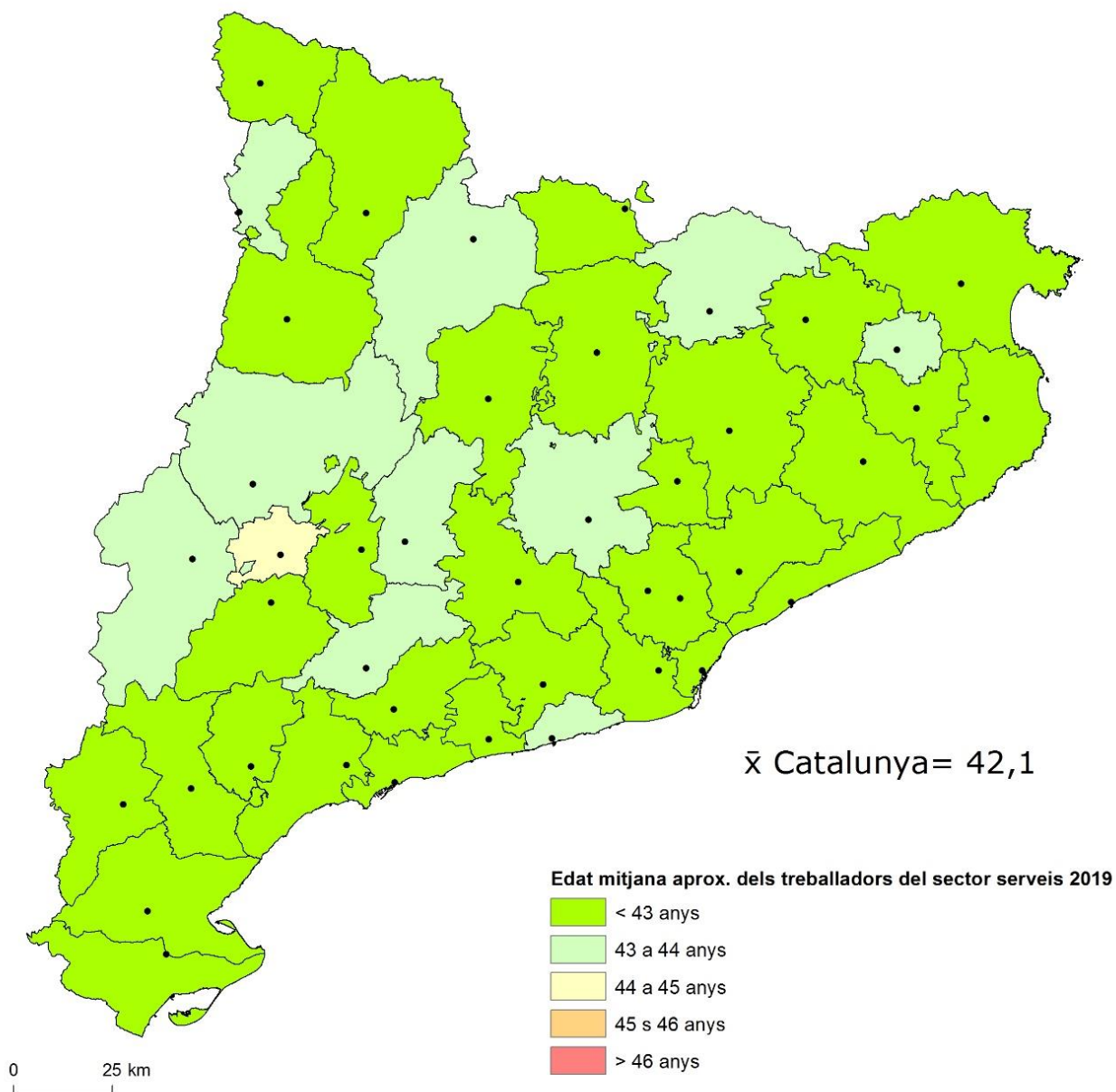
Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de la Seguretat Social, explotació Idescat.

Mapa 18. Edat mitjana aproximada en la indústria, 2019.



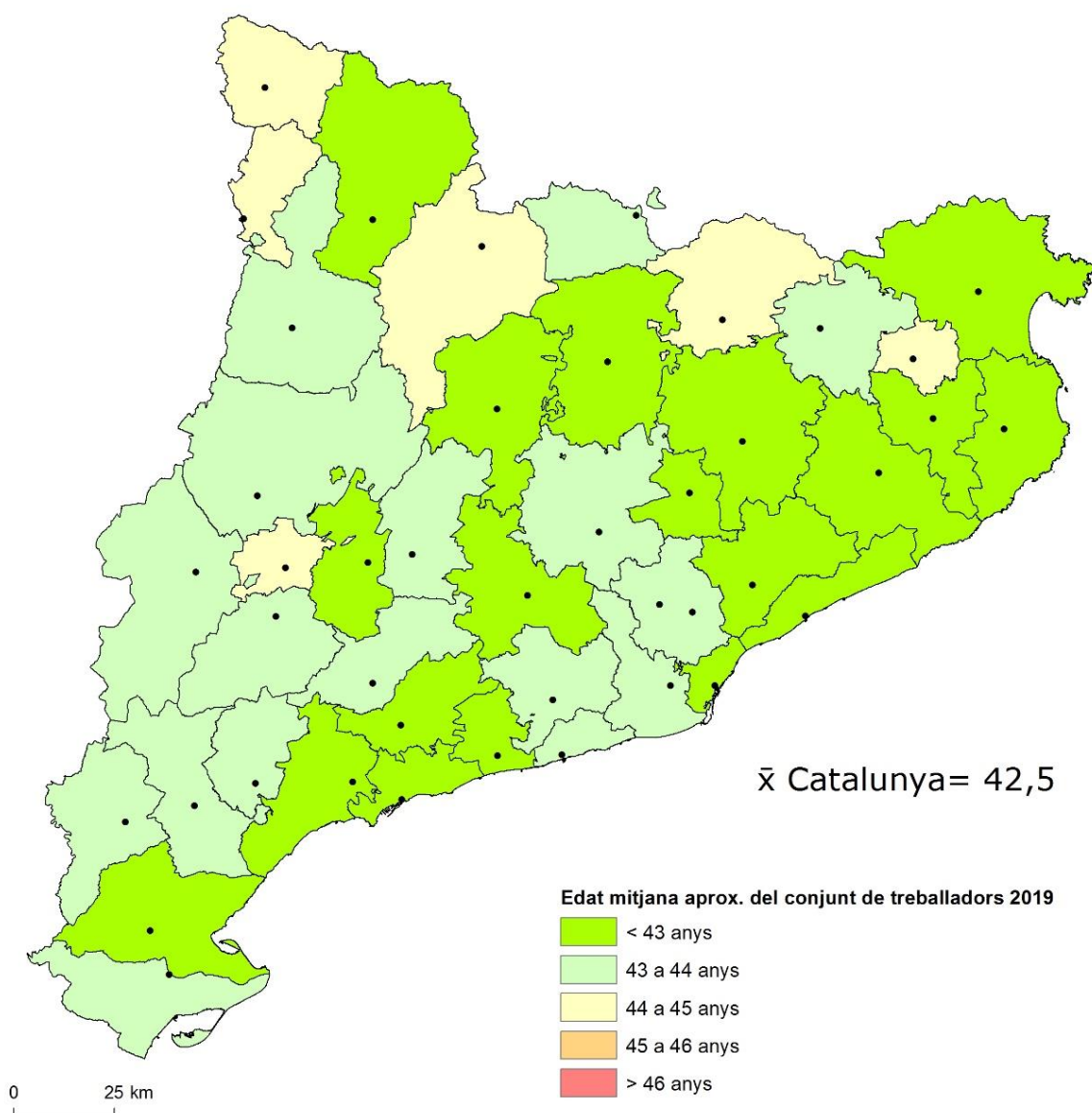
Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de la Seguretat Social, explotació Idescat.

Mapa 19. Edat mitjana aproximada en el sector serveis, 2019.



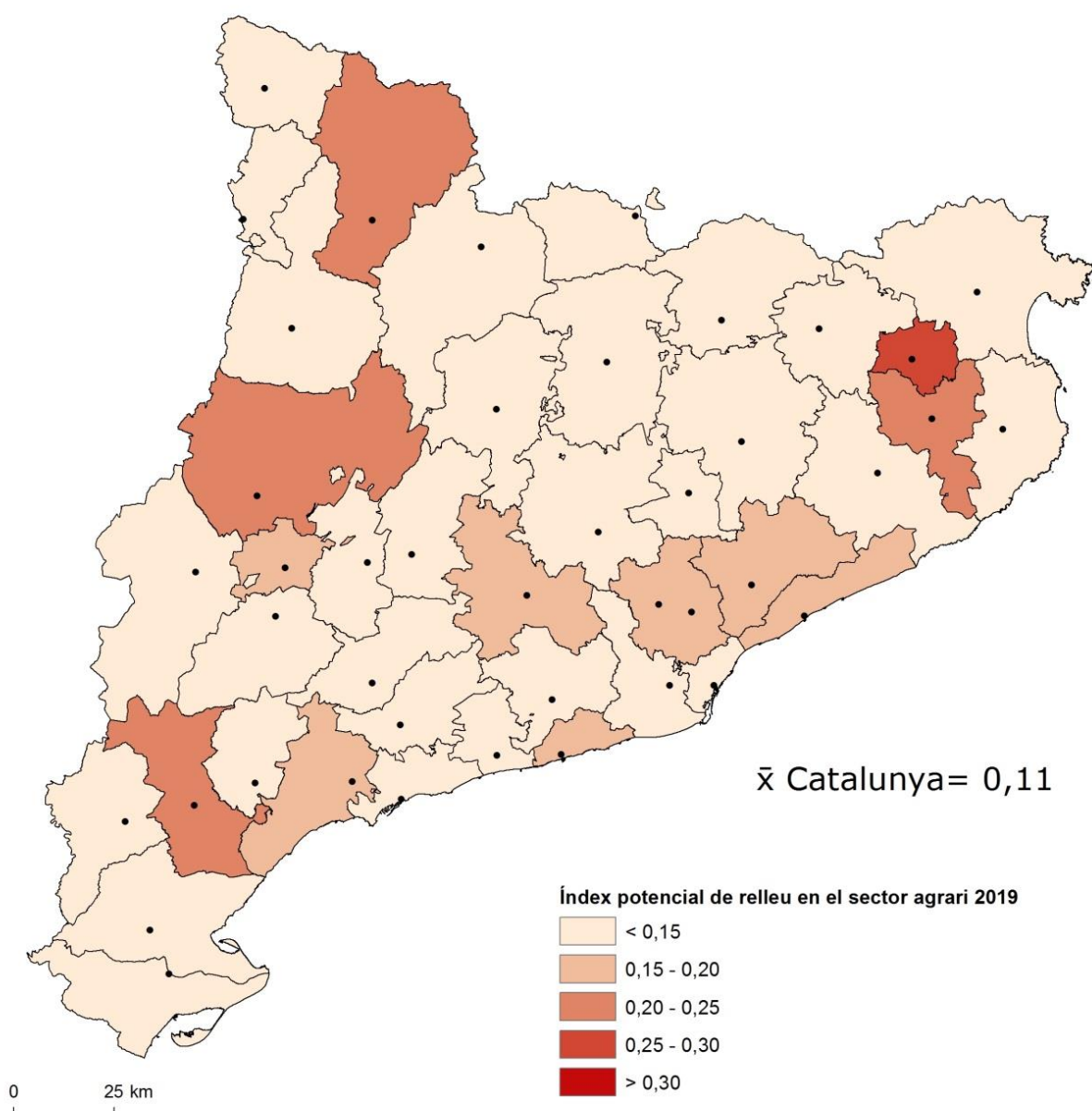
Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de la Seguretat Social, explotació Idescat.

Mapa 20. Edat mitjana aproximada en el conjunt de sectors, 2019.



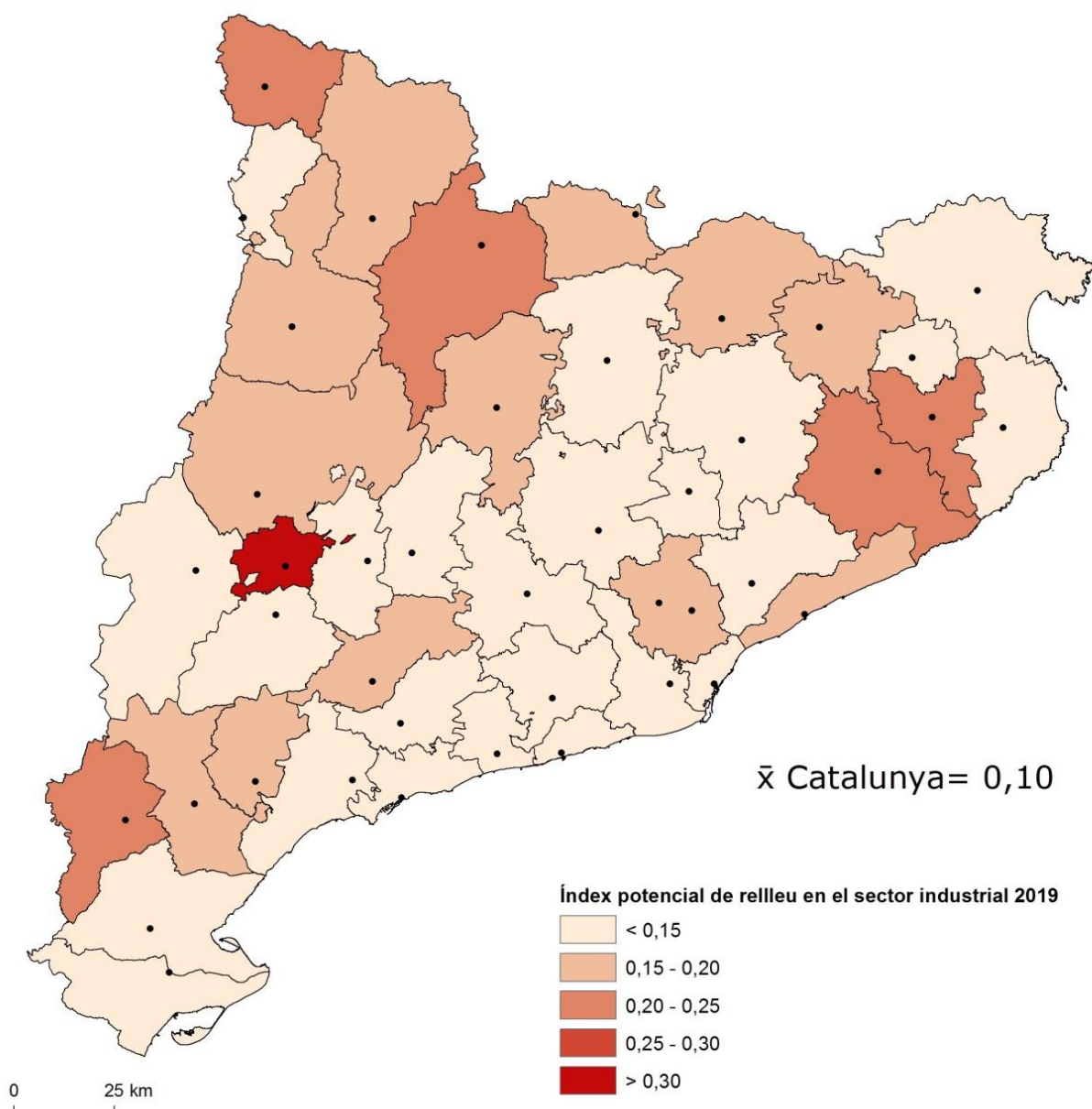
Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de la Seguretat Social, explotació Idescat.

Mapa 21. Índex potencial de relleu en el sector agrari per comarques, 2019.



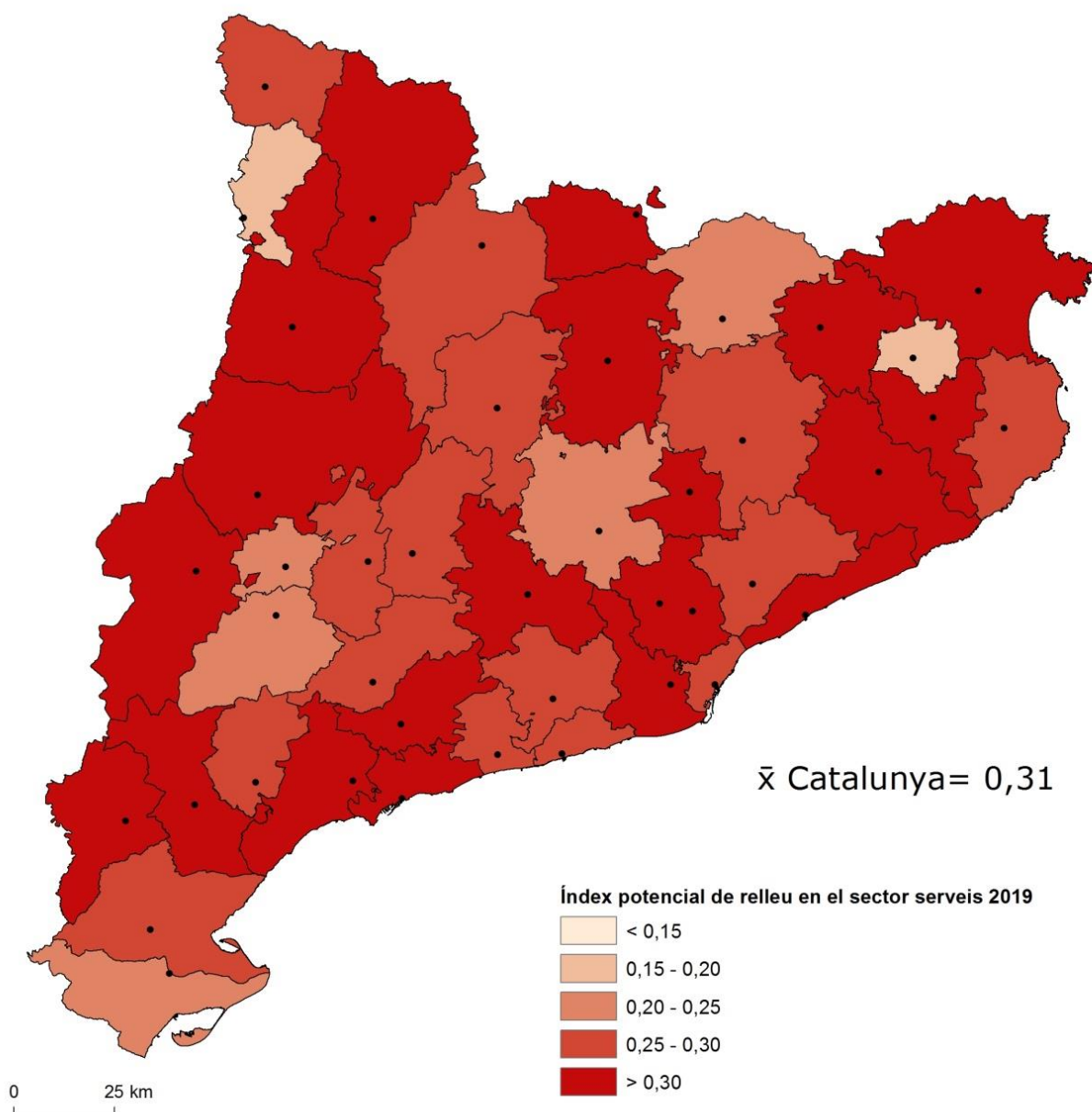
Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de la Seguretat Social, explotació Idescat. Índex de relleu = Treballadors <30/30 a 44 anys * Treballadors <30/45 a 54 anys.

Mapa 22. Índex potencial de relleu en el sector industrial per comarques, 2019.



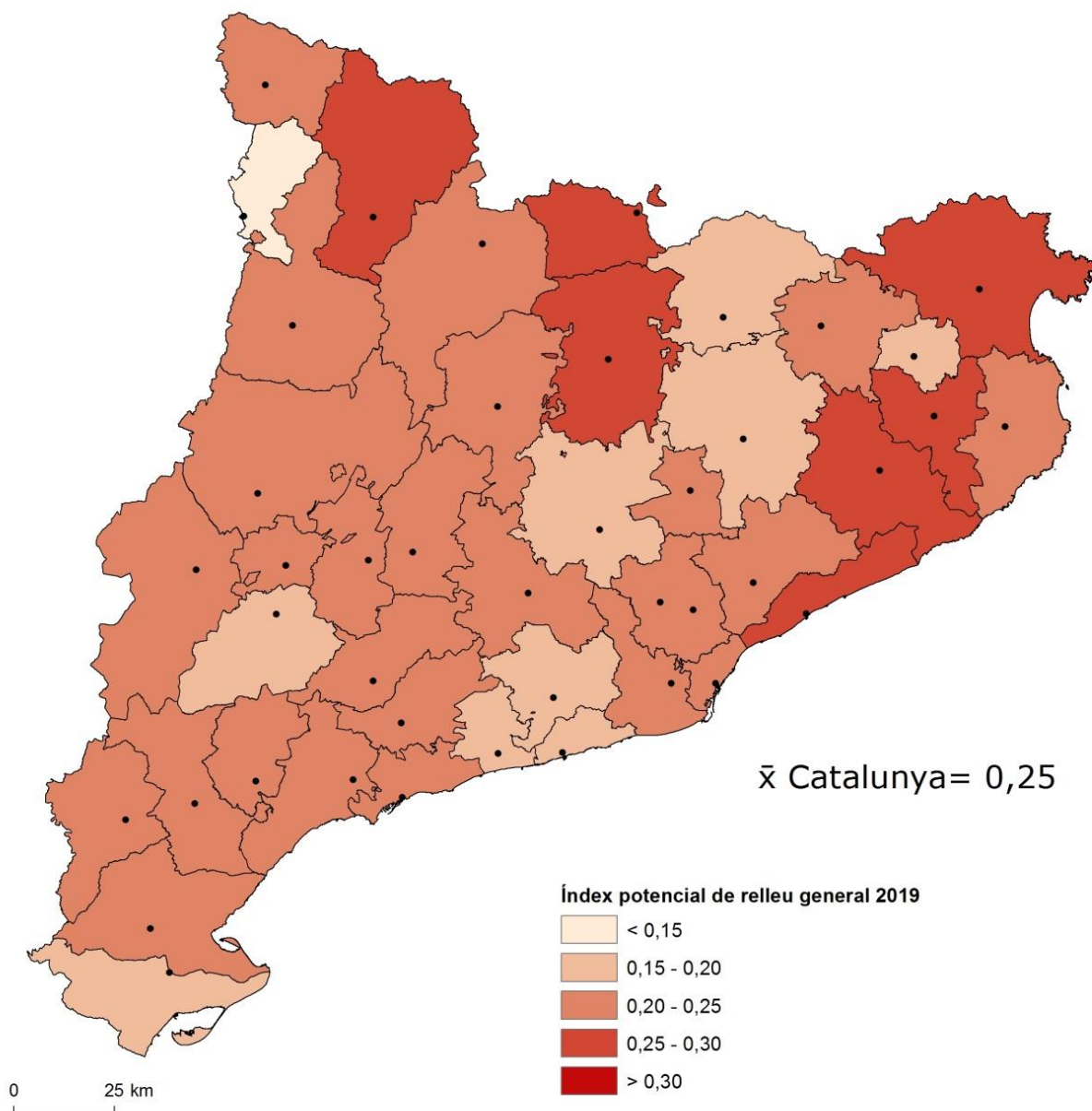
Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de la Seguretat Social, explotació Idescat. Índex de relleu = Treballadors <30/30 a 44 anys * Treballadors <30/45 a 54 anys.

Mapa 23. Índex potencial de relleu en els serveis per comarques, 2019.



Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de la Seguretat Social, explotació Idescat. Índex de relleu = Treballadors <30/30 a 44 anys * Treballadors <30/45 a 54 anys.

Mapa 24. Índex potencial de relleu en el conjunt de sectors per comarques, 2019.



Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de la Seguretat Social, explotació Idescat. Índex de relleu = Treballadors <30/30 a 44 anys * Treballadors <30/45 a 54 anys.

Indicadors comparatius o de síntesi, una conclusió

Per analitzar l'evolució i tendències de les àrees rurals s'han de posar damunt de la taula una gran diversitat de causes i efectes, que remeten a una gran diversitat d'indicadors. En aquest treball i amb el rerefons de la problemàtica del despoblament s'ha mirat de fer una tria i anàlisi dels indicadors més fiables a l'abast. A partir d'aquests es pot plantejar un reconeixement periòdic de les tendències, que pugui servir d'alerta, també, sobre les tendències en curs i assenyalar els llocs crítics on es plantegen, i on caldrà segurament fer un incís per establir una major comprensió dels processos en joc i les actuacions de correcció possibles.

A partir dels índexs o taxes anteriors es poden explorar les relacions entre els diferents índex i arribar a algun tipus d'indicador o indicadors sintètics que recollirien els aspectes implícits en el dinamisme local. A partir d'un marc teòric desitjable, que caldrà veure la versemblança i interès d'acord amb les anàlisis efectuades i, també, fins a quin punt es pot acomplir a partir de les bases de dades disponibles. Al mateix temps es poden establir algunes consideracions sobre l'escala temporal o espacial d'anàlisi que resulta més idònia per a l'observació dels fenòmens.

Indicadors de dinàmica demogràfica	L'actualització anual dels padrons municipals permet un seguiment acurat de la dinàmica demogràfica. Les variacions anuals del total d'habitants tenen un valor relatiu i caldria situar-les dins dels cicles demogràfics. El saldo migratori resulta tant o més indicatiu de dinàmiques que no la població absoluta, per bé que es disposa amb una major retard. D'entre les variables estructurals, l'anomenat índex potencial de creixement pot sintetitzar molt bé els canvis anuals que es produeixen, per bé que la variació anual difícilment serà rellevant.
Indicadors de dinàmica econòmica	L'evolució dels llocs de treball, que es pot seguir amb detall i promptitud a través de les afiliacions a la Seguretat Social, ofereix un bon indicador de dinàmica. Igual com en l'evolució del contingent demogràfic, aquí les variacions anuals s'han d'observar en el marc de l'evolució del cicle econòmic. Al mateix temps resulta útil la comparació amb la part representada per l'ocupació en el sector serveis (i per defecte la resta de grans sectors sobre els quals no es disposa d'un nivell de detall satisfactori) per veure'n la naturalesa. L'anàlisi dels indicadors econòmics s'hauria de contemplar, per altra part, en l'escala supramunicipal, que li dona consistència i sentit. La referència als sistemes urbans té interès per la seva relació amb la mobilitat, però la comarca és la referència territorial més reconeguda

	(eventualment es pot plantejar alguna subdivisió de la comarca a efectes estadístics i d'adaptació als espais de mobilitat real).
Indicadors d'equipament-servei	Tindrien un gran interès per a establir nivells dotacionals i de benestar, però la seva disponibilitat requereix la col·laboració de les administracions responsables en l'àmbit de l'educació, sanitat, telecomunicacions i altres. L'actualització anual resulta molt complicada i difícilment superarà la fragmentació.
Indicador de base formativa	El coneixement de la població jove hauria d'aportar elements de reflexió i avaluació indispensables per a calibrar la problemàtica del despoblament, però les dades disponibles resulten molt insuficients. De la mateixa manera que en el cas anterior, en la mesura es pugui disposar de dades de nivell formatiu, que anteriorment es recollien en els padrons d'habitants i que ara caldria buscar a través del Departament d'Ensenyament, seria interessant d'elaborar un indicador de nivell formatiu.
Indicador de magnitud-sinergia	En el moment de fer el seguiment de les dinàmiques municipals o comarcals, hi ha naturalment un punt de partida constituït per la magnitud demogràfica o en termes de lloc de treball de la zona estudiada. Aquí l'indicador és senzillament la magnitud de la població resident i complementàriament pot ser-ho també el de la població potencial (que sumaria les segons residències i les places turístiques), els quals prenen un sentit quan els situem en el context d'una determinada jerarquia demogràfica municipal. Aquí, més que l'evolució anual, té interès també l'evolució plurianual.
Indicadors de reemplaçament-edat comarcals	A escala comarcal es pot treballar amb indicadors que valoren l'edat de la població ocupada a partir de grups decennals o quinzenals. D'una banda destaca d'indicador sintètic, que relació el grup d'edat de menys de 30 anys amb els grups de 30 a 44 i 45 a 54 anys. Per una altra banda, es pot considerar una indicador de mitjana d'edat general, calculat a partir de les mitjanes d'edat dels quatre grans grups d'edat per als quals es disposa d'informació quantitativa (detallat en Excel adjunt)